- 42 -

ŞÛRÂ SÛRESİ

Mushaf'taki sıralamaya göre kitabımızın 42,. nüzûl sıralamasına göre 54., Mesânî kısmı dördüncü sûreler grubunun ilk sûresi olan Şûrâ sûresi, Mekke'de nâzil olmuş olup âyetlerinin sayısı 53'dür.

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla"

Hamd yalnız ve yalnız âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selâm Allah'ın Rasûlü'ne, onun pâk aile halkına ve ashabına olsun. Rabbimiz bizden kabul buyur. Çünkü sen her şeyi işitensin, her şeyi bilensin.

Sûrenin adı, 38. âyette geçen "Şûrâ" kelimesinden alınmıştır. Mekke'de Fussilet sûresinden hemen sonra nâzil olmuş, diğer Mekkî sûreler gibi iman, Allah'ın birliği, peygamberlik müessesesi, öldükten sonra dirilme, hesap, kitap gibi konuları ihtiva etmektedir.

Sûrenin hemen başında vahiy ve peygamberlik müessesesi anlatılarak bu iki konuda şüphede olanlara cevap verilmektedir: "Ey insanlar! Sizler âlemlerin Rabbi olan Allah'ın sizin hayatınıza karışması adına, aranızdan odak nokta olarak seçtiği bir peygamberine vahiy göndermesine, size arzularını duyurmasına neden karşı çıkıyorsunuz? Niçin buna karşı çıkıyor, kabule yanaşmıyorsunuz? Halbuki bu yeni bir şey değildir. Rabbiniz daha önce de aranızdan seçtiği elçilerine vahiy göndermiş, onlar vasıtasıyla toplumlarına

kendi bilgisinden ulaştırmıştır. Bunun acayip karşılanacak yönü neresidir? Bunun hayret edilecek hiç bir tarafı yoktur. Asıl hayret edilecek şey, sizin, sizi yaratan Rabbiniz tarafından hayatınıza karışmak üzere gönderilmiş olan vahyi bırakıp başkalarının dediklerine teslim olmanızdır. Asıl acayip karşılanacak şey, sizi yaratan Rabbinizin hayat programını bırakıp, başkalarının kanunlarına tâbi olarak onları Allah yerine koymanızdır. Sizin gibi yaratılmışları, sizin gibi acizleri Allah'a şirk koşarak onlara kulluk yapmaya kalkışmanız, onların dediklerini uygulamaya çalışmanız, onlara itaat etmeniz, onlara dua etmeniz, onları yardımınıza çağırmanız, onlara sığınmaya kalkışmanızdır. Bu o kadar büyük bir suç, o kadar azîm bir cürümdür ki, neredeyse bu yüzden gökyüzü köpürüp çatlayacak, melekler, üzüntülerinden, utançlarından dolayı, Allah'ın azametini bildiklerinden ötürü ve Allah'ın gazabının süratlice üzerinize yağmasından korkarak istiğfarda bulunuyorlar ve tir tir titriyorlar," buyurulmaktadır.

Daha sonra peygamberin konumu belirlenmektedir. Peygamber konusunda yanlış inanışlar düzeltilir. Peygamberin bir insan olduğu, onun asla Allah'la karıştırılmaması gerektiği, Allah'tan istenmesi gereken şeylerin peygamberden istenmemesi gerektiği, zaten tarih boyunca gelmiş hiçbir peygamberin böyle bir iddiada bulunmadığı anlatılır. İnsanların kaderi Allah'ın elindedir. Peygamberin görevi sadece Allah'tan gelenleri insanlara ulaştırmak ve doğru yolu onlara göstermektir. Bunun dışında peygamberin kalplere tesir etmesi, gönüllere hükmetmesi, bir bakışıyla insanları doğru yola ulaştırması, düşmanlarını bir anda helâk etmesi, onlardan intikam alması gibi bir gücü ve yetkisi yoktur.

Daha sonra insanlara Hz. Adem'den bu yana sunulan dinin tek din olduğu, onun adının da İslâm olduğu, her ne kadar bu peygamberlerin şeriatlarında ufak tefek değişiklikler olsa da, dinlerinin temelinin bir olduğu, din olarak Nuh'a, İbrahîm'e, Mûsâ'ya, Îsâ'ya gönderilenlerin hep aynı din olduğu anlatılır.

Sonra Rabbimiz insanların boyunlarındaki kulluk ipinin ucunu niçin diğer varlıklar gibi doğuştan eline almadığını, niçin insanlara kendi hür iradeleriyle sapma ya da doğru yolu tercih etme konusunda izin verdiğini anlatır. Bu özelliğin diğer varlıklara tanınmadığı halde niçin insanlara tanındığını anlatır. Allah'ın kendilerine lütfettiği bu iradelerini Allah lehine kullanarak, seçimlerini Allah adına yaparak Allah'ı kendilerine Velî kabul edenleri velâyeti altına alarak onlara hak yolu, hidâyet yolunu göstereceğini, onları doğru yola ileteceğini, onları koruması altına alacağını, ama iradelerini Allah'a değil de Allah'tan başkaları lehine kullananları ve onları velî kabul edenleri de, rahmetinden mahrum bırakacağını anlatır.

Daha sonra tüm varlıkların yaratıcısı, tüm varlıkların asıl sahibi ve Mâliki olarak onların tümünün Velîsi olmaya lâyık tek varlığın Allah olduğu anlatılır.

İnsanların da, diğer varlıkların da tek Velîleri vardır, o da Allah'tır. Tüm kâinatta tek Velî Allah'tır. Yâni tüm varlıklar adına onlara danışmadan, onlara sormadan, onlar adına karar verme makamında olan tek varlık Allah'tır. Tüm varlıklar adına kanun koymaya, onlara din ve şeriat belirlemeye, onlara hayat programı çizmeye yetkili tek varlık Allah'tır. Çünkü onları yaratan O'dur, onların sahip oldukları her şeyi onlara lütfeden O'dur ve sonunda onları öldürecek ve hesaba çekecek olan da O'dur. O'nun dışında hiçbir kimsenin bu konuda tek kelime bile söz söylemeye hakkı yoktur.

Allah'tan başka hiçbir kimsenin kanun yapmaya, Allah'tan başka hiçbir kimsenin din belirlemeye, yâni hayat tarzı koymaya, hayat programı belirlemeye hakkı yoktur. Din koyucusu sadece Allah'tır. Hayat programını belirleyici sadece O'dur. Çünkü tüm varlıklar O'nun-dur. Herkes ve her şey O'nun kuludur, O'nun mülküdür; mülkünde söz hakkı da sadece O'na aittir buyurularak teşri konusuna dikkat çekilir. Sonra da Allah'ın sizin adınıza koyduğu bu şeriata, bu hayat programına, bu yaşam biçimine sadece inanmanız yetmez, onu yeryüzünde uygulamanız diğer dinlerin, diğer sistemlerin, diğer ideolojilerin, diğer hayat programlarının tümünü kaldırıp bu dini, bu hayat programını onların üzerine hakim kılmanız gerekmektedir buyurularak, Allah dinine sahip çıkmamız gerektiği anlatılır.

Şimdi sûrenin âyetleri üzerinde kısa bir gezinti yaptıktan sonra inşallah tek tek âyetleri tanımaya geçebiliriz.

Sûrenin ilk iki âyeti, Kur'an'ın bir mûcize olduğuna işaret eden mukattaa harflerinden oluşmaktadır. Takip eden âyetlerde, Allah'ın sünneti gereği evvelki peygamberlere vahyettiği gibi, Hz. Peygamber (s.a.s)'e de vahy edişi ve O'nun her şey üzerindeki hâkimiyeti vurgulanmaktadır. Kullarıyla irtibat kurup, mesaj göndermesi O'nun için zor bir şey olmadığı gibi, kullarının maslahatı için gereklidir de: "Aziz ve Hâkim olan Allah sana da, senden öncekilere de işte böyle vahy eder" (3). Ayrıca O, bir şeyi yapmayı dilediğinde hiç bir güç engel olamaz: "Göklerde olanlar da, yerde olanlar da O'nundur. O her şeyden yücedir, büyüktür" (4).

Allah kullarından dilediğini risaletle görevlendirdiği zaman, bunun yeri ve zamanı, ilâhî hikmete mutlak anlam da muvafık olur: "Ri-saletini nereye vereceğini en iyi Allah bilir (el-En'âm, 6/124). Coğrafi ve tarihî bilgiler çerçevesinde değerlendirildiğinde Allah'ın, son risa-letini göndermek için neden Mekke'yi seçtiğinin hikmeti rahatlıkla anlaşılabilir.

Bu risâlet görevinin yeri, tebliğin çevresindeki topluluklara rahatlıkla ulaştırılabilmesi, dil olarak Arapça'nın seçilişi ise; onun açık ve mükemmel bir anlatım kabiliyetinin olmasından dolayı idi. Tabii bu seçim hiç kimsenin dahil

olmadan, sadece Allah'ın isteği doğrultusunda gerçekleşmiştir ve buna hiç kimsenin itiraz etme hakkı da yoktur: "(Ey Muhammed); işte böylece biz sana Arapça bir Kur'an indirdik ki, şehirlerin anası olan (Mekke) ve etrafındakileri uyarasın ve insanları, gerçekleşmesinde asla şüphe olmayan ve onların bir araya toplanacağı kıyamet günü ile korkutasın..." (7).

Bunun peşinden insanlarım fırka fırka oluşlarının birer imtihan vesilesi olduğu, insanların cezalandırma ve mükafatlandırma olayına muhatap olabilmeleri için iradeleriyle baş başa bırakılmalarının buna sebep teşkil ettiği gerçeği vurgulanarak, eğer dileseydi, Allah'ın, insanları melekler gibi emirlerine boyun eğen tek bir fırka kılabileceği gerçeğine işaret edilir: "Eğer Allah dileseydi bütün insanları tek bu ümmet yapardı. Fakat o, dilediğini rahmetine kavuşturur" (8).

Daha sonra, Allah'tan başka veliler edinenlerin bu durumları kınanarak, ihtilafa düşülen konularda yalnızca Allah'ın kitabına başvurulabileceği ve O'nun verdiği hükme rıza gösterilmesinin zorunluluğu dile getirilmektedir. O'nu Rab olarak kabul etmenin göstergelerinden biri de budur: "İhtilafa düştüğünüz hususlarda, hüküm vermek Allah'a aittir. İşte o Allah benim Rabbimdir. Ben sadece O'na tevekkül ettim ve ancak O'na yönelirim" (10).

Allah, geçmiş peygamberlerin kavimlerine emrettiği gibi, Muhammed (s.a.s)'in ümmetini de, dini ayakta tutmaya çalışmaya ve hükümlerini çarpıtıp, ihtilafa düşmeden ona uymaya çağırmaktadır. Ger-çek kurtuluşa erenler ancak böyle davrananlardır. Geçmiş kavimlerin helâkleri, dinde ihtilafa düşüp onun aslını tahrif etmelerinden kaynaklanıyordu: "Önceki peygamberlerin ümmetleri ancak, kendilerine din hususunda gerçek bilgi geldikten sonra, birbirini çekememe yüzünden ihtilâfa düştüler..." (14).

Bunun peşinden Hz. Peygamber (s.a.s)'in şahsında bütün inananlara hitaben: "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Müşriklerin heva ve heveslerine uyma..." (15) emri yer almaktadır. Mü'minler böyle davrandıkları sürece, hiçbir dinî ve içtimaî tahrifata uğramazlar.

Daha sonra, inkârcıların ve inananların Kıyamet haberi karşısındaki tavırları dile getirilmekte ve Kıyamet günü hakkında tartışmaya girenlerin büyük bir sapıklık içinde oldukları bildirilmektedir: "Kıyamet gününe iman etmeyenler Kıyamet'in acele olarak kopmasını isterler. İman ederler ise ondan korkarlar ve onun bir gerçek olduğunu bilirler. Şunu iyi bilin ki, Kıyamet hakkında münakaşa edenler derin bir sapıklık içindedirler" (18).

Allah, dünya hayatında, insanlara istekleri doğrultusunda nimetler verir. Ancak tercihini dünya meta'ı üzerinde yapanlar için ahi-rette hüsrandan başka

bir şey yoktur. "Kim âhiret menfaatini isterse, ona dünyada istediğinin bir kısmını veririz. Âhirette ise hiç bir nasibi yoktur" (20).

Daha sonra kâfirlerin, İslâm'ın tebliğine karşı sapık direnişleri anlatılarak, onların yaptıklarına karşılık cehennem azabını hak ettik-leri, tevbe edenlerin ise tevbelerinin Allah tarafından kabul edileceği ve onların bağışlanacağı: "Kullarının tevbelerini kabul eden, günâhlarını affeden ve yaptıklarınızı bilen O'dur" (25) âyetiyle bildirilmektedir.
Kâfirlerin Allah'a isyan edip, onunla savaşa girişmelerinin akıl dışılığı ve insanoğlunun Allah'tan başka sığınabileceği hiç bir dostu ve sığınağı olmadığı, mantık ölçüleri içerisinde düşüldüğünde, idrak edilmesi hiçte zor olmayan bir gerçektir: "Siz yeryüzünde hiç bir zaman Allah'ı âciz bırakamazsınız. Sizin Allah'tan başka ne bir dostunuz, ne de bir yardımcınız var" (31).

Allah'ın gücünün sınırsızlığına delalet eden sayısız olaylar var-dır. Yeryüzündeki her şeyi insanın emrine verişi de bunlardan biridir. Allah, bunun idrak edilebilmesi için, yüzlerce misâl vererek, rahmetinin genişliğini gözler önüne şöylece sermektedir: "Eğer o dilerse rüzgârı keser de rüzgârla seyreden gemiler suyun üzerinde kalıverir. Şüphesiz ki bunda, her sabreden ve şükreden için nice deliller vardır" (33).

Daha sonra, meselelerin çözümü için istişarenin önemi ve gerekliliği vurgulanmaktadır. İslâm'ın diğer temel esaslarından bir kıs-mıyla birlikte zikredilmesi, şûranın ne kadar önemli bir mesele olduğu-nu ortaya koymaktadır: Rablerine icabet edenler, namazı dosdoğru kılanlar, işlerini kendi aralarında şûra ile halledenler ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizi infak edenler" (38).

Resulullah'a istişare etmesi, "İşlerde onlarla istişare et" (Âl-i İmrân, 3/159) âyetiyle emir sığasıyla bildirilmiştir. Her hareketiyle Allah tarafından yönlendiriliyor olmasına rağmen, Hz. Peygamber (a.s) in önemli kararlar vereceği zaman, yanındakilerle istişarede bulunması, istişarenin önemini her yönüyle ortaya koymaktadır (Ahmed b. Hanbel, III, 24, 30, 32; İbn Mace, Ezan, 1).

Kötülüğün cezasının sade kötülük olduğu bildirilerek, zulme uğrayan insanların aynıyla mukabelede bulunup, haklarını geri almalarının adalete daha uygun olduğu tespit edildikten sonra, yeryüzünde fesat çıkaranlara, Allah'tan başka kimsenin yardım edemeyeceği gerçeği hatırlatılarak, bu gibilerin âhirette karşılaşacakları elim azap ve bu azaba karşı takınacakları zelil tavırlar gözler önüne serilmektedir: "Göz ucuyla gizli gizli bakarak, zilletten boyunları eğilmiş bir halde ateşe sunulduklarını görürsün... Onların Allah'tan başka kendilerine yardım edecek hiç bir dostları yoktur..." (45-46).

Bunun peşinden, gaflet içerisinde yüzen bütün insanlar, kalp-lere tesir eden bir üslûpla uyarılarak, Kıyamet'in inkârcılara pişmanlık veren sahneleri gerçekleşmeden Allah'ın davetine icabet edilmesi istenmektedir: "Allah tarafından gelecek olan ve kimsenin de karşı çıkamayacağı o gün gelmeden önce Rabbinizin davetine uyun" (47).

Hz. Peygamber (s.a.s) davasını, insan aklının inkâr etmesi mümkün olmayan bir netlikte tebliğ etmesine karşılık, kavminden gör-düğü işkence ve eziyetlere üzülmekle birlikte onların da evvelki sapık kavimler gibi helâk olmalarından ebedî cehennem azabına çarptırılmalarından korktuğu için, gördüğü bütün eziyetlere rağmen, onlar için üzülüyordu. Ayrıca, onların taşkınlıklarına ve sataşmalarına karşı güç kullanmak için ilâhî bir emir gelmemişti. Bunun için zorluklara sabrederek, tebliğ işine devam etmekten başka çaresi kalmıyordu. Allah hem resûlünü teskin etmek ve hem de müşriklerin ruh yapılarını ortaya koymak için, şöyle vahy ediyordu: "Ey Muhammed! Eğer onlar yüz çevirirlerse, Biz seni onlar için koruyucu göndermedik. Senin vazifen sadece tebliğ etmektir. Biz insana nezdimizden bir rahmet tattırdığımız zaman hemen onunla sevinip şımarır. Şayet elleriyle yaptıkları yüzünden başlarına bir musibet gelirse, Şüphesiz insan, çok nan-kördür" (48).

Allah'ın her şeyin mâliki olduğu dolayısıyla dilediğini dilediği gibi yapmasına hiç kimsenin itiraz edemeyeceği bildirildikten sonra, O'nun kullarıyla irtibat kurma şekli dile getirilmektedir: "Allah, bir insanla ancak vahiyle veya perde arkasından konuşur. Yahut bir elçi gönderir de izniyle ona dilediğini vahy eder. Şüphesiz O, yüceler yü-cesidir. Hüküm ve hikmet sahibidir" (51).

Kur'an bir hayat kaynağıdır. Ona tabi olmayanlarsa birer ölü-dürler. Ayrıca vahiy olmadan iman ve İslâm'ın ne olduğunun bilinmesi imkansızdır. Bu hususlara temas edildikten sonra, risâletin insanlar için ne kadar büyük bir nimet olduğu gözler önüne seriliyor. Sûre, uyulması emredilen yolun, her şeyin sahibi olan Allah'ın yolu oldu-ğunu, dolayısıyla bu yolda yürüyenlere hiç kimsenin zarar vermesinin mümkün olmadığını bildirip her işin sonunda mutlaka hesap vermek için Allah'a döneceğini tekit ederek son buluyor: "O yol, göklerin ve yerin sahibi olan Allah'ın yoludur, iyi bilin ki, bütün işler Allah'a döner" (53).

Bu kısa mukaddimeden sonra şimdi sûrenin âyetlerini tek tek tanımaya çalışalım.

1,2. "Hâ, Mîm, Ayn, Sîn, Kâf"

Sûrenin ilk iki âyeti, huruf-ı mukatta ile başlamaktadır.

3. "Ey Muhammed! Güçlü olan, Hakîm olan Allah, sana da, senden öncekilere de şöylece vahy eder."

Sûrenin başındaki ifadelerden, mukatta harflerinden de anlaşılıyor ki, Allah vahyini dilediği şekilde ve dilediği kimseye ulaştırandır. Bu konuda Allah asla hiç kimsenin etkisi altında kalacak değildir. Allah'ın kullarının hayatına karışmak üzere kullarından birini odak nokta olarak seçip ona vahyini sunması, ona kendi bilgisinden bilgiler ulaştırması, o günün toplumunda en büyük tartışma konusu oluyordu. He-men hemen her evde, her mecliste, her sokak ve caddede bu konu tartışılıyordu. "Muhammed Allah'ın kendisine vahiy ulaştırdığını söy-lüyor. Allah'ın kendisiyle konuştuğunu iddia ediyor. Allah'ın kendisini muhatap aldığını ve kendisine bilgi aktardığını iddia ediyor. Böyle bir şey mümkün müdür? Böyle bir şeye nasıl inanılır? Eğer o bu söylediklerini kendisine izafe etseydi, bütün bunları kendisinin söylediğini iddia etseydi, bu bize daha makul gelirdi.

Değilse Allah'ın içimizden bir insanla konuştuğunu, onun vasıtasıyla bize mesaj gönderdiğini, böylece Allah'ın bizim hayatımıza karıştığını, bizim hayatımızla ilgilendiğini kabul etmemiz kesinlikle mümkün değildir, diyorlardı. Allah'ın bir beşere vahiy göndermesini redde-diyorlardı. Rabbimiz sûrenin hemen başında onların bu sözlerinin ve vahyi reddedişlerinin temeline inerek buyurur ki, "O Allah Azîz ve Hakîm olandır. Allah, Azîz'dir. Kendisine hiçbir konuda karşı gelinmeyen, kendisine asla hesap sorulmayan, mutlak güç ve kuvvet sahibi, dilediğini yapan, her şeye güç yetiren bir Allah'tır. Ve yine o Allah Hakîm-dir. Tüm kâinata hakim olan, hayata hakim olan, tüm varlıklar kendisi-nin hâkimiyeti altında olan ve hikmet sahibi olan, tüm yaptıklarını bir hikmetle yapan yenilmez ve yanılmaz bir Allah'tır.

Öyleyse bu konuda, kullarından birine vahiy göndermesi konusunda O'na itiraz edip karşı gelemezsiniz. Değil bu konuda, hiçbir konuda O'na hesap soramazsınız. Daha önceki elçilerine nasıl vah-yetmiş arzularını onlara ulaştırmışsa, şimdi de bu elçisine vahy etmektedir. Bunda şaşılacak hiçbir şey de yoktur. Öncekilere nasıl yol göstermişe, şimdi de içinizden birisine vahy ederek size yol göstermektedir, buyuruluyor.

Vahy; gizlice ve süratlice söz iletmek, mesaj aktarmak demektir. Vahiy ancak kendisine vahy edilenin anlayabileceği, başkalarının anlayamayacağı bir biçimde gizli ve hızlı olarak, Allah'ın kendi bilgisini peygamberine yol göstermek üzere aktarmasıdır.

4. "*Göklerde olanlar da, yerde olanlar da O'nundur, O, yücedir ve çok büyüktür.*"

Müşrikler peygambere gelen vahyi inkâr ederlerken, bunu kabule yanaşmamaya çalışırlarken, esasen onlar Allah'ın hayata karışmasına karşı çıkıyorlardı. Allah'ın insanlardan birine vahiy göndererek emirlerini, arzularını

ulaştırmasına karşı çıkıyorlardı. “Allah böyle bizim hayatımıza karışmasın, bize arzularını, talimatlarını bildirmesin, bizim hayatımıza müdahale etmesin de biz istediğimiz gibi keyfimize göre yaşayalım,” diyorlardı.

“Şimdi Allah bize kanunlarını ulaştıracak, bize talimatlar gönderecek olursa, dinlesek olmayacak, dinlemesek olmayacak; iyisi mi O bizim hayatımıza karışmasın” diyorlardı. Esasen dertleri buydu. “Allah bir insanla konuşur mu? Allah bir beşere tenezzül edip de ona vahiy gönderir mi,” diyerek bunu reddetmeye çalışıyorlardı. “Tamam, anladık da, yâni şimdi sadece Allah’ı mı dinleyeceğiz? Sadece onun dediği gibi mi yaşayacağız? Hayatımızda sadece Allah mı hakim olacak? Bizim keyiflerimiz, heveslerimiz ne olacak? Eğer durum öyleyse, peki atalarımızın şu âna kadar takip ettikleri hayat programları, onların gittikleri yolları yanlış mıdır? Yıllar yılı atalarımızın kutsadığı ve şu anda da bizim onlardan miras alarak kutsadığımız, hayatımızda söz sahibi kabul ettiğimiz, arzularına itaat ettiğimiz varlıklar ne olacak? Bizim hukuk tanrılarımız, sağlık tanrılarımız, şifa tanrılarımız, siyaset tanrılarımız, ekonomik tanrılarımız, sanat tanrılarımız da var. Bizler onları da dinlemek zorundayız. Onların hatırını da kazanmak, onların emir ve arzularını da yerine getirmek zorundayız. Onlara da dua etmek, onlara da sığınmak zorundayız. Hayatımızda onları da etkili ve yetkili kabul etmek zorundayız. Şimdi ey Muhammed, senin dediğin gibi hayatımızda söz sahibi olarak sadece Allah’ı kabul edecek olursak, sözünü dinleyeceğimiz, çektiği yere gideceğimiz, hayat programına uyacağımız, hayatımıza hükmedecek bir tek İlâh kabul edecek olursak, o zaman öteki İlâhlarımızın fonksiyonu ne olacak? Bunları nereye koyacağız? Hayatımızda bunlara hiç mi söz hakkı vermeyeceğiz? Halbuki bizler bugüne kadar bunları da dinlemeye alışmıştık,” diyorlar ve vahyi reddetmeye çalışıyorlardı.

Rabbimiz buyuruyor ki, “hayır! Bu kâinatın ve mevcudatın yegâne sahibi Allah’tır. Gökler ve yerler O’nundur. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O’nun kulu ve kölesidir. Her şey O’nun mülküdür. Mâlik sadece O’dur ve her şey mülktür. O halde mülk O’nunken, Mâlik O iken nasıl olur da onun mülkünde başkalarını O’na ortak kabul edersiniz? Mülk O’nunsa, mülkün sahibi Allah ise, o zaman mülk konusunda söz sahibi de Allah’tır. Nasıl olur da O’nun mülkünde bir kısım varlıkları söz sahibi kabul ederek O’na ortak koşmaya çalışırsınız? Bu yetkiyi nereden alıyorsunuz? Üstelik de sözlerini dinleyerek, hayatınızda kendilerini de söz sahibi kabul ederek, kanunlarına itaat ederek, programlarını uygulayarak ona ortak yapmaya çalıştığınız varlıklar da O’nun kulları, O’nun mülkü iken. Yâni kendilerine bile sahip olamayan, kendilerini bile yaratamaya güçleri yetmeyen ve Allah tarafından yaratılmış olan, ölümlerine bile çare bulamamış, Allah tarafından bir gün öldürülecek olan bu varlıkları, bu Allah kullarını nasıl olur da Allah’a ortak koşmaya çalışıyorsunuz?

5. “Melekler ise Rabblerini överek tesbih eder ve yeryüzünde bulunanlar için O’ndan bağışlanma dilerler. Gökler neredeyse (putperestlerin

sözünden) çatlayacak. İyi bilin, Allah şüphesiz bağışlayandır, merhametli olandır.”

Allah'a yakışmayan sıfatlar izâfe etmeniz, O'na çocuklar, yardımcılar, ortaklar izâfe etmeniz, O'nun yarattıklarını O'nunla birlikte yetkililer bilmeniz, yeryüzünde Allah kullarından kimilerini Allah yerine koyarak onları dinlemeniz, onların kanunlarına itaat etmeniz, onların helâllerini helâl, haramlarını haram bilmeniz, onların yasalarını uygulamaya çalışmanız, hayat programlarınızı onlardan almaya kalkışmanız veya Allah sıfatlarından bazılarını onlara vermeniz, onları hayatınızda rabbler, kanun koyucular, hayat programı tespit ediciler, hukuk belirleyiciler, yasa koyucular, şifa dağıtıcılar olarak bilmeniz, onlara sı-ğınmanız ve bütün bunları onlardan beklemeniz, onlara yalvarıp yakarmanız şirktir. Bu öyle büyük bir suç, öyle azîm bir cürüm ki, neredeyse sizin bu küstahlığınızdan ötürü gökler üstlerinden yarılacak, çatlayacak, paramparça olacak.

Melekler Allah'ın kendisine teslim kulları, Allah'ın kendilerine isyan etme imkânı vermediği iradesiz ve günâhsız kulları, boyunlarındaki ipin ucu doğuştan Allah'ın elinde olan ve yaratıldıkları andan beri bir an bile gaflet etmeden Rabblerine kulluk yapan melekler, bu kendilerini bir şey zanneden insanların Rabblerine karşı yaptıkları bu küstahlıklar karşısında utançlarından ne yapacaklarını şaşırmış bir vaziyette, bu küstahlıkları duymamak için kulaklarını tıkarlar ve Rabblerini hamd ile tesbih ederler. Bu küstahların Rabblerine karşı yaptıkları konusunda Rabblerinden onlar adına özür dilemek adına tamamen onların yaptıklarının tersini yaparak Allah'ı tesbih ederler. Allah'ı, Allah'ın sahip olduğu sıfatlarla muttasıf bilir, O'na yakışmayan noksan sıfatlardan tenzih ederler. Allah'a, Allah'ın istediği şekilde iman ederler, Allah'a, Allah'ın istediği biçimde kulluk yaparlar. Allah'a, Allah'ın istediği biçimde yalvarıp yakararak şöyle derler:

“Allah'ım! Bu kullarının, bu insanların sana ortak koşmaları, sana senin kullarını şirk koşmaya kalkışmaları ne büyük küstahlıktır. Oysa onları yaratan, onları yoktan var eden, şu anda onlara sahip oldukları her şeyi lütfeden sensin ya Rabbi! Sadece sana kulluk edip sana şükretmeleri gerekirken, seni bırakıp da kendileri gibi kul olan, kendileri gibi aciz varlıklara kulluk yapmaya çalışan ve farkında olmadan senin azâbını, senin gazabını hak eden bu akılsızları hemen helâk ediverme ya Rabbi! Tevbe edip şirk koşmaktan vazgeçmeleri için azabını tehir et ya Rabbi! Onlara imkân tanı ya Rabbi! Onlar yüzünden bizi de, mü'minleri de helâk etme ya Rabbi!” diye Cenâb-ı Hakka yalvarıyorlar. Meleklerin, yeryüzündeki mü'min kardeşlerinin kusurlarının örtülmesi ve onların günâhlarının affı için her an Rablerine istiğfarda bulunduklarını, Mü'min sûresinde de görmüştük.

“Arşı taşıyan (Melek)ler ve çevresinde bulunan melekler, Rabblerini hamd ile tesbih ederler ve O'na inanırlar. Mü'minler için de şöyle istiğfar

ederler: "Ey Rabbi,-miz, senin rahmetin ve ilmin her şeyi kuşatmıştır. O tevbe edip senin yoluna uyanları bağışla, onları cehennem azabından koru."

İşte bu âyet-i kerîmede meleklerin iki görevinden söz ediyor Rabbimiz.

Birincisi:

"Rablerini hamd ile tesbih ediyorlar ve ona iman ediyorlar."

Bu melekler Rablerini tesbih ediyorlar. Yâni bu melekler Allah'ın müslümanlardan istediği bir görevi yerine getiriyorlar. Sübha-nallah, "ya Rabbi seni tesbih ederiz," diyorlar. "Ya Rabbi sen seni nasıl tanıttıysan, seni öylece kabul ediyoruz, sen seni hangi sıfatlarla muttasıf olarak bildirmişsen, hangi sıfatlardan münezzeh olarak anlatmışsan sana öylece iman ediyoruz," diyorlar. "Ya Rabbi, seni senin sıfatlarınla tanıyor, sana lâyık olmayan, sana yakışmayan noksan sıfatlardan tenzih ederiz," diyorlar. "Seni, sıfatların konusunda tam ve mükemmel kabul ediyoruz. Sana ait olan sıfatları asla başkalarına vermeyiz, senin sıfatlarını parçalamayız" diyorlar. "Senin sıfatlarından bazılarını senden başkalarına dağıtarak sana şirk koşmayız. Ya Rab-bi, üstünlük sendedir, güç-kuvvet sendedir, azamet sendedir, kulluk, itaat, ibadet sanadır. Senden başkalarını dinlemeyiz. Senden başkalarına ibadet ve itaat etmeyiz," diyorlar.

İşte tesbih budur. Dikkat ederseniz tesbihin üç boyutunu belirtmeye çalıştım.

Tesbih, Allah'ı, Allah'ın haber verdiği sıfatlarıyla muttasıf bilmektir. Allah kendisini Bakara'da, Âl-i İmrân'da, Nisâ'da nasıl anlatmış, hangi sıfatlarla muttasıf olarak bildirmişse, öylece Allah'a inanmak tesbihtir.

Öyle bir Allah'a inanacağız ki, O mükemmeldir. O'nda zaaf, unutma, hata, cehalet yoktur. İşte Allah'a böylece, Allah'ın istediği biçimde iman, tesbih demektir. O'nu mükemmel tanırken tüm noksan sıfatlardan da tenzih edeceğiz. O'nu bu şekildeki sıfatlarıyla tanıdıkça da "sübhanallah!" diyeceğiz.

Burada pek çoğumuzun içine düştüğü bir yanlışa işaret etmek isterim: Allah'ı, kitabında kendisini bize tanıttığı şekilde tanımadan veya O'nda olmayanları O'nda bilerek her dakika yüz bin de "sübha-nallah", desek bunun hiçbir faydası yoktur. Yani, Allah kitabını, peygamberini, hukukunu, ekonomiyi nasıl tanıtmışsa, Allah'ın tanıttığı gibi bilecek, sonra da bunları bildikçe "sübhanallah" diyeceğiz. "Süb-hanallah! Ya Rabbi sen ne büyüksün! Sübhanallah! Ya Rabbi sen ne mükerremsin," diyeceğiz.

Yoksa bunları tanımadan sübhanallah demenin bir kıymeti yoktur. Meselâ bakın rızık konusunda Allah'a tümüyle güvenmeyip de, ikinci, üçüncü derecedeki rezzâklarının korkusundan ötürü bir kısım görevlerini yapmaktan çekinen kişinin, günde yüz bin defa da "ya Rezzâk" demesinin hiçbir kıymeti yoktur. İlimde Allah'a tam olarak gü-venmeyip, yerde O'nun eksikliğini tamamlamak üzere bir takım gayb biliciler aramaya kalkışan bir adamın, milyon kere "ya Alîm" demesinin bir kıymeti yoktur.

Rubûbiyette Allah'a güvenmeyip yerde Allah'ın bu eksiğini tamamlamak üzere bir kısım kanun koyucular arayan, bir kısım program yapıcılar arayan ve bunların kanunlarını da kanun bilen bir insan, günde milyon kere de "ya Rab" diye zikretse de boştur. Şifa konusun-da Allah'a güvenmeyip, Allah'ı şâfî bilmeyip yerde bir kısım şifâ dağıtıcılar arayan kişinin, "ya Şâfî" diye Allah'ı zikretmesi boştur. Öldürme-de, diriltmede, ruh vermede Allah'a güvenmeyen birinin "ya Muhyî, ya Mümîd" diyerek zikretmesi boştur. Veya Allah'ı Azîz bilmeyip, izzeti Allah'ta değil de malda, mülkte, makamda, mansıpta arayan birinin "ya Azîz" demesi boştur.

Mağfirette, afta, tevbede Allah'ı ikinci plana atarak bir kısım aracılara sığınmaya çalışan birinin "ya Tevvab" demesi boştur. Veya kendi kendisini kontrol etmede, murâkabe etmede, Allah'ı ikinci plana atarak bir kısım aracıları etkin ve yetkin bilen birisinin "ya Hafız" demesi, "ya Müheymin" demesi boştur.

Öyleyse Allah'ı, Allah'ın kendisini tanıttığı şekilde tanıyacak ve sonra da "sübhanallah" diyeceğiz. İşte bu Yahudiler, bu Hıristiyanlar kendilerince bir Allah'a inanıyorlar, ondan sonra da cennete girmeyi umuyorlar, olacak şey midir bu?

İşte böyle bildiğimiz, tanıdığımız bir Allah'ın yeryüzünde oğlu yoktur, hanımı yoktur, yeryüzünde temsilcileri, yetkilileri yoktur, kimseye de böyle bir yetki vermemiştir, buna da ihtiyacı yoktur.

"Hükmünde, mülkünde ortağa da ihtiyacı yoktur O'nun."
(Kehf 26)

Demek ki tesbih, Allah'ı Allah'ın kendini bize tanıttığı gibi tanımak, o şekilde Allah'a inanmak, ya da Allah'ın tanıttıklarını Allah'ın tanıttığı biçimde tanıyıp o şekilde kabul etmek ve iman ermektir.

Tesbihin bir üçüncü anlamı da, Allah'a Allah'ın istediği biçimde kulluk yapmaktır. Yâni bir varlığın yaratılış gâyesi istikâmetinde hareket etmesi de tesbih demektir. Bir varlığı Allah ne için yaratmışsa, o varlığın yaratılış gâyesi

istikâmetinde hareket etmesi, o varlığın tesbih etmesi demektir. Bu mânâda suyun akışı tesbihtir, ateşin yakışı, gülün kokuşu, bülbülün ötüşü tesbihtir. Güneşin doğuşu, yağmurun yağışı, gündüzün geceyi kovuşu hepsi tesbihtir.

Tüm kâinat, azametini bildikleri, saygıyla önünde eğilip kulluk yaptıkları Rabbleri karşısında insan denen bu küçük varlığın takındığı sapıklık, sergiledikleri bu utanç verici hareketlerinden ötürü utançlarından neredeyse çatlayacak hale geliyorlar ve Rabblerinin gazabından korkup ona yalvarıyorlar.

6. "Allah'ı bırakıp O'nun berisinde velîler edinenler var ya, onların işlediklerini Allah gözetlemektedir. Ey Muhammed! Sen, onlara vekil olmaya memur değilsin."

Allah'ı bırakıp da Allah dûnunda, Allah berisinde kendilerine velîler edinenler var ya, halbuki onları görüp gözeten, onları her şeyden koruyan ve yaşatan Allah'tır. Buna rağmen onlar kendilerini koruyan, kendilerini görüp gözeten Rablerinin velâyetini bırakmışlar ve- kendilerine Allah berisinde bir kısım velîler bulmuşlar ve onların koruması altına girmeye çalışmaktadırlar. Velî konusunda bakın Bakara sûresinde Rabbimiz şöyle buyurur:

"Allah mü'minlerin Velîsidir. Onları küfrün karanlığından imanın aydınlığına çıkarır. Kâfirlerin velîleri ise tâğutlardır. Tâğutlar onları aydınlıktan karanlığa çıkarır. İşte onlar ateşin sohbetçisidirler ve orada ebedî kalıcıdırlar."

(Bakara 257)

Allah, mü'minlerin Velîsidir. Kimileri bu kelimeye farklı anlamlar yüklemişlerse de, velî, velâyet hakkına sahip olan varlık demektir. Bir varlık adına ona danışmadan tek taraflı karar verme makamında olan varlığa, velî denir. Meselâ ben çocuğumun velîsiyim. Onun adına ona danışmadan karar verme makamındayım. Velîsi olduğum ve ona sormadan karar verme makamında olan ben, ona istediğim şeyleri emreder, istediğim şeyleri yasaklarım. İstediğim okulda okutur, istediğim kişilerle arkadaşlık kurmasını sağlar, istediğim kişilerle ilişkisini yasaklarım. Allah da bizim velimizdir. Yâni bize sormadan bizim adımıza tek taraflı karar alma makamındadır. İstediğini emreder, istediğini de yasaklar. Öyle değil mi? Meselâ namazı emrederken bize danıştı mı Allah? Zinayı yasaklarken, "ey kullarım, ben bunu yasak kılacağım, ne dersiniz, nasıl düşünürsünüz? Fikriniz nedir bu konuda?" diye bize sordu mu? Hayır, Allah bizim Velîmizdir, velâyetimiz elinde olandır ve bizim adımıza aldığı kararlar konusunda velâyeti altında olan bizlere asla danışmaz.

İşte velînin anlamı budur. Vali, vilâyet ifadeleri de buradan gel-mektedir. Vali, vilâyette, velâyeti altında bulunan insanlar konusunda onlara danışmadan karar verme makamında olan kişi demektir. Valinin anlamı budur. "Kâfirlerin

Müslümanlar üzerine velâyet hakkı yoktur,” âyeti de bunu anlatır. Yâni vilâyette vali olarak, Müslümanlara sormadan onlar adına karar verme makamına kâfirler oturtulmamalıdır.

“Mü’minler mü'minleri bırakıp ta kâfirleri velî edinmesinler.”
(Âl-i İmrân 28)

Yâni mü'minler mü'minleri bırakıp ta kâfirleri velâyet makamına, kendileri adına karar verme makamına oturtmasınlar. Kâfirler karar verip, kâfirler kanun yapıp Müslümanlar da kendilerinden olmayan bu kâfirlerin yaptıkları kanunları uygulamaya kalkmasınlar. Âyetin sonunda da eğer mü'minler bunu yaparlarsa, onların Allah katında en ufak bir değerleri kalmamış, Allah’ın yardımını da kaybetmişlerdir, buyurulmaktadır.

Evet velî, vali budur. Çünkü vali karar verecek ve Müslümanlar da kendi adlarına bu valinin verdiği kararı uygulayacaktır. Öyleyse mü'minlere velî olacak, vali olacak, idareci olacak insanların mutlaka mü’minlerden olması emrediliyor. Bu mânâları unutturmak için mi? Yâni mü'minlerin başına kâfirlerin de idareci olmasını sağlamak ve böylece mü'minleri köleleştirmek için mi bilmiyorum, insanlar bu velî kelimesini çok çarpıtmışlar. Velî deyince, bugün insanlar hiç te bunu düşünmüyorlar.

Şimdi Velî’den anlaşılan, işte gökten alan, yerde yiyen, gaybı bilen, eteğine yapışılan, cennetle müjdeleyen, cehennemi sınırlayandır. Hep böyle anlattılar çünkü. Bu anlamı şeytana nasıl yükleyecekler, bunu merak ediyorum. Yâni eğer velî deyince bunlar anlaşılacaksa, Allah bir âyet-i kerîmesinde şeytanın velî olduğunu haber verir:

“... Muhakkak ki şeytanı inanmayanların velîsi kıldık.”
(A’râf 27)

Evet, şeytan kâfirlerin velîsidir. Kâfirler kendilerine velî olarak şeytanı kabullenmişlerdir. Yâni onların karar mercileri şeytanlardır. Yasa belirleyicileri şeytanlardır. Şeytan emreder, onlar yaparlar. Şeytan fısıldar onlar uygularlar. Değilse öte anlama şeytana nasıl veli diyebileceğiz? Yine aynı sûrede:

“Onlar Allah’ı bırakıp da şeytanı kendilerine velî edindiler.”
(A’râf 30)

Buyurulmakta ve şeytanın velî olduğu anlatılmaktadır. Eğer velî kelimesini az önceki mânâda anlayacaksak, şeytana nasıl velî diyeceğiz. Ama Allah’ın anlattığı son derece açıktır ki, şeytan kâfirlerin velîsidir. Yâni şeytan, onların hayatında onlara danışmadan karar alma makamındadır. Ya da onlar,

şeytanı kendi hayatlarında kendileri adına karar verme makamına oturtmuşlar, şeytan karar vermiş, onlar uygulamıştır.

Bakın bu âyet-i kerîmenin devamında da yine tâğutların kâfirlerin velîsi olduğu anlatılıyor. Eğer velî kelimesine az evvelki anlamı yükleyecek olursak, acaba tâğutlara nasıl velî diyeceğiz? Allah tâğut-lar için velî diyor. Yâni bu tâğutların gaybı bilen, gökte uçan, denizde yürüyen, Allah'ın ermiş kulları olduklarını nasıl söyleyebileceğiz? Velîyi Kur'an'ın ifade buyurduğu biçimde velâyet anlamında anladığımız zaman, bu tâğutların kâfirler adına karar verme makamında kişiler olduğunu anlamakta zorluk çekmeyeceğiz, demektir. Yâni kâfirler tâ-ğutları kendilerine velî edinmişlerdir. Bu tâğutlar, velâyeti altında olan bu kâfirler adına karar alırlar ve bu kâfirler de kendileri adına karar alan bu tâğutların kararlarını uygularlar.

Allah buyurur ki: Allah, mü'minlerin Velîsidir. Yâni mü'minler adına onlara danışmadan tek taraflı karar verendir. Velîmiz olan Rab-bimiz bizim adımıza, kulları adına onlara danışmadan aldığı kararlarla onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. A'râf sûresinin 196. âyetinde ifade edildiği gibi:

Arşından, kürsisinden kopmayan, sapasağlam bir ip uzatarak, bir kitap göndererek, bizim adımıza aldığı kararlarını o kitabında bize bildirerek bizi karanlıklardan aydınlığa çıkarır.

Rabbimiz, kendisinin velâyetini kabul eden, gönderdiği kitapla ilgilenen, aldığı kararlar istikâmetinde bir hayat yaşamaya karar veren kullarını küfür karanlıklarından, şirk karanlıklarından iman aydınlığına, İslâm aydınlığına çıkarır. Zulümat küfürdür, nûr da İslâm'dır. Dikkat ederseniz burada zulümat kelimesinin çoğul olarak zikredildiğini, nûr kelimesinin ise tekil olarak zikredildiğini görüyoruz. Bu gerçekten çok dikkat edilmesi gereken bir husustur. Çünkü zulümat, küfür, bâtıl, sayılamayacak kadar çoktur, ama o bâtılı yok edecek nûr tektir, o da İslam'dır.

Allah'ın nûruyla ilgi kuramamış, Allah'ın kitabıyla tanışamamış, Allah'ın dinini kabul edememiş kişi, karanlıklar içindedir. Allah'ın nûruyla aydınlanmayan yerler, gökler, gece ve gündüzler zifiri karanlıktır. Allah'ın nûruyla aydınlanmayan gözler kör, kulaklar sağır, kalpler bin türlü şüphe ve tereddütler içinde, bin türlü ıstırap ve buhranlar içinde çırpınır durur.

Allah'ın kitabıyla aydınlanmayan gönüller vesveselerle, kuruntularla, cinler ve şeytanlarla dolar. Allah'ın nûruyla aydınlanmayan ha-yat, var olmanın tadını alamaz. Hayatının tadını almak isteyen, varlığının farkında olmak isteyen akıllı kimseler, Allah'ın kendilerine sunduğu bu kulpa tutunmak zorundadırlar.

Mü'minlerin Velîsi olan Allah, onlar adına aldığı kararlarla, onlara gönderdiği kulluk kitabıyla, onları karanlıklardan, küfür, şirk, cehalet, hevâ ve heves, terbiyesizlik, ahlâksızlık ve nankörlük karanlıklarından, şüphelerden, tereddütlerden, vesveselerden aydınlığa çıkarır.

Allah, kendisini velî kabul eden, velâyetini Allah'a teslim eden, Allah'ın seçimini kendisi için seçim kabul eden, yâni iradesini Allah'a teslim eden, Allah'ın kendisi adına aldığı kararlara teslim olup, hayatını onun kulluk maddelerine göre düzenleyen mü'minlerin elinden tutar. Onları zulmetlerden, karanlıklardan çıkarır, dosdoğru yolda, hem dünyada hem de ukbâda onları sonsuz mutluluğa erdirir.

"Kâfirlerin velîleri de tâğutlardır. O Tâğutlar da onları aydınlıktan karanlıklara çıkarırlar. İşte onlar cehennemliklerdir. Orada ebedî olarak kalırlar."

Kâfirlerin velîleri de tâğutlardır. Kâfirlerin karar alma mercileri tâğutlardır. Onlar da hayatlarında tâğutları karar verme makamına oturturlar ve bu tâğutların kendileri adına aldığı kararları uygulamaya başlarlar. Bunlar aslında kendilerini yaratan ve gerçek velîleri olan Allah'ın sapasağlam kulpuna, dinine, kitabına ve kendileri adına aldığı kararlara sımsıkı sarılarak tüm tâğutları inkâr etmeleri gerekirken, ta-mamen aksini yapmışlar, tâğutları velî bilmişler, onların arzularına, onların kanunlarına boyun bükmüşler ve onlara kulluk yapmaya karar vermişlerdir.

İşte bu kâfirlerin velîsi olan tâğutlar da, velâyetleri altında bulunan kulları adına onlara danışmadan, aldıkları kararlarla onları nûrdan, hidâyetten, aydınlıktan, İslâm'dan, huzurdan, sükûndan koparıp, türlü türlü karanlıkların kucağına götürüp atmışlardır.

Allah'a kulluktan kaçan, Allah'ın velâyetini kabul etmeyen insanların başına kuzgun gibi tâğutlar çöker ve zorlamayla, dayatmayla hile ve aldatmalarla onları her taraflarından kıskıvrak bağlar, ağlarına düşürürler. Yularlarını ellerine alırlar ve onların velîleri olurlar. Onları nûrdan, imandan, İslâm'dan, Allah'a kulluktan, yaratılışlarından, fıtratlarından, insanlıklarından, doğru yoldan çıkarıp karanlıklara, küfre, inkâra, ilhada ve karanlıklara sürüklerler. Gidilmeyecek yollara sürüklerler onları.

Çünkü tâğutlar aydınlık yolları sevmezler. Aklı, ilmi, düşünceyi fesada verirler. Ahlâkı ve fıtratı bozarlar. Peşlerine taktıkları kullarını belâların kucağına taşırlar. Boyunlarındaki ipin ucunu, o ipin de, kendilerinin de sahibi olan Allah'a vermeyerek kendi ellerinde tutmak isteyen, ya da onu boşlukta

tutmak isteyen herkesin iplerini ellerine alırlar ve onları kendilerine kul-köle edinirler.

İnsanlar güya Allah'a kulluktan kaçarken, bu defa tâğutların kulu-kölesi olurlar. Allah'ı inkâr eden, velâyetini Allah'a vermeyen kişi, binlerce tâğutun kulu olur. Bir tek Allah'a kulluktan kaçarken pek çok tâğuta kulluk yapmaya razı olur. Meselâ Allah'a kulluktan kaçan kişi, evvela kendisini Allah'a kulluktan koparıp ayaklarını kaydırmak için fırsat kollayan şeytanın kulu durumuna düşer. Sonra onu Allah'ın arzularından koparıp, kendi arzu ve şehvetlerinin kulu, kölesi durumuna düşürmek isteyen nefsinin kulu durumuna düşer. Daha sonra başkaları, karısı, babası, anası, çocukları, akrabaları, kavmi, kabilesi, milleti, devleti, politik ve dini liderleri, ağası, patronu, çevresi, âdetleri, töreleri, modası ve daha yüzlerce tâğutun kulu-kölesi durumuna düşecektir.

Görüyoruz işte Allah'ın velâyetini kabul etmeyen insanlar bir tek Allah'a kulluktan kaçarken, yığınlarla tâğutun kulu, kölesi olmuşlar. Kimisi Şeytanın, kimisi nefsin, kimisi modanın, kimisi şehvetlerinin, kadının, âdetlerin, törelerin, kanun koyucuların, çevrenin, ağalarının, patronlarının kulu, kimisi bu âlemde sebepler nizamı üzerinde galip ve müessir zannettikleri, zarar ve felâketler anında kendilerinden medet bekledikleri, kendilerine sığındıkları, kendilerini kurtarıcı olarak bildikleri kimselerin kulu. Yâni güya bir tek Allah'a kulluktan kurtulup özgürlüğe kavuşacaklarını zanneden bu insanlar, boyunlarına pek çok varlığın kulluk iplerini takmışlar ve onların çektikleri yere gitmek zorunda kalmışlardır. Hepsini aynı anda razı etmek zorunda kalmışlar, kalpleri parça parça olmuş, burunlarına vurulmadık zincir kalmamış, zillet ve meskenetin esfeline düşmek zorunda kalmışlardır.

Öyleyse Allah dışındaki tüm tâğutları inkâr edip, hayatımızda onlara karışma alanı bırakmayıp, boyunlarımızdaki kulluk ipinin ucunu sadece Allah'ın eline verip, sadece Rabbimizi Velî kabul etmek zorundayız. Sadece Allah'ı Velî kabul edip, kulluğumuzu sadece Allah'a yapıp, Allah'ın bizim adımıza aldığı kulluk maddelerine sımsıkı sarılıp bu karanlıklardan kurtulmak zorundayız. Bundan başka çaremiz de yoktur.

Bu âyet-i kerîmesinde Rabblerinin velâyetinden çıkıp kendilerine Allah berisinde bir takım velîler bulup onların himayesine girmeye çalışan insanlara deniyor ki, "onların hesaplarını Allah tutmaktadır." Onların sicillerini, amel defterlerini tutan Allah'tır. Onların yaptıklarının hesabını soracak olan Allah'tır. Bu nedenle, "ey Peygamberim! Sen onların üzerlerine vekil değilsin. Yâni bu insanların kaderleri senin elinde değildir. Bu insanların kalplerine hükmeden sen değilsin ki onları hemen bu dine kazandırasın. Bu insanların kaderleri senin elinde değil ki, sana karşı gelen bu insanların hemen defterlerini dürüp onların işlerini bitiriveresin."

Rabbimiz burada peygamberin konumunu ve fonksiyonunu belirlemektedir. Ama bu hitabın peygamberden çok onun muhataplarına olduğunu anlıyoruz. Yâni bilesiniz ki, "ey insanlar, Allah'ın elçisinin elinde bile bir şey yoktur. Hal böyleyken sizin hayatınızda etkili zannettikleriniz, Allah berisinde kendilerini velîler edindiğiniz, hayatınıza karışma yetkisi verdiğiniz bu varlıklara da ne oluyor? Sizin Allah berisinde keramet sahibi zannettikleriniz, Allah yanında kendilerinde güç ve kuvvet var zannedip kendilerine dua edip imdadınıza çağırdığınız, kendilerine sığınmaya çalıştığınız bu varlıklar da ne oluyor?" denmektedir.

Cahiliye toplumlarında ruhanîlerin, ruhanî liderlerin kendilerine karşı çıkan, kendilerine isyan eden insanları bir anda mahvedecekleri şeklinde yaygın bir inanış vardı. Öyle ki, bu kişilerin öldükleri zaman bile kendilerine saygısızlık eden kimseleri mahvedeceklerine inanılırdı. Hattâ hayatlarında pek fazla etkili olmayan bu insanların, öldükten sonra kınından sıyrılmış bir kılıç kesildiğine inanılırdı. Nitekim bugün de hayatları boyunca bu tür sapıklıklara asla iltifat etmeyen nice sâlih kişileri, ölümlerinden hemen sonra bazı kurnaz müritleri, onların isimleri ve kemikleri üzerinde çok kârlı bir ticaret kurmuşlardır. Yok şöyle uçarlardı, böyle asar keserlerdi filan. İşte tüm bu bâtıl inanışları kökünden kazımak için, yeryüzünde en üstün yaratığı peygamberi hakkında bile Rabbimiz buyurur ki:

"Ey Resûlüm! Muhakkak ki sen benim elçimsin. Seni insanların hayatına karışma, onlara vahiy gönderme konusunda odak nokta seçtim. Seni vahiyle şereflendirdim. Ama senin görevin sadece insanları doğru yola eriştirmektir. Onların kaderleri ve kısmetleri senin elinde değildir. İnsanların geleceklerini sen belirlemiyorsun. İnsanların amellerinin karşılığını vermek senin elinde değil, sadece Allah'a aittir. Onları koruyan Allah'tır, sen değilsin. Onları doyuran Allah'tır, sen de-ğilsin. Onları hidâyete ulaştırmak sana değil, Allah'a aittir. Onların kalplerine etkili olan Allah'tır, sen değilsin. Kalplerine hükmedip onları doğru yola getirecek olan Allah'tır, sen değilsin." İşte peygamberin fonksiyonu budur. Bakın En'âm sûresinde Rabbimiz bu hususu şöyle anlatır:

"De ki: "Sizin acele istediğiniz şey benim elimde olsaydı, benimle aranızdaki iş bitmiş olurdu." Allah zulmedenleri en iyi bilendir."
(En'âm 58)

Evet, sizin acele istediğiniz azap da benim elimde değildir. Eğer sizin acele istediğiniz şey benim elimde olsaydı, çoktan sizin işinizi bitirmiş olurdum. Burada Rabbimiz, risaletle ulûhiyeti, kendisiyle peygamberini ayırıyor. "Peygamber sizin gibi bir beşerdir, bu nedenle peygamberi Allah makamında görmeye ve Allah'tan istemeniz gereken bir şeyi peygamberden istemeye

kalkışmayın," diyor. Hani az evvel insanların insanları yardıma çağırdıkları, insanların insanlara dua ettikleri, insanların insanlardan bir şeyler istedikleri anlatılmıştı ve bunun bir şirk olduğu ortaya konmuştu ya, bakın burada da Rabbimiz peygamberden bile bir şey istenmemesi gerektiğini anlatıyor. Bunun için de peygamberine diyor ki, "Peygamberim! Sen onlara de ki: "Sizin acele tarafından istediğiniz azap benim elimde değildir. Ben İlâh değilim, ben sizin gibi bir beşerim. Ben ancak bir elçiyim. Sizin istediğiniz azabı göndermeye benim gücüm yetmez, bu benim işim değil, onu ancak Allah gönderir. Eğer benim buna gücüm yetseydi, o zaman benimle sizin aranızdaki işi hemen bitirirdim, sizin defterinizi dürerdim."

Bir peygamber bile böyle derken, adam diyor ki, "eğer bizim efendi elinin tersiyle bir iterse onların işi bitiverir. Onun gazabına uğrayanın, onun gözünden ve gönlünden düşenin parçası bile bulun-maz." Garip şeyler bunlar. İşte görüyoruz birilerini yok etmeye, birilerine azap göndermeye Allah'ın peygamberinin bile gücü yetmiyor.

7. "Ey Muhammed! Böylece şehirlerin anası olan Mekke'de ve çevresinde bulunanları, şüphe götürmeyen toplanma günü ile uyarman için, sana Arapça okunan bir kitab vahy ettik. İnsanların bir takımı cennete, bir takımı da çılgın alevli cehenneme girer."

Rabbinizden size hayat programı olarak, hayatınıza karışmak üzere indirilen bu Kur'an, Arapça olarak indirilmiştir. Yâni sizin anlayabileceğiniz bir dilde, ana dilinizde bu kitabını göndermiştir. Onda anlaşılmayacak bir kapalılık asla yoktur. Zira bu kitabı kendisine indirdiğimiz peygamber, onunla şehirlerin anasının ve diğerlerinin, yâni onun çocuklarının halkını ve onun çevresindeki beldelerin halkını uyarsın diye bu kitabı, onun da, onların da anlayabilecekleri bir dilde gönderdik. Yâni nerede bir şehir oluşmuşsa, nerede insanlar toplanıp bir şehir oluşturmuşlarsa, hem oradaki insanları, hem de onun çevresindeki beldelerin insanlarını uyarması için bu kitabı gönderdik. Demek ki insanlar bu kitapla uyarılacaktır.

Bir başka anlayışa göre, Ümm'ül Kurâ, Mekke şehridir. Şehirlerin en şereflisi ve anasıdır. Çünkü orada Allah'ın evi Beytullah vardır. Çünkü orada makam-ı İbrahîm vardır, yeryüzünün en şerefli insanı Allah'ın Resûlü orada zuhur etmiştir. İşte böyle şerefli bir beldenin halkı ve onun civarındaki tüm şehirler, tüm beldeler onunla uyarasın diye bu kitabı Arapça bir kitap olarak indirdik. Uyarılacaklar anlatıldıktan sonra, uyarının konusu da anlatılıyor. İnsanları, geleceği konusunda hiçbir şüphe olmayan ve kesin gelecek olan o korkunç günden, hesapları kitapları görülmek üzere tüm insanlığın, tüm mahlukâtın Rabblerinin huzurunda toplanacakları o hesap gününden insanları korkutsun, o gün konusunda dikkatli davranmaya sevk etsin diye bu kitabı gönderdik, diyor Rabbimiz.

O gün insanlardan kimileri cehenneme akarken, kimileri de cennete uçacaktır. Kimileri yaptıklarının cezasını çekmek üzere cehenneme yuvarlanırken, kimileri de yaptıkları güzel amellerinin mükâfatını dermek üzere cennete uçacaktır. O gün insanlardan kimileri mutlu, kimileri de bedbahttır. Kâfirler cehennemde, mü'minler de cennettedirler. Yâni bu kitabın uyarısı, bu peygamberin uyarısı iki sonuç verecek. Kimileri onun uyarısına müspet cevap verecek ve sonunda cennete gidecek; kimileri de bu kitabın ve peygamberin uyarısına aldırış etmeyerek, kitapla ve peygamberle diyalog kurmayarak, cehenneme yuvarlanacaktır.

8. "Eğer Allah dilemiş olsaydı hepsini bir tek ümmet yapardı. Ama, O, rahmetine dilediğini kavuşturur. Zalimlerin ise bir dost ve yardımcısı olmaz."

Allah dileseydi herkesi peygamber yapardı, herkesi peygamber gibi yapardı. Burada iki konuya dikkat çekiliyor: Birincisi Rabbimiz burada peygamberini teselli ediyor. Rasûlullah'ın bunca çabasına rağmen, Mekke müşriklerinin küfürlerinde, şirklerinde, cehalet ve sapıklıklarında direnmeleri, hakkı kabule yanaşmamaları karşısında peygamberinin üzülmemesi gerektiğini anlatıyor. "Peygamberim! Ol-muyor, olmadılar diye, bu adamlar bunca çabalarıma rağmen istenilen noktaya gelmiyorlar diye niye üzülüp kendi kendini harap ediyorsun? Eğer senin Rabbin dileseydi, bu insanların hepsini bir tek ümmet yapardı. Bunların tamamını hak din üzerinde toplar, tamamını Müslüman yapar, mü'min yaratırdı. O zaman kitap ve peygamber göndermeye de gerek kalmazdı." Bu hususun Bakara'da şöyle anlatıldığını görüyoruz:

"Dinde zorlama yoktur. Çünkü hak bâtıldan ayrılmıştır."
(Bakara 256)

1. Dinde zorlama yoktur, yâni insanların bu dine girmeleri konusunda zor kullanmak yoktur.

2. Dinden çıkma konusunda zorlama yoktur. Zor kullanarak, bu dine girmiş insanları dinden çıkarmak, mürted yapmak da yoktur. ehl-i kitap ve kâfirler, şu anda insanları dinlerinden çıkarmak için zorlamaktadırlar. Allah bu âyetiyle onların bundan vazgeçmelerini, insanları din eğitiminden mahrum bırakarak, ya da İslâm'ı yanlış tanıtarak, ya da İslâm'la insanların arasına barikatlar koyarak insanların bu dinle tanışmasını engellemekten vazgeçmelerini emretmektedir.

3. Dinde, dinin ruhunda zorlama yoktur. Yâni sadece dine gir-me çıkma konusunda değil, bu dinin esasında hiçbir zorlama yoktur. Zira bu dinin konusu zorunlu fiiller değil, gönle ve isteğe bağlı fiiller ve davranışlardır. "İslâm dininde zorlamanın sonucunda yapılan amellere sevap verilmez," hadisi bunu anlatır.

Zorlama ile iman da, itikat da caiz değildir. Zorlamanın sonucunda gerçekleşecek imana, iman den-mez. Zorlamanın sonucu kabul edilen bir iman, Allah'ın istediği bir iman değildir. Aynen bunun gibi, zoraki kılınan namaz, namaz değildir, zoraki tutulan oruç, oruç değildir. Çünkü zorlanma, bir kişinin hoşlanmadığı halde, kalben inanmadığı halde bir şeyi tehditle ve zorla yamasıdır.

Halbuki bu din, hoşlanılmayacak bir din değildir. Bu din insanlara anlatıldığı zaman herkesin gönül rahatlığıyla kabullenebileceği bir dindir. Bu konuda insanları zorlama hakkı sadece Allah'a aittir. Yâni yaratıklarını, kullarını bu konuda zorlama hakkı sadece Allah'a aittir. Nitekim Allah kimi kullarını da buna zorlamıştır. Semâvât, arz, ay, güneş, yıldızlar, bitkiler, hayvanlar, melekler, hepsinin boyunlarındaki ipin ucu doğuştan Allah'ın elindedir. Zoraki kulluk yapmaktadırlar, Allah'a karşı isyan etme imkânları yoktur. Allah'a kafa tutma imkânları yoktur. Bunlar zoraki kuldurlar, başka şansları yoktur.

Ama insanlar için Allah bunu murad etmemiştir. İnsanların imanlarını zorunlu kılmamıştır Rabbimiz. Bakınız bu hususu Rabbimiz başka bir âyetinde şöyle anlatır:

"Eğer Rabbin dileseydi yeryüzünde kim varsa hepsi toptan iman ederdi. O halde sen mü'min olsunlar diye insanları zorlayacak mısın?"
(Yunus 99)

O halde din, dine girme konusunda hiç kimse zorlanmamalıdır. Çünkü zorlanan bir kimsenin açığa vuracağı iman, Allah katında makbul bir iman değildir. Ama şurası da unutulmamalıdır ki, böyle bir zorlamanın sonucu da olsa "ben iman ettim" diyen kişiye: "Sen bunu korktuğun için söylüyorsun! Sen aslında kâfirsin!" demek caiz değildir. Böyle bir iman iddiasında bulunan kişi için şüphe ortadan kalkacak kadar beklenir, ona kâfir muamelesi yapılmaz; imanını açığa vurup amellerle ispatlayacak kadar beklenir. Eğer bu süre içinde amellerle imanını ispatlarsa mü'min, değilse kâfir kabul edilir.

Anlayabildiğimiz kadarıyla bu ve benzeri âyetlerde, Rabbimiz peygamberini ve onun yolunun yolcuları olan bizleri teselli ediyor ve bizlere yol gösteriyor. Diyor ki, "ey peygamberim ve ey peygamber yolunun yolcuları! Sakın bu insanlar yola gelmiyorlar, hakkı kabule yanaşmıyorlar diye kendi kendinizi yiyip bitirmeyin! Bu, Allah için zor bir şey değildir. Eğer Allah dileseydi onların tamamını hak üzere toplayıverirdi. Diğer varlıklar gibi onların da boyunlarındaki ipin ucunu eline alıverirdi de, hiçbirisi Allah'a kafa tutamazdı. Ama Allah böyle mu-rad etmiş, onlara irade vermiştir. İradelerini

iyiye kullananları rahmetine sokacak, zalimleri de rahmetinden ve hidâyetinden mahrum bırakacaktır.”

Bazı insanlar, dün de, bugün de bu konuda yanlış bir mantık yürüterek dini reddetme cüretinde bulunmuşlardır. Şöyle diyorlar: “Efendim eğer Allah gerçekten bu kâfirlerin iman etmelerini, hidâyet üzere olmalarını istemiş olsaydı, yâni bizi kendi başımıza bırakmayıp da gerçekten bizim hayatımıza, insan hayatına karışmış olsaydı, gerçekten kitap, vahiy, peygamberler göndererek bizim hayatımıza karışmayı murad etmiş, bizden bir şeyler istemiş, bize emirlerini gönder-miş olsaydı, Allah böyle kitaplar ve peygamberler göndererek dolambaçlı yolları seçmezdi. Herkesi Müslüman olarak yaratır, diğer mahlukât gibi bizim de boyunlarımızdaki ipin ucunu doğuştan eline alıverir veya semâvât ve arza dediği gibi "Müslüman olun!" "Teslim olun!" der, işi bitirirdi. Böyle demediğine, böyle yapmadığına göre, Allah bizden bir şey istemiyor. Allah bize vahiy göndermiyor da, kendilerinin peygamber olduklarını iddia eden kimi insanlar bizi aldatıyor,” diyor-lar. “Allah vahiy göndermez, Allah hayata karışmaz, O bizi kendi hali-mize bırakmış ve nasıl bilirseniz öylece yaşayın demiştir,” diyorlar.

“Eğer şu anda bizim yaptıklarımızdan, bizim yaşadığımız hayattan Allah razı olmasaydı, bize böyle razı olmadığı bir hayatı yaşama imkânı vermezdi. Bize bu hayatı yaşama imkânı verdiğine, bizi yaptıklarımız konusunda durdurmadığına, böyle bir hayatı yaşayan bizleri hemen cezalandırmadığına, bu hayatımızdan dolayı bizleri helâk etmediğine göre, demek ki Allah bu yaptıklarımızdan razıdır,” di-yorlar ve böyle bâtıl bir mantıkla İslâm’ı, vahyi ve peygamberi reddet-meye çalışıyorlar. Rabbimiz, onların bu sapık mantıklarını reddetmek üzere buyurur ki, “eğer Allah dilemiş olsaydı hepsini tek bir ümmet yapardı. Yâni hepsini zoraki mü'min yapardı.” Ancak Allah öyle murad etmemiş, insanlara irade vermiş ve bu iradelerini İslâm’dan yana, imandan yana kullananları rahmetine ulaştırmış, aksini yapanları da dostsuz ve velîsiz bırakmıştır. İşte bu âyetiyle Rabbimiz bu hususu anlatır.

Bir de bu âyetiyle Rabbimiz, mü'minlere İslâm’ı tebliğ ederken karşılarındaki muhataplarının hemen etkilenip Müslüman olmayışları, hemen istenilen noktaya gelmeyişleri karşısında ümitsizliğe düşmemeleri konusunda uyarıda bulunur.

9. “Demek onlar Allah’tan başka velîler edindiler? Oysa velî, Ancak Allah'tır. O, ölüleri diriltir. Her şeye kâdirdir.”

Tüm kâinatta velî sadece Allah iken, onlar Allah’ı bırakıp onun dışında kendilerine velîler bulup, onların koruması altına girdiler. Halbuki yaşatan,

hayat veren, dirilten ve öldüren Allah'tır. Tüm bu konularda yetkili başka varlık yoktur. Velî kavramıyla alâkalı sûrenin 6. âyetinde yeterince bilgi vermiştik, burada bu kadarla iktifâ edeceğiz.

10. "Ayrılığa düştüğünüz herhangi bir şeyde hüküm vermek, Allah'a aittir. İşte bu Allah, benim Rabbimdir. O'na güvenirim ve O'na yönelirim."

İşte bu, Allah'ın kâinatta yegâne velî oluşunun ispatıdır. Zira velî olanın hakim, hükmedici, ilim ve hikmet sahibi olması gerekmektedir. Kulları adına onlara danışmadan tek taraflı aldığı kararların tamamında, mutlak isabet sahibi olması gerekmektedir. Kulları adına kararlarını alırken de hiç kimsenin etkisi altında kalmayacak biçimde azîz, güç ve kuvvet sahibi, mutlak hâkimiyet sahibi olması gerekmektedir. Allah'tan başka hiç kimsede bu sıfatlar bulunmadığına göre, velî sadece Allah'tır.

Velî, Allah olduğuna göre, elbette velâyeti altındaki kullarının aralarında ihtilâf ettikleri tüm konuları karara bağlayan da, sadece O olmalıdır. Velî, Allah olduğuna göre, ihtilâfları O çözmelidir. O'nun söylediği, her şeyi bitirmeli, her ihtilâfı sonuca erdirmelidir. Velîniz Allah ise, o zaman ihtilâf konularınızın tümünü ona havale etmelisiniz. "Bu konuda ne dersin ya Rabbi? Bu konuda nasıl buyurursun ya Rab-bi?" demeli ve her konuda onun hükmüne müracaat etmelisiniz. O'-nun tarif ettiği konularda da kalplerinizden en ufak bir tereddüt geçirmeden hemen teslim olmalısınız. Değilse, problemlerinizin çözümünde kime müracaat ediyor, kime başvuruyor ve kimin çözüm önerilerini öne alıyorsanız, bilesiniz ki, sizin velîniz Allah değil, o müracaat ettiklerinizdir.

Kimileri, insanların yeryüzünde ihtilâf ettikleri konularda Rab-bimizin en son sözü söyleyip bu ihtilâfları bitirmesinin, kıyamette olacağını söylemeye çalışmışlardır. Bunu doğrulayan âyetler vardır ama bu âyetler, bu işin dünyada da olmaması anlamına gelmeyecektir. Çünkü Kur'an, hem dünyada, hem de âhirette ihtilâflar konusunda karar vermeye yetkili, müracaat edilecek tek mercinin Allah olduğunu söyler.

Binaenaleyh Allah nasıl din gününün sahibi, din gününün mâli-kiyse, dünya gününün de sahibi ve mâlikidir. Dünyada da Rabbimiz ahsenü'l-hâkimîndir. Âhirette son sözü söyleyip, nasıl ki insanlardan hangilerinin hak yolda, hangilerinin de sapık yolda olduklarını, kimlerin cehenneme yuvarlanması, kimlerin de cennete uçması gerektiği konusunda hükmedecekse, aynen bunun gibi dünyada da hangi yolun hak, hangi yolun bâtıl olacağına O karar verecektir. İnsanlar için neler helâldir, neler haramdır? Hangi hukuk doğru, hangisi bâtıldır? Hangi kıyafet doğru, hangisi yanlıştır? Hangi ekonomi

anlayışı doğru, hangisi bâtıldır? Hangi hayat programı cennete, hangisi cehenneme götürür? Bu konularda da hüküm verecek olan Allah'tır.

İhtilâf ettiğiniz her konuda hüküm verecek, onu hükme bağlayacak olan Allah'tır ve işte bu Allah benim Rabbimdir. Ben sadece O'na güvenir ve tüm hayatımda O'na dayanırım. Tüm problemlerinde, tüm kararlarımda, tüm hareketlerimde, tüm programlarımda, tüm güçlük ve sıkıntılarımda Rabbime güvenir ve O'na dayanırım. Her konuda O'na müracaat ederim. Tüm hayatımı O'na arz eder, O'nun yap dediklerini yapar, yapma dediklerinden de yüz çeviririm. Tüm hayatımda O'na yönelir, sadece O'na sığınır, tüm işlerimde yardımı O'ndan beklerim. Hidâyeti O'ndan bekler, ihtilâf ve münakaşa konularında O'nun karar vermesini arzu eder, verdiği kararlara da tartışmasız teslim olurum. Tüm problemlerimin çözümünde velîm olarak O'na başvururum. O'na sığınır ve O'na yalvarırım. İşte bu, Allah'ı velî kabul etmektir. Böyle yapan kişi, Allah'ı velî kabul etmiştir.

Velâyetinin bir başka ispatını, velî oluşuna bir başka delili de Rabbimiz şöyle anlatır:

11. "Göklerin ve yerin yaratanı, size içinizden eşler, çift çift hayvanlar var etmiştir. Bu sûretle, çoğalmanızı sağlamıştır. O'nun benzeri hiçbir şey yoktur. O, işitendir, görendir."

O Allah ki, gökleri ve yeri daha önce onların örnekleri, benzerleri yokken yaratandır. Sonra kendi cinsinizden yâni Adem oğullarından, insan cinsinden size eşler yaratan, kadın için erkek, erkek için de kadın yaratan, aynı şekilde deve, sığır, koyun, ve keçiden istifade edebilesiniz diye erkek ve dişi türler yaratandır. Onların sizin için çoğalıp üremelerini sağlayan ve aynen onlar gibi sizi de doğum yoluyla çoğaltıp üreten Allah'tır.

Eğer Rabbiniz erkek ve dişiyi aynı anda yaratmasaydı, ne doğum, ne üreme, ne de çoğalma olurdu. İşte bütün bunları yaratan Allah'ın benzeri hiçbir şey yoktur. Allah'ın zatında, sıfatlarında ve fiillerinde benzeri yoktur. Zatı, sıfatları ve fiilleri konusunda hiçbir şey Allah gibi değildir. Âyet-i kerîmedeki "misl" kelimesinden anlıyoruz ki, mânâ, Allah'ın değil aynısını düşünmek, benzeri bile yoktur demektir. Zâtı konusunda bu böyle olduğu gibi, sıfatları konusunda da böyledir. O'nun sıfatlarına sahip hiç kimse yoktur. Fiilleri konusunda da kimse O'na benzer olamaz. Yâni O'nun yaptıklarını yapacak yoktur. O'nun sıfatlarına sahip olan yoktur. O işitendir, görendir. İşitmek, işittiğine icabet etmek demektir. Allah, çağıranın çağrısını işiten, dua edenin duasını işiten ve onun imdadına yetişen, ona anında icabet edendir. İbadet edenin ibadetini gören ve kulluğunun karşılığını verendir. İşte velî olmanın bir başka şartı da budur. Peki var mı yeryüzünde böyle birileri? Eğer varsa, tamam

onları da velî kabul edelim ve onların da koruması altına girmeye, onlara da kulluk yapmaya çalışalım. Böyle birileri yoksa, o zaman sadece Rabbimizi velî bilip onun velîmiz olarak bizim adımıza aldığı kulluk maddelerinin dışına çıkmayalım.

12. "Göklerin ve yerin kilitleri O'nundur. Dilediğine rızkı yayar ve isterse kısar, bir ölçüye göre verir. Doğrusu O her şeyi bilendir."

Göklerin ve yerin hazinelerinin anahtarları Rabbimizin elindedir. Hazine adına, rızık adına gökte olanların da, yerde olanların da anahtarları sadece O'nun elindedir. Hiç kimsenin elinin değmediği, değemeyeceği, elinin erişemeyeceği, yâni kimsenin müdahale edemeyeceği tüm rızıklar, tüm servetler O'nun elindedir. Şu anda ve yarın kim neye sahip olmuşsa, olacaksa, her şeyi veren O'dur. Dilediklerine rızkı genişletir, bol bol verir, dilediklerine de kısıverir. Çünkü O, her şeyi bilendir. Kime ne kadar vereceğini, kime ne kadar kısacağını bilendir. Rızkı takdir eden O'dur. Hikmet sahibidir O. Hikmeti gereği yapar bu taksimi. O'nun ilmi her şeyi kuşattığı için, bir kulu için zenginliğin mi, yoksa fakirliğin mi hayırlı olduğunu en iyi bilen O'dur. Bol vermesinde de, az vermesinde de mutlaka bir hikmet ve hayır vardır.

Öyleyse bu konuda O'na akıl vermeye, ona yol göstermeye gerek yoktur. "Ya Rabbi bana şu kadar vermeliydin! Beni şununla imtihan etmeliydin! Ben buna lâyıktım! Beni şununla imtihan etseydin, ben mutlaka imtihanı kazanırdım!" diyerek O'na karşı gelmenin anlamı yoktur. Çünkü Rabbimiz, kime ne kadar vereceğini çok iyi bilendir.

Bu konuda endişeye de gerek yoktur. Rabbimiz, tüm varlıkların rızkını veren ve bunu teminat altına alandır. Bana ayırdığını yanlışlıkla hiçbir zaman başkalarına vermeyecek kadar bilgi ve hikmet sahibi, başkalarına ayırdığını da çatlasam patlasam da, sadece gündüz değil, geceleri de çalışıp çabalasam da asla bana vermeyecek kadar âdil bir Allah'tır.

Madem ki tüm rızıklar O'nun elindedir, madem ki herkesin rızkını veren ve teminat altına alan O'dur, madem ki rızık konusunda tüm insanlar O'na muhtaçtır, o halde bu insanlar neden Rablerini bırakır da onun berisinde kendilerine velîler bulmaya çalışırlar? Neden Rablerinin kendileri adına gönderdiği hayat programından yüz çevirirler de, kendileri gibi rızka muhtaç insanların kanunlarına itaatten ya-na olmaya çalışırlar? Neden ihtilâf ettikleri konularda Rablerinin hük-müne müracaat etmezler? Neden Rablerinin kitabına başvurmazlar da başkalarının hükümlerine başvururlar. Rızık konusunda O'na yönelen, O'nun arzında yaşayan, O'nun havasını tüketen, O'nun suyundan istifade eden, O'nun arzında yaşayan, O'nun verdiği âzâları kullanan bu insanlar, hayat programı konusunda neden O'nunkinden ya-na

olmuyorlar?! Neden O'nun kitabından habersiz yaşamaya çalışıyorlar?! Neden O'nun peygamberiyle diyaloga yanaşmıyorlar?!

13. "O size dinden Nuh'a tavsiye ettiğini, sana vah-yettiğimizi, İbrahîm'e, Mûsâ'ya ve Îsâ'ya tavsiye ettiğimizi şeriat yaptı. Şöyle ki: Dini doğru tutun ve onda ayrılığa düşmeyin. Fakat kendilerini çağırdığın bu şey, Allah'a şirk koşanlara ağır geldi. Allah dilediğini kendine seçer ve O'na yöneleni kendisine iletir."

İşte Rabbimiz, bu bilgisi ve hikmeti, bu hâkimiyeti gereği sizin için bir şeriat koymuş, sizin için bir yol tayin etmiştir. Sizden önceki peygamberlere, Nuh'a, İbrahîm'e, Mûsâ'ya ve Îsâ'ya din olarak, şeriat olarak emrettiği şeyleri, size de açıklayıp kanun yapmıştır. Peygamberlere ve onların toplumlarına yasa olarak belirlediğimiz, yapın ve yapmayın diye buyurduğumuz şeyleri, sizin için de kanun yaptık, diyor Rabbimiz. Burada zikredilen bu peygamberler, ulü'l-azîm peygamberlerdir; Rabbimiz her birisine yeni bir şeriat vermişti. Öteki peygamberler ise, bunların şeriatlarını tebliğle görevlendirilmiş peygamberlerdir.

"O peygamberlere, hak dinin, İslâm dininin emir ve yasaklarını yerine getirin! Bu hususlarda ayrılığa düşmeyin," diye emrettik. Yâni Hz. Adem'den bu yana tüm peygamberlere gönderilen bu dinin asılları, Allah'ın varlığı ve birliği, sadece Allah'a ibadet, kitaplarına, peygamberlerine ve âhiret gününe iman konusunda tefrikaya düşmeyin ve onu koruyup yaşatın, diye emrettik.

Rabbimiz, "öncekilere yaptığımız gibi sizin için de bir şeriat koyduk," buyuruyor. Şeriat, takip edilen yol, üzerinde yürünülen hayat programı, uyulması gereken anayasa demektir. "Teşrî" anayasa, "şâ-rî" de yasa koyucu demektir. Şârî, yâni yasayı koyan Allah'tır ve Allah'ın koyduğu bu yasanın adı da şeriattır. Bundan önceki âyetlerde, kâinatta yegâne velînin Allah olduğu, kulları adına karar verme, ihtilâfları halletmesi ve hükmetmesi konusunda tek mercinin kendisi olduğu anlatılmıştı. İşte burada da Rabb, İlâh, velî ve hakim olarak koyduğu anayasadan söz ediyor. Sonra da diyor ki, "dini ikâme edin, dini ayağa kaldırın."

Din, bir hayat programı, bir yaşam biçimidir. Din, bir toplumun uymak zorunda olduğu kanunlar manzûmesidir. Bu mânâda komünizm de, kapitalizm de, sosyalizm de, demokrasi de bir dindir. Bunlar, insanların ortaya attıkları bâtıl dinler ve sistemlerdir. Kâfirun sûresindeki, "De ki: Ey kâfirler! Sizin dininiz sizin benim ki de benim olsun!" âyeti bunu anlatır. Rabbimiz önce, "ey kâfirler" dedi, sonra da "sizin dininiz sizin olsun," dedi. Kâfirin dini olur mu ki Rabbimiz böyle dedi? Elbette dinsiz, yâni kanunsuz, yolsuz sistemsiz bir toplum düşünmek mümkün değildir. Bunun mânâsı, sizin kanunlarınız, sizin sisteminiz sizin olsun, benimki de benim olsun demektir.

Yine Yusuf sûresinde: "Kralın dinine göre kardeşini alıkoyması Yusuf'a yakışmazdı" âyet-i Kerîmesinde anlatılan kralın dininden maksat da, kralın sitemi ve o toplumda yürürlükte bulunan kralın ceza kanunlarıdır. Öyleyse Allah kanunlarını, Allah yasasını, Allah'ın ceza kanunlarını uygulayan toplum, Allah'ın dinindedir; başkalarının kanunlarını, başkalarının ceza yasalarını uygulayan toplum da, kanunlarını uyguladığı kimselerin dininde ve onların kulu olmuştur.

Kur'an'ın başka bir sûresindeki,

"Dikkat edin hâlis (katışıksız) din Allah'ın dinidir."

âyeti de bunu anlatır. Başkalarının dini de vardır ama onlarınki katışıklı bir dindir. Yâni hayatın bazı bölümlerine Allah karışır ama öteki bölümlerine de başkalarının kanunları karışır.

"Allah katında gerçek din, Allah'ın dinidir."

âyetinde de ifade edildiği gibi, hayatın tümüne karışan din Allah'ın dinidir.

Allah diyor ki, "dini ayağa kaldırın, dini ikâme edin." Yâni toplum hayatının her bir biriminde Allah'ın dini hakim olsun. Hukukta, ekonomide, siyasette, kılık-kıyafette, eğitimde ve hayatın her bir kade-mesinde Allah'ın arzuları hakim olsun. Bundan anlıyoruz ki, Allah'ın dinini, Allah'ın bu şeriatını sadece yaşamak, onu başkalarına tebliğ etmek yetmemektedir. Ayrıca onu ayağa kaldırmak, toplumda o kuralları uygulamaya koymak zorundayız.

Bir adam için, o devletini kurmuştur, hükümetini ikâme etmiştir demek, o kişinin sadece kafasındaki devlet modelini çevresine anlattığı ve halkın da onun kafasındaki bu hükümet modelini beğendiği anlamına gelmez. Ya ne anlama gelir bu? O kişi, bulunduğu ortamda, kafasındaki hükümet modelini bütün kurumlarıyla işletmeye başlamış, o ülkedeki toplum, onun yasalarına tâbi olmuş, mahkemeler kurulmuş, idarî kurumlar onun emrine bağlı olarak işlemeye başlamış demektir. İşte ikâme bu anlamdadır. Nitekim Rabbimiz, "namazı ikâme edin" buyurur. Bu emirden sadece namaza çağrıda bulunmak ve onu insanlara tebliğ etmek anlaşılmaz. Bu emirden, namaz ortamı hazırlamak, namazın önündeki barikatları kaldırmak ve tüm mü'minlerin, bütün şartlarına uygun bir biçimde namazı kılmaları ve toplumda uygulamaya başlamaları anlaşılır. Öyleyse dinin ayağa kaldırılması da dinin tam anlamıyla toplumda uygulanmasını, toplumun her alanında dinin emirlerinin geçerli olmasını, dinin bütün kurumlarıyla birlikte yaşanmasını, hayatın her kademesinde hakim

olmasını ve toplumun karşılaştığı her problemin dinin emirleri istikâmetinde çözümlenmesini sağlamak anlamına gelecektir.

Bu âyet-i kerîmeden peygamberlerin şu iki vazifeyle görevlendirildiklerini anlıyoruz:

1. Allah'ın dininin hakim olmadığı toplumlarda Allah'ın dinini hakim kılıp ayağa kaldırmak,

2. Eğer toplumda Allah'ın dini hakimse, onu ayakta tutmaya devam etmektir. Peygamber yolunun yolcusu olan bizler de işte bu iki görevle görevliyiz, demektir.

Âyet-i kerîmeden anlıyoruz ki, mutlak sûrette hayata hakim kılınsın, toplumun hayatında uygulanarak ayağa kaldırılsın diye Rab-bimizin elçilerine ve onlar vasıtasıyla bize gönderdiği din, tüm peygamberlerde aynı dindir. Bu peygamberlerin şeriatlerinde farklılıklar olsa da, temelde dinleri aynı dindir. Bu dinin adı İslâm'dır, hepsinin adı Müslümandır ve hepsinin dini temelde aynı dindir. Rabbimiz, hepsine de bu dini hakim kılıp ayağa kaldırmayı emretmektedir.

Eğer bu dinin şeriatı, bu dinin yasaları, bu dinin emirleri hayata hakim kılınıp toplumun tüm problemleri onunla çözümlenecek hale getirilmezse, ya da insanlar bu dine inanır, ama o dinin şeriatı reddedilecek olur, yâni dine inanılır ama onun hükümlerinin uygulanması reddedilecek olursa, o zaman Allah korusun St. Paul'un şeriatsız bir din ortaya koyarak Hz. Îsâ'nın dinini ortadan kaldırdığı ve de Hz. Îsâ-nın ümmetini sonunda dinsiz bıraktığı gibi, bu din de, bu dinin mensupları da yok olup gidecektir. Şeriat, dinin hayatta uygulanma şeklidir. Hayatta uygulanmayan bir din de, yok olmaya mahkum olacaktır. Bu dinin mensupları olduklarını iddia eden Müslümanlar da, sonunda bu dinin sadece vicdanlara hapsedilen, hayatta uygulanırlılığı olmayan bir takım kuru ahlâkî kurallar manzumesi olduğunu zannederek, hayatta uygulanan başka dinler, başka şeriatlar, başka sistemlerin varlığını kabul ederek dinleriyle ilgileri kalmayacaktır.

İşin acısı, Müslümanlar olarak kendilerini izâfe ettikleri din de Allah'ın dini olmaktan çıkacaktır. Zira Allah, âyet-i kerîmesinde son derece açık bir biçimde, "benim dinimi ikâme edin, benim dinimi uygulayarak ayakta tutun," diye buyurur. Uyguladığınız, hayatınıza hakim olan din benim dinimdir. Değilse sizler benim dinimde değil, başkalarının dinindesiniz demektir.

Dinin ikâmesini emrettikten sonra, Rabbimiz hemen arkasından, ***"Dinde ayrılığa düşmeyin"*** veya ***"dini parçalamayın"*** buyurmaktadır. Dinde ayrılığa

düşmek, birkaç şekilde olabilir: Din içinde yeni bir takım görüşler ortaya atarak, kendi görüşlerinizi din kabul ederek, o konuda sizden farklı düşünenleri tekfir ederek dinde ayrılığa düşmeyin. Ya da dinde olmayan bir şeyi dine izâfe ederek, bid-atı dinmiş gibi algılayarak, dine ondan olmayan bir şeyleri ilave ederek veya bunun tamamen aksine dinde olan, dinin aslından olan bir hükmü, bir bölümü dinden çıkararak, ya da dinin açık bir hükmünü, açık bir nassını dinin ruhuna uygun olmayan bir şekilde tevil ederek ya da dinin herhangi bir bölümünü bayraklaştırıp, o bolümü gündeme getirip, o bölüme sarılıp öteki bölümlerini görmezden gelerek Müslümanlar arasında fırkalaşmaya sebebiyet vermeyin.

Veya dinde çok önemli bir bölümü, bir hükmü, bir emri önemsemeyerek, ama mübah derecesindeki bazı hükümleri de bunun aksine farz veya vacip telakki ederek, hattâ onları İslâm'ın en büyük esasları kabul ederek ümmet arasında ayrılık çıkarmayın. İşte dinde ayrılık böyle olur ve bu tür dine bozuk yaklaşımlardan dolayı, geçmiş ümmetler arasında tefrikalar çıkmış, insanlar arasında çok çeşitli fırkalar oluşmuş ve birbirleriyle amansız mücâdelelere tutuşan bu fırkalar, zamanla birbirlerinden tamamen ayrılarak her biri müstakil birer din halini almıştır. Ne acıdır ki, bu dinlere inanan insanlar bir zamanlar aynı dinin mensupları iken, ayrı ayrı din mensupları olmuşlar ve tek bir dinden çıkan insanlar olduklarını zamanla tasavvur bile edemeyecek hale gelmişlerdir.

Dinde ayrılığa düşmeyi yasaklayan Rabbimiz, âyetin sonunda şöyle buyurmaktadır: "Peygamberim! Senin o müşrikleri kendisine ça-ğırdığın şey onlara ağır geldi." Senin onları kendisine çağırdığın tev-hid, onlara zor geldi. Senin onları dâvet ettiğin şirki terk ederek tevhide yönelme, Allah'tan başkalarının dinlerini, Allah'tan başkalarının şeriatlarını ve sistemlerini, kanunlarını uygulamaktan vazgeçerek sadece Allah'ın kanunlarını ve dinini uygulama, yaşama ve doğrultma emri onlara ağır geldi. Sadece Allah'a iman ve hayatın her kademesinde sadece O'na kulluk, sadece O'nu dinlemek, sadece O'nu razı etmeye çalışmak, sadece O'nun hayat programını uygulamak o müşriklere zor geldi. Ey peygamberim, senin bu dini açık ve net bir şekilde ortaya koyarak hayatlarında Allah'a kulluk yapanlarla Allah'tan başkalarına kulluk yapanları, Allah'ın dinini uygulamaya çalışanlarla Allah'tan başkalarının dinlerini, Allah'tan başkalarının sitemlerini uygulamaya çalışanları açığa çıkardığın için, bu müşrikler sana kızmaktadırlar.

Onlar diyorlar ki, "ne olacaktı da böyle bizim hayatımızdaki bo-zuklukları netleştiriverdin? Niye şirkimizi açığa çıkarıverdin? Bir toplumun hayatında hayat programı olarak sadece Allah'ın dini olmalıdır, her konuda Allah'ın dini söz sahibi olmalıdır, hayatın her bir kademesinde Allah'ın dini geçerli olmalıdır, katışıksız din sahibi olunmalıdır, diyerek bizim bozuk düzen din anlayışımızı niye açığa çıkardın? Halbuki rahatımız yerindeydi. Hem Allah'a kulluk ediyorduk hem de Allah berisinde hayatımızda söz sahibi kabul ettiğimiz bir

kısım varlıkları, bir kısım insanları dinliyorduk. Hem Allah'ı hem de öteki Rabblerimizi razı etmeye çalışıyorduk. Hayatımızın bazı bölümlerine Allah'ı karıştırıyor, geri kalan bölümlerinde de öteki İlâhlarımızı söz sahibi kabul ediyorduk. Namaz, oruç, abdest gibi konularda Allah'ı söz sahibi biliyor, Allah'ın dediklerini uyguluyor, hukuk, eğitim, miras, kılık-kıyafet, ekono-mi, siyaset, ceza kanunları gibi konularda da öteki Rablerimizi söz sa-hibi kabul ediyorduk.

Yâni hayatımızın din, âhiret içerikli bölümünde Allah'ın sistemini, Allah'ın dinini, Allah'ın şeriatini uyguluyor, dünya içerikli bölümünde de başkalarının dinlerini, başkalarının şeriatlerini, başkalarının sistemlerini uyguluyorduk. Tamam yine anlaşalım, yine aynısını kabul edelim. Hayatımızın bir bölümünü düzenlemesi konusunda yine Allah'ı söz sahibi kabul edelim. Ama hayatımızın öteki bölümlerini düzenlemek üzere öteki İlâhlarımıza da söz hakkı verelim. Bu konuda seninle anlaşabileceğimizi beklerken ey Muhammed, şimdi sen tuttun hayatın tümünde Allah'ın dinini uygulamamız gerektiğinden bahsediyorsun. Hayatın tümünde sadece Allah'ın söz sahibi olduğundan ve Allah'tan başkalarını dinlemememiz gerektiğinden bahsediyorsun. Katışıksız din sahibi olmamız gerektiğini söylüyorsun. Bu kesinlikle mümkün değil! Biz alıştığımız hayattan vazgeçemeyiz! Biz öteki İlâhlarımızdan vazgeçemeyiz," diyerek bu müşrikler sana öfke duyuyorlar. Aynı toplumda dini sadece Allah'a halis kılarak, hayatın her bir kademesinde Allah'ın dininin hakim olmasını isteyen ve bu uğurda canlarını bile fedâ edecek kadar mücâdele veren muvahhidler de var-dır. İşte Allah onları da kendi tarafına çekmekte, kendisine seçmekte ve hidâyete ulaştırmaktadır. Böylece kendisine yönelen kullarına imanı ve hidâyeti nasip etmekte, onlara doğru yolu lütfetmektedir.

14. "Kendisine ilim geldikten sonra ayrılığa düşmeleri, ancak birbirini çekememekten oldu. Eğer belirli bir süre için Rabbinin verilmiş bir sözü olmasaydı, aralarında hemen hükmedilirdi. Arkalarından kitaba varis kılınanlar da ondan şüphe ve endişe içindedirler."

Tefrika ve ihtilâflar kitabın ve peygamberin olmadığı dönemin işidir. Herhangi bir konuda kesin bilgi olmadığı zaman insanlar o konuda ihtilâf edebilirler. Halbuki bunlar, kendilerine kitap geldikten, her konuda kesin bilgi ihtiva eden vahiy kendilerine ulaştıktan sonra fırkalaşmışlar, tefrikaya düşmüşlerdir. Halbuki Allah tüm peygamberlerine ve onların ümmetlerine bir önceki âyette gördüğümüz gibi:

"Dinde tefrikaya düşmeyin"

buyurmuştu. Bunlar, bu bilgi kendilerine geldikten sonra tefrikaya düşmüşlerdi. Halbuki kitap, tefrikaları bitirmek için vardı. Kitabın varlık gâyesi, insanların birliğini sağlamak ve toplumda tefrikaları sona erdirmektir. Kitap,

birleşme unsurudur. Kendilerine her konuda kesin bilgi sunan kitap ellerindeyken, bunlar tefrikaya düşmüşler, fırkalaşmışlardır.

Bunların fırkalaşmalarının, ayrı ayrı yol edinmelerinin, mezhep edinmelerinin altında yatan sebep, kitabın farklı anlaşılması yâni kitabın âyetlerinin farklı yorumlanması değil, birbirlerine karşı duydukları kin, haset, düşmanlık, kıskançlık, dünya hırsı, önderlik, liderlik sevdası, kişisel çıkarlar ve menfaat hesaplarıdır. Halkın kendilerine teslim olup, onların ceplerindekileri kendi ceplerine aktarma arzusu yatmaktadır. Ehl-i kitabın din bilenleri, kitap, peygamber bilgisine sahip olanlar, yanlarındaki bu bilgiyi halka anlatmıyorlardı. Böylece din, kitap ko-nusunda bilgisiz bıraktıkları yığınları, icat ettikleri yeni yeni dinler, yollar, inanışlar, felsefeler ve dinî merasimlerin peşine takmayı becerebilmişlerdir.

Evet ehl-i kitap arasında böyle bilenler, bilginler, bildikleriyle Müslümanları sapıtmaya çalışanlar olduğu gibi, bir de hiçbir şey bilmeyip de o bilenlerin, o din adamları sınıfının elinde oyuncak olan, kalplerini, kafalarını, düşüncelerini o bilenlerin ceplerine sokmuş insanlar da vardır. Bunların adı "ümmîyyûndu." Gerek Yahudilerde ve gerekse Hıristiyanlarda din adamları diye oluşan bu sınıf, diğer insanların bilgilenmelerini istemiyorlardı. Bildikleri dini bilgilerin diğer insanlar tarafından da bilinmesini istemiyorlardı. Bunlar, bildikleri bu bilgiler sayesinde yığınların kendilerine pervane olmalarını istiyorlardı. Bilgi kendilerinde olduğu için, cahil bıraktıkları yığınlara hükmetmek, onları kul, köle edinmek istiyorlardı. Bu yüzden bunu insanlara anlatmıyor-lardı. Böylece insanları parça parça edip ihtilâflara sürüklüyorlardı.

Yine o bilenler, din adamları, bilgilerini halka anlatmaktan sakınan, yâni bilgilerini Allah'la çatışmada, Allah'a kafa tutma yolunda kullanan bu insanlar bakın ne yapmışlar:

"Bu veyl'e gidesiceler kendi elleriyle kitap yazdılar, sonra da dediler ki, işte bu Allah'tandır!"

(Bakara 79)

Bunlar, bu cehennemin veyline gidecek olanlar, bu Allah'ın lânetine uğrayacaklar, kendi elleriyle kitap yazdılar. Kendi elleriyle yazdılar ama sonra da dediler ki:

"Bu Allah'tandır!"

"Bu Allah'tan gelendir! Allah tarafındandır bu! Bunu Allah buyuruyor! Bunu Allah emrediyor!" dediler. Veyl olsun bunların bu yaptıklarına! Onların kendilerine de, bu yaptıklarına da yazıklar olsun!

Bu âyetlerin bir açıklayıcısı da Âl-i İmrân 78. âyettir:

"Bir gruptur onlar. Dillerini eğer bükerler, kitabı dillerine dolarlar."

Dillerini kitaba doğru böyle eğip bükerler. Sanki ağızlarına almış gibi, sanki kitapla ilgi kurmuş gibi görünmeye çalışırlar. Sanki kitaptan konuşuyormuş gibi davranmaya çalışırlar. Aslında başka şeyler söylerler de arada bir bunu da ağızlarına alırlar. Meselâ adam miting alanına çıkıyor, bazen tanrı böyle buyuruyor, diyor. Veya kitabımızda da bu böyledir, diyor. İşte bu, kitabı diline dolamak, eğip bükmektir. Peki neden böyle yapıyorlar?

"Siz onu kitaptan sanasınız diye."

Yâni ortaya koyduğu konunun kitaptan olduğu zannedilsin diye. Aslında kitapla filan ilgisi yok adamın. Kitaptan filan konuşmuyor, ama konuştuklarının İslâm'dan zannedilmesini istiyor. Yâni bir dizi fikir sıralıyor, araya da böyle âyetler serpiştiriyor.

Meselâ İslâm'da aile, İslâm'da takva, İslâm'da kahramanlık, İslâm'da edep, İslâm'da kazanmak, İslâm'da harcamak diyor, kuralını kendisi koyuyor, iskeletini kendisi belirliyor. Kendisi bir paragraf, iki paragraf bilgi sunuyor ve araya bir âyet koyuyor ki, sanki az evvel de-diklerini âyet dedi! Onun aslında planı şu: Örneğin yüz cümlelik bir konuşması var, bu konuşmanın paragraflarını, iskeletini kendisi belir-liyor, iki paragraftan sonra: "Ya Rabbi bunları destekleyecek bir âyet lütfeder misin buraya?" diyor, ayıp olmasın, sözlerim böyle sırıtıp kal-masın diyor ve bir âyet ekliyor. Bir paragraf sonra da: "Ya Rasulallah bunu destekleyecek bir hadis," diyor, ondan sonra Voltair'e, Montes-que'ye, Puşkin'e müracaat ediyor. Böyle bir karışım yapıyor yâni. Bunun da din olduğunu söylemeye çalışıyor. Bakın ben bir şeyler söy-lüyorum, beni destekleyin demeye getiriyor.

İnsanlar, bunu dinleyenler, bu kitaptandır zannetsinler diye böyle yapıyor adam, oysa:

"Halbuki o kitaptan değildir."

Halbuki bu kitabın kendisi de değil, kitaptan da değil, yansıması da değil, anlatılması da değil. Bu Allah'tan değildir.

"Allah'a yalan iftira yapıyor, bunu da bile bile yapıyor."

Evet, elleriyle kitap yazdılar, sonra da dediler ki, "bu Allah-tandır. Bu Allah katındandır. Bunu bize Allah bildirmiştir. Din budur! İman budur! Kitap budur! İslâm budur başka değildir." Peki niye yaptılar bunu? Allah'tan gelmeyen, Allah'ın demediği şeyleri niye İslâm etiketiyle sundular insanlara? Kitapta olmayan şeyleri niye Allah böyle buyuruyor diye sundular?

“Bunu az bir pahaya satıyorlar.”

Ya da bununla az bir değer elde etmek istiyorlar. Ya da bununla değer kazanmak, değerlenmek için yapıyorlar bunu. Semen, aslında “eder” demektir. “Bir şeyin ederi”, “bunun ederi ne?” cümlelerinde kullandığımız gibi. Eğer bunun karşılığında iş yaparsa, meselâ bir günlük yevmiyedir bunun değeri. Veya bir tamir karşılığıdır, ya da bunun ederi yüz bin liradır, üç marktır, beş dolardır. Bunun ederi, bunun karşılığı demektir. Meselâ biri arkadaşından bir kalem alsa ve “vermeyeceğim bunu arkadaş!” dese, ederi nedir? Nâzdır, değil mi? Yâni semen bu demektir. Bir şeyin karşılığı demektir. İşte az bir değer. Yâni adamlar bu Allah’tandır derken ne değer kazanıyorlar? Neye değiyor bu iş? Ne kazanıyorlar karşılığında? Eh, ne kazansınlar? Azıcık bir şey tabii. Yâni tümüyle dünyayı kazansalar az, makam-mevki kazansalar az, ev bark bulsalar, arabalar elde etseler az, dükkanlar tezgahlar elde etseler az, az, az...

Âyetleri satıp da, yâni âyet konumundan sıyrılıp, âyet atmosferinden uzaklaşıp, farklı bir hayat yaşayınca elde edecekleri ne olabilir ki bunların? Ne bulabilecekler yâni? En fazla bulsalar bulsalar, tüm dünyayı bulabilirler. Ne kadar süreyle sahip olabilirler bu dünyaya? Ölünceye kadar değil mi? Ölünce her şey bitecektir. Ama bunun karşılığında ne kaybedecekler? Allah’ın rızasını, cenneti kaybedecekler değil mi? Halbuki cennete en son girecek kişi bile olsa, bunlar tam dokuz dünya kaybedecekler. Tüm dünyayı dünyada kazansalar bile, nihâyet on sene, elli sene, ölünceye kadar sahip olabilirler; ama cennet öyle değildir, değil mi?

Az bir paha karşılığında satmak için yaptılar bunu. Az bir paha, dünya ile sınırlı demektir. Az bir paha, ölümle biten, âhirete intikal etmeyen demektir. Peki bunu yapıyorlar da, ne alıyorlar karşılığında? Ne alırsa alsınlar, tüm dünyayı alsalar bile ne kadar süreyle alabilirler bunu? Ölünceye kadar değil mi? Müdürlük, ölünce biter. Bakanlık, dekanlık ölünce bitecektir. Şan, şöhret, diploma, doktora, para, mal, mülk hepsi ölümle bitecek ve yarına intikal etmeyecektir. Bu yaptıkları şey, kendilerine sağlayacak çok küçük dünya menfaatleri yanında ne büyük bir âhiret azabı doğuracaktır, bunu bir bilebilseler!

Tevrat ve İncil’i bozup, sonra da, “işte bu Allah kelâmıdır” diyenlere ve böylece insanları fırkalaşmaya itenlere yazıklar olsun! Kur’an’ı tahrif edip, Kur’an’ı gizleyip, insanlara anlatmayıp, ya da Kur’-an’da olmayan bir şeyi ondanmış gibi insanlara sunanlara yazıklar olsun!

Kitap, Tevrat, İncil, Kur’an bilgisine sahip olan ve bu bilgiyi Allah’ın kullarına anlatmaları, bu bilgiyle yeryüzünde Allah’a kulluk yapmaları, bu kitabın yeryüzünde hâkimiyeti konusunda çırpınmaları gerekirken, dünya karşılığında bunu satanlara yazıklar olsun! Makam, diploma, doktora, maaş,

sosyal statüler karşılığında satanlara, Allah-ın kullarını kitap bilgisinden mahrum bırakanlara yazıklar olsun.

Şu anda yeryüzünde yaşayan insanlar içinde de dini, siyaseti, dünyayı, bilgiyi kendi tekellerine alıp, diğer yığınlara: "Sizler hiçbir şey bilmezsiniz! Sizler bu işleri anlamazsınız. Bilmek ve anlamak zorunda da değilsiniz zaten. Biz varız ya! Bizler sizin için her şeyi biliriz. Sizin adınıza, sizin hayrınız için her şeyi düşünürüz. Sizin adınıza biz karar veririz. Siz yeter ki bize bağlı olun, bizi dinleyin, bizim size sunduğumuz hayattan razı olun, artık gerisini siz düşünmeyin. Sizin için her şeyi biz ayarlarız. Dünyanızı da, cennetinizi de biz ayarlarız," diyen pek çok insan görüyoruz. Bugün, bildikleri halde hak bilgisini insanlara anlatmayan ve böylece cahil bıraktıkları insanları bölerek, tefrikalara düşürerek, onları peşlerine takarak, inançları üzerinde kârlı bir ticaret pazarı kuran birçok kimse vardır.

Rabbimiz buyurur ki, "eğer Allah dileseydi, bu sapık dinleri, bu sapık yolları icad eden, onları bu sapık anlayışlarının peşine takarak kitlelerin inançlarına ipotekler koyan, dini, bir kazanç yolu haline getiren bu sapıkları da, kitapları, dinleri ve peygamberleriyle tanışma imkânları olduğu halde kitaplarıyla tanışmaktan kaçan, kitaplarıyla diyalog kurmayan ve böylece dinlerinin aslından habersiz kaldıkları için, akıllarını bu sapıkların ceplerine koyan, bile bile bu sapıkların peşine takılanların tamamını da yerin dibine batırır ve hak yolda gidenleri de sağ bırakarak kimin haklı kimin haksız olduğunu, kimin hak, yolda ki-min bâtıl yollarda olduğunu dünyada ortaya koyuverirdi.

Eğer belli bir süreye kadar Rabbinden verilmiş bir süre olmasaydı, her sapmanın sonunda hemen aralarında sapanların cezası verilir ve işleri bitirilir, defterleri dürülüverirdi. Böylece şu kısa dünya hayatında hak yerini bulur, bâtıl da yok olup giderdi. Ama önceki âyetlerde de gördüğümüz gibi, Rabbimiz bunu kıyamet gününe ertelemiştir. Kimin hak, kimin bâtıl yolda olduğu, kimin haklı, kimin haksız oldu-ğu konusundaki kesin hükmünü kıyamet günü verecek ve ihtilâfları kesin çözüme o gün ulaştıracaktır. Eğer böyle yapmayıp da dünyada bunu gerçekleştirseydi, o zaman imtihanın mânâsı da kalmayacaktı.

Onlardan sonra kitaba varis olanlar ise, kitap konusunda bir şüphe içinde kararsız olarak kıvranıp durmaktadırlar. Buradaki "onlardan sonra kitaba varis olanlar" ifadesindeki onlardan kasıt, o peygamberlerin ve kitapların arkasından gelenlerdir. Ya da geçmiş seleflerinden arkaya kalıp, şu andaki peygamber Hz. Muhammed'in (a.s) muasırı olan ehl-i kitap'tır. Yâni önceki peygamberlerden, kitaplardan ve seleflerinden arkaya kalıp da, şu anda Kur'an'a varis olan, Kur'-an'a muhatap olan, Kur'an'ın mesajıyla karşı karşıya gelmiş bulunan ehl-i kitap demektir. Buradaki kitaptan kastedilenin de Kur'an olduğu söylenmiştir.

O zaman mânâ şöyle olacaktır: Şu andaki ehl-i kitap Kur'an konusunda şüphe içinde kıvranmaktadır. Peygamber (a.s) dönemi Yahudi ve Hıristiyanları, Kur'an konusunda tereddüt içindeydi. Allah-ın, insanlar içinden bir insanı odak nokta, sözcü seçerek, onun vası-tasıyla insan hayatına karışmak üzere vahiy göndermesi konusunda tereddüt içindeydiler. Reddetmeye kalksalar, kendi dinlerinin de vahiy yoluyla gelmesinden ötürü, kendi dinlerini de inkâr etmiş olacaklardı. Böylelikle dinlerini ve saltanatlarını kaybedeceklerdi. Reddetmemeleri halinde, ortaya somut bir şey koyamayacaklardı. Onun için tümüyle kabul de edemiyor, inkâr da edemiyor, şaşkınlık içinde bocalıyorlardı.

Ya da buradaki şüphe içinde oldukları kitaptan kasıt, bu adamların kendi kitaplarıdır. Mânâ, seleflerinden arkaya kalmış peygamber dönemi Yahudileri, kendi kitapları olan Tevrat'tan, Hıristiyanlar da kendi kitapları olan İncil'den şüphe etmektedirler demektir. Peki acaba bu seleflerinden arkaya kalan ehl-i kitap, neden kendi kitaplarından şüphe ediyor? Âyetin muhtevasından anladığımıza göre bunun iki sebebi var.

1. Bu adamlar kitap bilgisine sahip değiller. Kitaplarını tanımı-yorlar, kitaplarıyla tanışmamışlar; bilenlerin, tanıyanların beyanlarına tâbi olmuşlardır. İşte bu yüzden şüphe içindedirler. Ya da Kur'an'ın ifadesiyle ümniyelere tabi olmuşlardır.

"Onlardan (o ehl-i kitaptan) kimileri de vardır ki ümmîdirler. Okuma yazma bilmezler. Kitabı da anlamazlar. Ancak ümniyelere tabi olurlar ve sadece zannederler."

(Bakara 78)

Onlar kitabı da bilmezler. Bunların işi gücü kuruntudur ve de sadece zannederler. Onlardan kitap konusunda ümmî olanlar vardır. Kitabı tanımayan, kitabı anlamayan, kitapta ne var ne yok bu konuda hiç bilgisi olmayan insanlardır ümmîler. Ümmî, kelime mânâsı olarak "anadan doğma" demektir. Yâni kitap konusunda, okuma konusunda anadan doğma. İşte ehl-i kitap içinde kitabı bilmeyen ümmîler vardı. Bunlar, kitaptan haberleri olmadığı, kitabı tanımadıkları için, ancak ümniyelerin peşinde giden insanlardır.

Ümniye, kişinin kendi içinde, kendi kafasında şekillendirip biçimlendirdiği, hayal ettiği şeydir. Yâni kuruntu, hayal, boş şeydir. Ya da insanın böyle diline dolayıp durduğu şeylerdir. "Efendim yapmak lazım! Etmek lazım! Kurmak lazım!" gibi diline dolayıp, bir türlü amele dönüştürmediği ve zaten amele dönüştürülmesi de mümkün olmayan idealler, mefkûreler, hayaller gibi saplanıp kaldığı şeylerdir. Veya peşine takıldığı, hiçbir delile dayanmayan ham hayaller, boş kuruntulardır. İşte kitap ehlinden böyle kitaba dayanmayan, kitapla ilgisi olmayan, boş şeyler peşinde koşanlar vardır. Bunlar yalnız zannederler, zan peşinde koşarlar, zan içinde koşarlar.

Amelleri, bilgileri, kitabî değildir, kitaba dayanmaz. "Zannediyorum bu böyledir!" derler ve böylece zan üzerine yürürler. Zanla amel ederler, işleri sadece boş bir taklittir bunların. Bunlar kitabı bilmezler, ancak ümniyelere, zanlara, hayallere dayanırlar. Başkalarından duyduklarını, hacıdan, hocadan duyduklarını din zannederler. Din diye, zanla amel ederler. Başkalarından aldıklarını hayat zannederler. Bu tür insanlar ekonomi, ticaret, sosyal hayatlarında, meslek hayatlarında her şeyi bilebilme, herkesten daha iyi bunu sağlama çabasındalar. Bu konularda kimseye teslim olmuyor, kimseyi dinlemiyorlar. Ne din adamlarını, ne de başkalarını hayatlarının bu bölümlerine karıştır-mamadan yanalar. Hayatlarının bu bölümlerini kendilerinin bildiklerine inanırlar ama mesele dine, kitabı tanımaya, peygamberden söz etme-ye gelince: "Biz bu işi bilmeyiz! Biz bu işi anlamayız! Bunu biz din adamları sınıfına bıraktık. Artık bu konuda onlar ne derlerse biz ona uyarız. Onlar bunu bilsinler, kitabı onlar okusunlar, onlar anlasınlar, peygamberi onlar tanısınlar. Biz ticaretimizi, dünyamızı yaşarız ve de yarın onların rehberliğiyle kolayca cennete gideriz" derler...

Allah'ın kendilerine gönderdiği kitapla ilgiyi, alâkayı kesmiş, bilmediği, bilemediği için de bilenlerin kulu, kölesi durumuna düşmüş olan bu insanların, din adına bildikleri sadece zandan ibarettir. Dinlerini zan üzerine bina edip geçerler. Tabi onların gözünde din o kadar önemli olmadığı için, bu kadar ilgilenme idare edecektir.

İşte bu insanlar, bu ehl-i kitap, dinlerini tanımadıklarından, kitaplarından habersiz yaşadıklarından, bilmedikleri, tanımadıkları kitapları konusunda şüphe içindedirler.

2. Bunların kitaplarından şüphe içinde olmalarının ikinci sebebi de, selefleri kitaplarının işini bitirmiştir. Öncekiler kitaplarının defterini dürmüş de onun için bunlar şüphe içindedirler. Selefleri kitaplarını o kadar bozmuş, kitabı o kadar tahrif etmiş, onun içine o kadar başka şeyler sokmuş ki, onun Allah'tan gelme bir kitap olduğuna bin şahit ister. Bunun farkında olan sonradan gelenler, ondan şüphe içinde bulunmaktadırlar. Yâni öncekilerin yamukluğu, sonrakileri kitap konusunda şüpheye düşürmüştür. Halbuki iman, şüpheye imkân bırakmaz. İtikat kesinlikle şüphe kabul etmez. İtikatta, imanda şüphe varsa, o iman, iman değildir.

Bizde de böyle kitap konusunda şüphede olan insanlar vardır: "Kur'an'ı selef, geçmiş âlimlerimiz, İmam Ebu Hanife, İmam-ı Şâfiî, sahâbe anlamış, onu fıkha dökmüşlerdir. Artık bugün bizim onu anlamamıza gerek kalmamıştır," diyerek biz haleflerden de, kitabı tanımadıkları, kitaplarından habersiz bir hayat yaşamayı yeğledikleri için, habersiz bulundukları kitapları konusunda şüphe

içinde bocalayan pek çok kimse vardır. Kitaplarını tanımayan bu insanların ne imanları kitaba dayanmaktadır, ne amelleri, ne de hayatları. İmanları da, amelleri de, "rahmetlik hocamdan böyle duymuştum" varsayımına dayanmaktadır.

İman ve amel, rahmetlik hocadan duyduğuna dayanınca, hayattaki hoca da farklı şeyler söyleyince, elbette o da rahmetlinin dediğini bozuverecektir. Ama kişinin imanı ve ameli rahmetlik hocaya değil de, yaşayan kitaba dayansaydı, onu hiç kimse bozamayacaktı. İşte böyle kitaplarını tanımayan insanlar, hayatları boyunca kitapları, amelleri konusunda hep şüphede olmaya devam edecektir. Şüphe, bir konuda bilgi eksikliğinden kaynaklanır. Kitap konusunda şüpheden kurtulmanın tek yolu da, kitapla tanışmaktır. Kitabını tanıyan kişinin, kitap konusunda en küçük bir şüphesi kalmayacaktır.

15. "Ey Muhammed! Bundan ötürü sen birliğe çağır ve emrolunduğun gibi doğru ol; onların heveslerine uyma ve şöyle söyle: "Allah'ın indirdiği Kitaba inandım, aranızda adâletle hükmetmek ile emr olundum; Allah bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbinizdir. Bizim işlediklerimiz bize, sizin işledikleriniz kendinizedir. Bizimle sizin aranızda tartışılacak bir şey yoktur. Allah hepimizi bir araya toplar; dönüş O'nadır."

Yâni, "ey peygamberim! Şu anda bu ehl-i kitap, kendi yolları, kendi dinleri, kendi kitapları konusunda da şüphe içindedir. Onun için sana emredilen kitabın âyetlerini tebliğ et ve emrolunduğun gibi dosdoğru ol! Sen onların hevâ ve heveslerine uyma! Onlarla kesinlikle uzlaşma masasına oturma! Kendi dinlerinden, kendi hayatlarından bile mutmain olmayan bu adamlar karşısında sakın sen yamulma! Ne kendi heveslerine, ne de onların heveslerine uyma! Çünkü ben bunu sana daha önce anlattım; tarihte dinin eğilmesi ve tefrikaların çıkışı, o dine inananların yamukluk yapıp kendi heveslerine ve insanların heveslerine mağlup olmasından kaynaklanmaktadır. Sen emrolunduğun gibi dosdoğru ol, dininden, yolundan asla şüphelenmeyip dosdoğru ol ki, onlar kendi yamukluklarını anlasınlar. Sen, hak bildiğin yolda dosdoğru ve emin adımlarla yürü ki, onlar kendilerinin yollarının bozukluğunu anlasınlar. Sen Allah'ın senden istediği dini tam yaşa ki, onlar da gerçeği anlasınlar. Sen sapma ki onlar tarih boyunca sapıklık noktalarını iyi anlasınlar. Eğer sen birazcık yamulur da onlara tavizler verirsen, bu defa onlar kendi hayatlarına, kendi hayat anlayışlarına, hem Allah'a hem de başkalarına kulluk etmek biçiminde geliştirdikleri şirk anlayışlarına, kendi günâhlarına kılıf bulurlar. Kendi bozuk düzen hayatlarına dinden destek bulurlar. Kendi yollarının da haklı olduğu zehabına kapılıp, bozuk dinlerinde ısrar edip kemikleşme cesaretini bulabilirler."

Bu âyetler, peygamber ve peygamber yolunun yolcularının, kâfirler, müşrikler ve münâfıklarla ilişkilerini belirleyen âyetlerdir. Mü'-minler kâfirlerin İslâm'a girmesini isteyebilirler, bu tabii bir şeydir. Ama mü'minlere, kâfirlerin

dolambaçlı sözleri, cıvık tavırlarına bakarak, onları razı etmek adına tavizler verme izni verilmemiştir. Zira onların yola gelmeyişlerinin sebebi bu konudaki delillerin azlığından veya senin onlara İslâm'ı açıkça anlatmayı becerememen değildir. Aksine, hiçbir şüpheye mahal bırakmayacak şekilde senin açıkça İslâm'ı ortaya koyman ve onlara kendi istek ve arzularına göre dini değiştirebilmeleri için boşluk bırakmamandır. Bu nedenle onlara taviz vermek çok tehlikelidir.

Eğer Müslümanlar onlara tavizler vermeye başlarsa, bu onların kendi dinlerinde, kendi bâtıl akideleri üzerinde sebat etmelerine vesile olacaktır. Tavizkâr bir tutum, kesinlikle onlara destek vermek anlamına gelecektir. Müslümanların onlara tavizler verip, onların davranış ve inanışlarını tasvip edercesine bir tavır takınmaları, onların kendi dinlerinde kemikleşmelerini sağlayacaktır. "Bunlar bize böyle baktıklarına göre, demek ki bizim yolumuz da doğruymuş," diyecekler ve yanlış dinlerine, bozuk inanışlarına daha sağlam bir şekilde sarılmaya başlayacaklardır.

Her bir tavizi gördükçe cesaretlenip, yeni yeni tavizler istemeye kalkışacaklardır. Böylece seni son tavize kadar götüreceklerdir. En son isteyecekleri taviz de, senin onların dinlerine girmendir.

Bozukların, yamukların bulunduğu bir toplumda mü'minler ya-mulmaya başladı mı, bu, yamukların yamukluklarına delil verme olacaktır. Biz dosdoğru olduğumuz zaman karşımızdaki kendi yamukluğunu, kendi sapıklığını anlayacak ve belki de düzelme imkânı bulacaktır. Öyleyse hangi konumda, hangi makamda olursak olalım, Allah'ın emrettiği biçimde dosdoğru olmaya, dosdoğru konuşmaya ve dosdoğru hareket etmeye çalışalım inşallah.

"Peygamberim sen dosdoğru ol ve de ki: "Ben Allah'ın indirdiği kitaba inandım. Benim hareket noktam, benim tüm eylemlerimde istinatgâhım Allah'ın indirdiği kitaptır, vahiydir. Ben Allah'tan gelmiş tüm kitaplara inandım." Daha önceki âyette, Rabbimiz ehl-i kitabın Allah'ın indirdiği kitapların bazısına iman edip bazısını reddederek tefrikaya düştüğünü anlatmıştı. Biz, "Allah'tan gelen kitapların tamamına iman ettik. Bizler sizin gibi kitapların kimine inanıp kimini reddederek ihtilâfa düşmeyiz. Kitaplar konusunda şüpheye düşmeyiz," diyeceğiz.

Öyleyse bugün ihtilâfa düşerek birbirleriyle amansız bir boğuşma içine girmiş olan gerek ehl-i kitaba karşı, gerekse kendi gruplarına, hiziplerine, cemaatlerine, metotlarına mutmain olmuş, her biri kendi efendilerinin kitaplarına sarılmış ve aralarındaki ufak-tefek farklılıkları temelde farklılıklarmış gibi görerek birbirlerini tekfir noktasına varmış ve bu halleriyle de dünkü ehl-i kitabın yerini almış, Allah'ın kitabına karşı ilgisiz kalmış ehl-i

kitap karşısında elimize Allah'ın kitabını alıp, "işte biz buna iman ettik, biz buna dayandık, bizim hareket noktamız, bizim istinat noktamız bu kitaptır," demek zorundayız.

Sen kitapların tamamına inandığını söyle ve, "Ben sizin aranızda adâletle hükmetmekle emr olundum," de. Bundan, dini doğrult-manın, dini ayağa kaldırmanın bir yolunun da toplumda zulmü kaldırıp onun yerine adâleti ikâme etmekten geçtiği anlaşılmaktadır. Bu da ancak Allah'ın istediği bir konumda olmaktan ve Allah'ın istediği bir hayatı yaşamaktan geçmektedir.

Peygamberim, de ki, "ben adâletten yanayım. Ben hakkın ve haklının yanındayım. Hak sahibi yabancı da olsa, haksız olan benim yakınım da bulunsa, ben hakkın ve haklının yanında olmak zorundayım, çünkü Rabbim bana bunu emretmektedir. Allah bizim de Rabbi-miz, sizin de Rabbinizdir. Allah, âlemlerin Rabbidir. Bizim amellerimiz bize, sizin işledikleriniz de sizedir. Siz, sizin amellerinizden sorumlusunuz, biz de bizimkilerden. Siz, sizin amellerinizin sonucuna katlanmak, biz de bizimkilerin neticesine razı olmak zorundayız. Sizin amelleriniz, dininiz, inanışınız, hayat programınız, kulluk anlayışınız sizin olsun, bizimki de bizim olsun. Öldüğünüz zaman siz kendi amellerinizle, biz de bizim amellerimizle karşılaşalım. Siz, sizin amellerinizin karşılığı olan cehennemden, biz de bizim amellerimizin sonucu olan cennetten razı olalım. Kâfirun sûresinde müşriklere ne demişti Rabbi-miz?

"Sizin dininiz sizin olsun, bizim dinimiz de bizim olsun."
(Kâfirûn 6)

Yâni sizler hem Allah'a hem de putlara, hem Allah'a hem de Allah'tan başkalarına kulluk yaparak bir din, bir yol, bir hayat tarzı sergileyebilirsiniz. Hayatınızın bazı bölümlerine Allah'ı, bazı bölümlerine de başkalarını karıştırabilirsiniz. Hayatınızın bazı bölümlerinde Allah'ı dinleyip, bazı bölümlerinde ise Allah'tan başkalarının kanunlarını uygulayarak müşrikçe bir yol tutabilirsiniz. Hem Allah'ı, hem de başkalarını razı etmeye çalışabilir, hem Allah'a, hem de başkalarına kulluk edebilirsiniz. Ama bize gelince, bizler taviz vermeden ihlasla, katışıksız bir şekilde Allah'a ibadet edicileriz. Biz sadece Allah'ı Rabb bilip, sadece O'nu dinler ve sadece O'na kulluk ederiz. Hem Allah'a kulluk edip hem de bin de bir de olsa başkalarını da dinlemeden yana olmayız. Binde bir de olsa başkalarına da kulluktan yana olmayız. Bin gramlık bir temiz suya bir gramlık da zehir katarak onu içmeden yana olmayız. Biz şirk koşmadan, hayatı parçalamadan Allah'a ibadet ederiz. Sizler gibi hayatın bazı bölümlerinde Allah'ı, bazı bölümlerinde de başkalarını memnun etmeden yana olmayız. Bizimle sizin aranızda tartışılacak bir şeyde yoktur. Allah hepimizi bir araya toplar; dönüş O'-nadır.

“Ey peygamberim! Onlara de ki, “sizinle bizim aramızda bir tartışma konusu yoktur. Çünkü artık hak beyan edilmiştir. Hak güneş kadar açık ve nettir. Oysa siz inatlarınız ve kibirleriniz, kıskançlığınız yüzünden, bildiğiniz halde hakkı kabule yanaşmıyorsunuz. Hak bu ka-dar belli iken, Rabbim kitabıyla hakkı bu kadar açıklamışken, ben de size onu Rabbimin istediği biçimde tebliğ etmiş, duyurmuş iken, artık onun karşısında inattan başka bir şey yoktur. İnatçı karşısında da delile ihtiyaç yoktur. Delil, hakkı bilmeyen ve hak kendisine beyan edildiği zaman onu kabule hazır olan kimseler için söz konusudur. Öyley-se aramızda tartışmaya ve birbirlerimize deliller getirmeye gerek kalmamıştır.”

16. “Allah'ın çağrısına icabet eden bulunduktan sonra, O’nun hakkında tartışmaya girişenlerin delilleri Rabbleri katında hükümsüzdür. Onlara bir gazap vardır, çetin bir azab da onlar içindir.”

Anlayabildiğimiz kadarıyla âyet-i kerîme iki hususu anlatır.

1. Din yerleşmiş, yeryüzünde hüsnü kabul görmüş, Mekke’de yerleşmiş ve hattâ Medine’ye kadar ulaşmaya ve yayılmaya başlamışken, bugün için söylersek, din yeryüzünün tamamına yayılıp milyarlarca insan bu dine iman edip, hüsnü kabul göstermişken, artık insanların kalkıp da bu din konusunda, Allah konusunda tartışmaları, “din var mıdır, yok mudur? Allah var mıdır, yok mudur?” tartışmalarına girmesinin anlamı kalmamıştır. Meselâ oruç diyorsunuz, adam bunu tartışmaya kalkışıyor. “Efendim bu devirde kesinlikle sabahtan akşama kadar bir şey yenip içilmeden durulamaz,” demeye çalışıyor. Ya işte milyarlarca insan tutuyor bu orucu. Veya içkisiz bir sofra, televizyonsuz bir hayat diyorsunuz, adam kesinlikle bunu kabul edemiyor. Ya işte milyarlarca insan var bu şekilde yaşayan. Bunun varlığı kesin bir gerçek olduktan sonra artık bu konular üzerinde tartışanların tartışmaları, getirdikleri delilleri, Rabbleri katında hükümsüzdür.

2. Bir de o dönemde, iman etmiş kimselerin peşine takılarak onları imanlarından sonra dinlerinden döndürmek için çalışanlar vardı. Allah’ın dâvetine icabet edip çağrısına uyan, Allah’ın dinine giren müslümanları dinlerinden çıkarmak, inandıkları Allah’ın kendilerinden istediği bir hayatı yaşamaktan onları engellemek, onların Rabblerine kulluk yollarının üzerine barikatlar koyarak onların kulluklarını engellemek için Allah konusunda, Allah’ın dini konusunda tartışamaya girenler, mücâdeleye tutuşanlar var ya, işte onların bu konuda ki delilleri Allah katında bâtıldır.

17. “Gerçekten kitabı ve ölçüyü indiren Allah’tır. Ne bilirsin, belki de kıyamet saati yakındır.”

Allah ki, kitabı hak ile indirmiştir. Her konuda hak odur. Hakkın ortaya çıkması, hakkın bâtıla galip gelmesi için indirmiştir. İnsanların üzerinde ihtilâf

ettikleri, çözüme kavuşturamadıkları, karar verip son sözü söyleyemedikleri her konuda son sözü söyleyecek olan, son hükmü verecek olan, hak olan, hukuk olan bir kitaptır bu. Hak kelimesi, kitabımızda çok geçer. Rabbimiz hak, kitabı hak, peygamberi hak, cennet hak, cehennem hak, sırat hak, terazi hak, mizan hak, hepsi haktır. Ama bakıyorsunuz, Müslümanlar hak problemini gündeme getirmelerine rağmen, problemi bu hakka göre çözme konusunda kimse doğru dürüst iki kelime bile söylemiyor. Meselâ insan haklarını gündeme getiren Müslümanlar, öncelikle Allah'ın haklarını gündeme getirmek zorundadırlar. Öncelikle Allah'ın hakkını gündeme getiremeyen Müslümanlar, kesinlikle hiçbir zaman kulların hakkını gündeme getiremeyeceklerdir. Kaldı ki, kulların hakkını da değerlendirebilmek için hak bir kitaba, hak bir mizana muhtaç olacak, hak bir peygambere kulak vermek zorunda olacaklardır. İşte tüm problemlerin çözümü buradadır. Yâni bu kitaba göre bizim hakkımız nedir, bunu bilmek zorundayız. Bulunduğunuz her ortamda, kadın, erkek, işçi, işveren, öğretmen, öğrenci, ana, baba, Allah, kulların hakkı konusundaki her problemi ancak bu kitap çözecektir. Bunun dışında bunları çözeceğine inandığımız başka bir kaynak bilmiyoruz.

"Haktan başka sadece dalâlet vardır."
(Yunus 32)

Problemlerinizin çözümünü bu kitabın dışında, başka yerlerde ararsanız, mutlaka bâtıla düşmek zorunda kalacaksınız. Hak, sadece Rabbinden gelendir. Kâbe konusu da olsa, kıble konusu da olsa, hukuk konusunda, kadın-erkek hakları konusunda, ekonomi, kılık-kıya-fet, siyasal yapılanma, eğitim konusunda da olsa, hak, Allah'tan gelendir. Hangi konu olursa olsun, hak Rabbinden gelendir. Hak Avrupa'dan gelen değil, hak A.B.D.'nin dediği değil, hak babamın, hocamın dediği, bizim cemaatin dediği değil, Allah'tan gelendir. Hukuk Allah'ın hukuku, yasa Allah'ın yasasıdır.

Allah, kitabını hak olarak, hukuk olarak indiren ve mizanı da hak olarak indirendir. Bu kitapla birlikte ince bir adâlet terazisi de indirmiştir Allah ki, o her şeyi ölçer, her konuda ölçüyü va'zeder, tüm hakları belirler, tüm amel ve hareketleri o mizana vurur, her şeyi dengeye getirir. Kitap kıstastır ya da tasdik makamıdır. Kendisine arze-dilen şeylerin doğruluğunu, bâtıllığını tasdik etme makamındadır Kur'-an. Allah'ın rızasına uygun ameldir, Allah'ın razı olduğu sistemdir, Allah'ın emrettiği eğitim sitemi budur, Allah'ın razı olduğu kıyafet budur, Allah'ın istediği kazanma ve harcama budur diye önüne tasdik için sunulan şeyi tasdik etme veya reddetme makamındadır Kur'an. Kur'-an'ın böyle bir dinamizmi vardır. Düğün modelini, kazanç modelini, terbiye programını, çocuk eğitimini, tapınma biçimini kitaba arz eder-siniz.

"Ey Kur'an! Ey yüce Kur'an! Biz düşündük, taşındık, bunu münasip gördük! Biz bunu Tevrat'tan aldık! Biz bunu İncil'den bulduk! Allah demişti

bunu, Mûsâ demişti, Îsâ demişti bunu! Filanların falanların hatırı içindi!" Müslüman Kur'an'a bakar, eğer Kur'an tasdik eder, tamamdır, doğrudur, münasiptir derse, o doğrudur. Yok tasdik etmezse işi bitmiştir. Kitabın doğru demediği, kitabın tasdik etmediği hiçbir amel, hiçbir düşünce, hiçbir eylem Allah katında makbul değildir. İşte buradaki mizandan kasıt, kitabın bu kıstas oluşu, terazi oluşu özelliğidir.

Yine bu mizan ile kastedilen şeyin, bu kitabın sosyal hayatta uygulanan ve terazi gibi her şeyi yerli yerine oturtan, her şeyi en güzel ve en doğru biçimde tartarak hak ve bâtılın, doğru ve yanlışın, zulüm ve adâletin farkını ortaya koyan, her şeyi ortaya çıkaran şeriat olduğu söylenmiştir. Yâni bu kitabın pratiği anlamına gelen şeriat hayata bir hakim oldu mu, her şey dengeye gelecek, her inanç, her düşün-ce, her anlayış, her amel tartılarak sonucunun ve değerinin ne olduğu açıkça ortaya dökülecektir.

Kendi kanunlarının, ideolojilerinin, ekonomik sistemlerinin, hukuk anlayışlarının, sosyal yapılanmalarının değersizliğinin, beş para etmediğinin ortaya çıkmasını istemeyenler, Kur'an'ın ortaya koyduğu bu mizanın, yâni onun öngördüğü, onun ortaya koyduğu şeriatın uygulanmasına izin vermiyorlar. Bu mizanın, bu terazinin açığa konmasına tahammül edemiyorlar. Bu terazinin açıkça uygulanmaya konmasından korkuyorlar.

Zira Allah'ın koyduğu ve milim şaşmayan bu terazide, gerek kendileri, gerekse kendi yaptıkları sosyal kanunlar tartıldıkları, onunla mukayese edildiği zaman, kendilerinin de yaptıkları kanunların beş para etmediği açığa çıkacaktır. İşte bundan korkanlar, bu terazinin ikâmesine izin vermiyor, Allah'ın sisteminin uygulanmasına imkân ta-nımıyorlar. Bunlar kesinlikle biliyorlar ki, yeryüzünün en küçük bir köyünde bile bu şeriat uygulanmaya başladığı zaman, tüm dünyanın ekonomistleri, tüm dünyanın hukukçuları, sosyal bilimcileri bu köye gelerek uygulanan bu sistemin eşsizliğini, mükemmelliğini, diğer sistemlerin ve anlayışlarınsa onun yanında hiçbir değer ifade etmediklerini görecek ve anlayacaklardır.

İşte tüm dünya kâfirleri, tüm dünya müstekbirleri bundan korktukları için, Kur'an'ın pratiği diyebileceğimiz bu şeriatın, bu terazinin, bu mizanın hayata hakim olmasını istemiyorlar. Dünyanın en küçük bir köyünde, en ufak bir kasabasında bile bunun uygulanmaya başlamasına izin vermiyorlar. Anlatılmasına izin veriyorlar belki, tebliğine müsaade ediyorlar ama uygulanmasına asla. Çünkü uygulanmayan bir sistemin anlatılması ve insanlar tarafından kabullenmesi de mümkün olmayacaktır.

Şu anda bu mizanın, bu İslâm şeriatının tümüyle uygulandığı örnek olarak gösterebileceğimiz bir karış toprak yoktur yeryüzünde. Sadece teorik olarak

anlatılanlar vardır ve bir zamanlar bu sistem yaşanmıştır demenin dışında yapabileceğimiz bir şey de yoktur.

18. "Ona inanmayanlar, acele olmasını beklerler; inananlar ise korku ile titrerler ve onun gerçek olduğunu bilirler. İyi bilin ki kıyamet günü hakkında tartışanlar derin bir sapıklık içindedirler."

Ona inanmayanlar, âhiret günü konusunda şüphe içinde olanlar, "hani nerede kaldı bu ya? Niye gelmiyor bu âhiret? Bu sözünü ettiğiniz hesap kitap günü ne zaman olacak?" diye alay ederek onun çabucak gelmesini arzu ederler. Âhirete inanmayan kâfirlerin, âhireti acele istemeleri söz ve tavırlarıyla oluyordu. Dilleriyle inanmadıkları âhiret günü konusunda diyorlardı ki, "bu dediğiniz şey gerçekse, gerçekten bir hesap kitap günü varsa, o halde hadi ne zaman gelecekse gelsin de görelim." Yâsîn sûresinde de bu kâfirlerin bu tür alayları ve onu acele istedikleri anlatılır:

"Doğru sözlü iseniz söyleyin bu vaat ne zamandır?" derler."
(Yâsîn 29)

Haydi sadıklarsanız söyleyin o vaad ne zaman? Eğer iddialarınızı eyleme dönüştürme imkânınız varsa söyleyin bakalım kıyamet ne zaman? Ne zaman bu kıyamet, ne zaman bu hesap kitap? Ne za-man bu sorgulama, ne zaman bu azap? Ey Muhammed, şu bize vaad edip durduğun, bizi kendisiyle korkutup durduğun kıyamet ne zaman? Ne zaman olacak bu iş? Ne zaman toplayacak Rabbin bizi huzurunda? Ne zaman hükmedecek aramızda? Yıllardır vaat ettiğin halde ha-ni niye başımıza bir şeyler gelmiyor, niye aleyhimize hüküm verilmi-yor? Diyerek alay ediyorlar.

İşte böyle dilleriyle alay ederek onu acilen istemeye çalıştıkları gibi, yaşantılarıyla, hayatlarıyla onu acele istediklerini ortaya koyuyorlardı. İşledikleri küfürleriyle, zulümleriyle, haksızlıklarıyla, yeryüzünde işledikleri günâhlarıyla dengeyi, adâleti, âlemin nizamını bozarak, yer-yüzünde Allah'ın koyduğu yasaları ihlâl ederek fiilen kıyametin kopmasını ve bir an evvel tıraşlarının önlerine inmesini, hak ettikleri azabı boylamayı istemekteydiler.

Onlar inanmadıkları kıyametin bir an evvel gelmesini beklerlerken, onların tamamen aksine kıyamet gününe ve o günün dehşetine iman eden mü'minler ise, o kıyamet gününden korku içinde tir tir titremekte, ondan korkup sakınmaktadırlar. Kıyamet gününün dehşetinden ve o günde rezil ve perişan bir duruma düşmekten Rabblerine sığınmaktadırlar. Çünkü onlar yakînen biliyorlar ki, kıyamet günü mutlaka gelecektir. Kıyamet mutlak bir haktır. Kıyamet günü, hak olan Allah'ın, hak olan kitabında bildirdiği inkârı mümkün olmayan bir

haktır. Mü'minler onun geleceğine kesin bir biçimde inanır ve o konuda korku içinde yaşarlar. Kıyamet gününü iki kaşlarının arasında bilir ve hayat programlarını o günün inancına bina ederler. Bir adım atarken, “yarın ben bundan hesaba çekileceğim”, bir söz söylerlerken, “yarın bu konuda benim karşıma bir dosya çıkacak” diye düşünecek, bir eylemde bulunurken, birini severken, birisine küserken, alırken, verirken, yatarken kalkarken hep onun bilinci içinde yaşayacaklardır. Tüm amellerinin, tüm sözlerinin ve tüm tavırlarının üzerine âhiretin mührünü basarlar. Her an o gün konusunda haşyet içindedirler.

O gün amellerinin hafif gelmesinden korkarlar. “Ya Rabbim bu amellerimi beğenmez de gazabına maruz kalırsam… Ya cenneti kaybeder, cehenneme yuvarlanırsam…” diye sürekli bir korku içinde yaşarlar ve o gün için hazırlık yapmaya çalışırlar. İmanlarını ve amellerini güzelleştirmeye çalışırlar. O gün gelmeden sâlih amellerini çoğaltmaya çalışırlar. Razı olacağı sâlih amellerin peşinde koşarak, Rabblerini kendilerinden razı etmeye ve O’nun razı olacağı bir hayatı yaşamaya çalışırlar.

Ama kıyamet saati konusunda şüphede olanlar ve o konuda şüphe uyandırmaya çalışanlar uzak bir sapıklık içindedirler. Onun içindir ki onların hayat programlarında âhiret, cehennem endişesi yoktur. Uzak bir sapıklık içinde haktan uzaklaşmışlar ve Allah’ın rahmetini kaybetmişlerdir.

19. “Allah, kullarına lütufta bulunandır. Dilediğini rızıklandırır. Kuvvetli olan da güçlü olan da O’dur.”

Ama ister âhirete iman edip hayat programlarını bu inanca bina ederek yaşayan mü'minler olsun isterse âhireti inkâr ederek kendilerince bir hayat yaşayan kâfirler olsun, Allah kullarına, mahlukatının tamamına latîf olandır. Allah kullarının tümüne iyi davranan, onlara merhametiyle muamele eden ve onlara bolca ikram edendir. Allah, kendisine karşı isyan ederek kulluktan çıkan, belirtmiş olduğu hayat programını bırakarak kendi bildiklerince bir hayat yaşamaya kalkışsa bile, hayır ve bereketlerini, rızıklarını onların üzerlerine yağdırandır. İsyanları, inkârları sebebiyle onları aç ve açıkta bırakmayandır. Kâfirler yeryüzünde kendilerini yaratan Rabblerini inkâr etseler de, suyunu, havasını, güneşini, muhtaç oldukları şeyi onlardan esirgemez. Çünkü Allah kullarına latîftir.

Latîf kelimesinin iki mânâsı vardır:

1. Allah kullarına karşı çok merhametlidir.

2. Allah kullarının ihtiyaçlarını öylesine dikkatle ele alıp onları karşılar ki, neredeyse kullar kendi ihtiyaçları konusunda bu kadar dikkatli değildir. Yâni kullar kendi ihtiyaçlarını nasıl karşılayacakları konusunda O'nun kadar düşünceye sahip değillerdir.

İster kâfir olsun, isterse mü'min, fark etmez; tüm kullarına karşı O'nun lütuf ve keremi işlemektedir. Ama O'nun kullarına karşı bu kadar lütufkar oluşu herkese aynı ölçüde rızık vereceği, ya da herkese aynı rızıktan vereceği anlamına gelmemektedir. O dilediğini rızık-landırır. Kimilerine mal, mülk türünde rızıklar verirken, kimilerine de başka rızıklar vermektedir. İman, hidâyet, ilim, takva, ihlas gibi...

Unutmayın ki, bu konuda Kâhir olan da, Azîz olan da O'dur. Yâni rızık O'nun elindedir. Tüm rızıkların sahibi O'dur. Kulları adına gerçekleşen bu rızık taksiminde söz sahibi sadece Allah'tır. O'nun takdir buyurduğu bu taksimatı hiç kimse bozamaz. Allah bir kuluna bir şeyler vermeyi murad etti mi, bunu kimse bozamaz, kimse engelleye-mez. Vermediğine de kimse bir şey ayıramaz. Rızık konusunda tek yetkili Allah'tır.

20. "Âhiret kazancı isteyenin kazancını artırırız; dünya kazancını isteyene de ondan veririz; ama âhirette bir payı bulunmaz."

Dünyada âhiret için ekenler, dünyada Allah için amel işleyip Rabblerinin hatırını kazanmak için çalışıp çabalayan kimselere bu ekimlerinin karşılığı olarak, Allah dünyada bir şeyler verdiği gibi, âhi-rette de onun mükâfatını kat kat artıracağını vaat ediyor. Rabbimiz, "Kim de sadece dünya için eker, dünya için amel işler, âhireti ve Allah'ın rızasını hiç hesaba katmayarak, hayat programını dünya adına yapar ve karşılığını sadece dünyada görecek biçimde ameller işlerse, ona da bu yaptıklarının karşılığı olarak dünyada bir şeyler veririz ama âhirette onun hiç bir nasibi yoktur," buyuruyor. Âhirete inanmayan, tarlasını dünya için ekip diken, dünya adına plan-program yaparak hareket eden kimsenin elde edeceği mükâfat, sadece dünya ile sınırlıdır. Dünyada ne kadar bulmuşsa onunla yetinmek zorundadır. Öbür tarafa intikal edecek bir mükâfatı yoktur onun.

Burada Rabbimiz çok hoş bir husus arzediyor. Sadece dünyalık isteyen, planını programını dünyalık elde etmek için yapan ve âhi-reti hesaba katmayan kimselerin ne kadar akılsız ve aptal olduklarını anlatıyor. Yukarıdaki âyetle birlikte düşünelim... Ne demişti Rabbi-miz, "dünya rızkı mü'min-kâfir ayırımı yapılmaksızın Allah'ın bir lütfu-dur." Yâni dünyayı isteyenlere de âhireti isteyenlere de dünya rızkı verilmektedir. Bu konuda ikisi arasında bir fark gözetilmemektedir. Bu zaten ezelde takdir edilip hükme bağlanmıştır. Onun için tüm hesaplarını dünyalık için yapanlar aptaldırlar. Neden? Zaten verilecek de ondan. Zaten Allah onu onlara verecek. Allah zaten herkese dünyada bir şeyler

ayırmışken, âhiretini ayaklarının altına alırcasına dünyanın ve dünyalıkların peşine takılanlar aptal değil de nedir? Öyle değil mi? Bana ayırdığını zaten bana ulaştıracak dünyada. Bana ayırdığını kesinlikle başkalarına vermeyecek, başkalarına ayırdığını da çatlasam patlasam da kesinlikle bana vermeyecek. Ben gecemi gündüzüme katarak çırpınsam da, Allah'ın bana takdir ettiğinden fazlası da bana gelmeyecek. Bunu Allah zaten vaadediyor. Hal böyleyken ben tutmuşum, zaten bana ayrılan dünyalık rızık konusunda, tüm zamanımı harcayarak âhiret konusunda plan-program yapmıyorum. İşte bu, aptallıktır, ahmaklıktır. Ama kim de bunu anlar, planını-programını âhi-reti kazanmak üzere yapar, âhireti kazanmak adına sâlih amellerin peşinde koşarsa, Allah ona dünyadaki takdir buyurduğunu ulaştıracağı gibi, âhirette de bu yaptıklarının karşılığında kat kat ona mükâfatlar verecektir. Amellerini bazan onla, bazan yedi yüzle, bazan sonsuzla katlayarak karşılığını verecektir. İsrâ sûresindeki âyet-i kerîme-sinde de bu hususu Rabbimiz şöyle anlatır:

"Dünyayı isteyene, istediğimiz kimseye, dilediğimiz kadar hemen veririz. Sonra ona cehennemi hazırlarız; yerilmiş ve kovulmuş olarak oraya girer. Âhireti isteyip, inanmış olarak onun için gerekli çalışmada bulunan kimselerin, işte onların çalışmaları şükre değer. Onların ve bunların her birine Rabbinin nimetinden ulaştırırız. Esasen Rabbinin nimeti kimseye yasak kılınmış değildir.

(İsrâ 18,19,20)

Dünyayı isteyenlere dünyalık verecektir Allah. Ama sonucuna kendileri katlanmak zorundadırlar. Sadece dünyayı istediklerinden, âhirette onlar için cehennem hazırlanmıştır. Âhireti isteyenler de, zaten dünyadan mahrum olacak değillerdir. Nitekim bir hadislerinde Allah'ın Resûlü buyurur ki: "Kimin hemmi, hedefi, kıblesi âhiret olursa, yâni kim âhireti kazanma derdini kendisine birinci dert edinir, plan-programını buna bina ederse, dünya, boynunu kösmüş olarak o kişiye teslim olacaktır." Yâni böyle âhireti ve Allah'ın rızasını kazanmak adına, dünyayla haddinden fazla ilgilenmeyen kişiye dünya küsüp onu terk etmez. "Ne halin varsa gör. Sen madem ki benimle ilgilenmedin ben de seni terk ediyorum, haydi sen de bundan böyle fakir kal" de-mez, aksine boynunu kösmüş olarak o kimseye teslim olur.

21. "Yoksa, Allah'ın dinde izin vermediği bir şeyi onlara meşru kılacak ortakları mı vardır? Eğer kesin yargı bulunmayacak olsaydı aralarında hemen hükmedilirdi. Doğrusu, zalimlere can yakıcı azab vardır."

İnsanlar kendilerine Allah'la beraber ya da Allah berisinde, Allah'ın kendilerine izin vermediği konularda onlara din koyacak, şeriat belirleyecek ortaklar mı bulmuşlar? Onların Allah berisinde, Allah'ın dışında hüküm koymada, kanun koymada, din belirlemede, şeriat vaz etmede, hayat programı belirlemede Allah'a ortak kabul ettikleri bir kı-sım varlıklar mı vardır ki, onların

koydukları kanunlara itaat etmeye çalışıyor, onların belirlediği yasaları uygulamaya çalışıyorlar? Allah-tan başka onların Allah'a ortak koştukları bir kısım şerikleri, şürekâları mı vardır ki onların ortaya attıkları akidelere, nazariyelere iman ederek onlara riâyet etmeye çalışıyorlar?

İnsanların böyle din koyan, yasa belirleyen şerikleri mi var ki kişisel ve toplumsal hayatlarını düzenlemede onların dinlerine, şeriatlarına, yasalarına müracaat ediyorlar? Hukukta, eğitimde, siyasette, yönetimde, mahkemelerde hep onların kanunlarını esas almaya çalışıyorlar. Bakın âyet-i kerîmede bunların ortaya atıp insanlara empoze ettikleri kanunlarına, yasalarına, sistemlerine ve hayat programlarına da Rabbimiz din diyor. Onlar Allah dini dururken size din mi koyuyorlar?

Dikkat ederseniz önceki âyetlerde Rabbimiz kulları için şeriat belirlediğini anlatmıştı. Kur'an'daki emir ve yasaklarının pratik hayatta uygulanması adına, kullarına şeriat belirlediğini ve bu konuda sadece kendisinin yetkili olduğunu, kendisinden başka hiç kimsenin şeriat belirlemeye, din belirlemeye ve yasa koymaya hak sahibi olmadığını anlatmıştı. Burada da kendisinden başka şeriat belirleyen, kanun koyan, yasa koyan kimseleri ve bunların koydukları dinlerine, bunların ortaya attıkları şeriatlerine tabi olan müşrikleri anlatıyor Rabbimiz.

Yâni bu insanların Allah'tan başka Rableri mi var ki onlara din belirlemeye kalkışıyorlar? Onlar adına hayat programı tespit etmeye kalkışıyorlar. Allah'ın izin vermediği şeyleri onlara meşru mu kılmaya çalışıyorlar? Allah'ın kulları adına tanzim buyurduğu kanunları bırakarak, diledikleri gibi insanlara, Allah kullarına kanun yapmaya kalkışıyorlar öyle mi? Allah'ın haram kıldığı şeyleri helâl kılarak, Allah'ın helâllerini de haram kılarak şeriat koyuyorlar öyle mi? Kendilerini şâri görüyor, teşrî hakkının kendilerinde olduğunu mu iddia etmeye kalkışıyorlar? Hâkimiyet bizdedir diyorlar, öyle mi?

"Ey kullarım! Şunu hiç bir zaman hatırınızdan çıkarmayın ki, böyle yaparak, Allah'ın izni olmadığı halde Allah'ın kanunlarını, Allah'ın şeriatını görmezden gelerek yeryüzünde şeriat belirlemeye, kanun koymaya çalışan bu tür tâğutların şeriatlerini, onların kanunlarını uygulamaya çalışanlar, gerçek Rabbleri olan beni bırakıp, benim dinimden çıkıp, bu şeraitleri ortaya koyanları Rabb ve sanki benim ortaklarımmış gibi kabul edip bunlara kulluk etmeye çalışan kimselerdir." Evet, insanların ortaya attığı tüm sistemler, kanunlar, şeriatler, hayat programları, bilesiniz ki Allah'ın dininin karşısında ortaya atılmış birer yeni dindir. Onlar nasıl ki Allah'ın izni olmadan, Allah'ın dinine rağmen bu dinleri ortaya koyarak küfretmişlerse, Allah'ın izni olmadan onlara uyanlar da, onların bu hayat programlarını uygulayanlar da, aynen onların

dinlerine uymuş ve şirke düşmüş kimselerdir. Âyet çok açık ve net bir biçimde bize bunu anlatır.

Kanun koyanlar, şeriat belirleyenler, Allah dinini, Allah şeriatını bırakıp da insanların belirledikleri bu şeriatleri uygulamaya çalışanlar için de bu öyle büyük bir suç ki, eğer fasıl kelimesi olmasaydı, onların tamamının defterini dürerdi Allah. Fasıl kelimesi; yâni azabın belli bir süreye kadar ertelenmesi sözü. Allah tarafından bu söz ezelde verilmeseydi, onların işi bitikti.

Yani eğer Allah sevap ve cezanın âhiret günü açıklanacağına, her şeyi kıyamet günü açıklayıp ortaya dökeceğine, haklıyı ve haksızı, hak yolda olanı ve bâtıl yolda gideni kıyamet günü açıklayıp ara-larında kesin hükmünü o gün vereceğine dair söz vermemiş olsaydı, bu kâfirlerin defterlerini dünyada dürüp, mü'minlerin de haklılığını dünyada ilân edip mükâfatlarını dünyada verseydi, o zaman araları kesinlikle ayrılacaktı. Hakla bâtılın arası, haklıyla haksızın arası ayrılacak, her şey ortaya dökülecekti. Ama Allah böyle murad etmemiştir. Bu dünyada değil, öbür tarafta olacağı için, bu müşrikler şu anda bu şirklerine rağmen yaşama imkânı bulabilmektedirler. Şimdi yaşasınlar bakalım, pek yakında:

22. "Yaptıkları şeyler başlarına gelirken, zalimlerin korkudan titrediklerini görürsün: İnanıp yararlı iş işleyenler cennet bahçelerindedirler. Rabblerinin katında, onlara diledikleri verilir. İşte büyük lütuf budur."

Peygamberim, sen bu zalimlerin dünyada işledikleri bu günâhlardan dolayı başlarına gelecek azaptan dolayı tir tir titrediklerini görürsün. Gerek yeryüzünde kendilerini Allah makamında görerek, Allah'ın şeriatını beğenmeyerek, Allah kullarına şeriat belirlemeye, din, kanun koymaya kalkışanları, gerekse Rabblerini unutarak bu kimselerin koyduğu bu kanunları uygulamaya çalışanları görürsün ki, o gün korkudan tir tir titremektedirler. Kış sineği gibi başlarına gelecek felâketi beklemektedirler. Çünkü artık gerçeği anlamışlardır. Allah yerine koyup, Rabb makamına oturtup kanunlarını uygulamak için çırpındıkları, hatırlarını kazanmak için koşturdukları tâğutların, modanın, çevrenin, âdetlerin ve tüm yapay tanrıların ve tanrıçaların Allah'ın ortakları olmadığını, onların hiçbir güç ve kuvvete, hiçbir yetki ve selahiyete sahip olmadıklarını, onların da kendileri gibi aciz birer varlık olduklarını, Rabb olmaya, İlâh olmaya, kanun koymaya, din belirlemeye, hayat programı tespit etmeye, hatırı kazanılmaya lâyık olanın da sadece Allah olduğunu anlamışlardır artık. Anlamışlardır ama zaten inkârı, reddedilmesi mümkün olmayan bir ortamda anlamışlardır. Ne kıymeti var ki burada anlamanın? Anlamışlar ve dünyada işledikleri bu günâhlardan ötürü korkudan tir tir titremektedirler. Oysa korksalar da, korkmasalar da artık fark etmez. Yaptıklarının cezası mutlaka başlarına gele-cektir, bundan kurtulma imkânları asla yoktur. Zillet ve horluk içinde kalacaklardır.

Bunlar böyle zillet ve azap içindeyken, inanan ve inancını a-mele dönüştürme çabası içine girenler, inanan ve inancını yaşama savaşı veren mü'minler de cennet bahçelerindedirler. Rabbleri katında diledikleri her şey onlara sunulacak, bir dedikleri asla iki edilmeyecek, ne arzu ederlerse onlara ikram edilecektir. Zillet ve horluk içinde cehenneme yuvarlananlar nerede, böyle nimet içinde yüzenler nerede? İşte bu nimet ve mükâfat en büyük kazançtır. Bundan daha büyük mutluluk, bundan daha büyük kazanç mümkün değildir. Allah bir şeye büyük demişse, varın onun büyüklüğünü artık siz düşünün. Kim kime kulluk ediyorsa, mükâfatını ondan isteyecektir. Elbette kendisine kulluk edenleri Rabbimiz böyle büyük mükâfatlarla karşılayacaktır.

23. "Allah, iman edip sâlih ameller işleyen kullarını bununla müjdeler. Ey Muhammed! De ki: "Ben sizden buna karşı yakınlara sevgiden başka ücret istemem." Kim güzel bir iş işlerse onun güzelliğini artırırız. Doğrusu Allah bağışlayandır, şükrün karşılığını verendir."

İşte bu müjde, bu ikram Allah'ın yeryüzünde inanmış ve imanlarını amele dönüştürme gayreti içine girmiş, inanmış ve imanlarını yaşama savaşı vermiş, böylece hayatları iman ve cihadla geçmiş olan kullarına verdiği bir müjdedir. Rabbimiz bu kullarının yarın mutlaka karşı karşıya gelecekleri bu güzel hayatın müjdesini, onlar bununla sevinip coşsunlar, bununla daha güzel ameller işlemeye koşsunlar diye bugünden veriyor. Tüm bu gözlerin görmediği, kulakların duymadığı nimetleri bize vadeden ve bize bunlara ulaşma yollarını da gösteren Rabbimize hamd olsun.

Mü'min kullarına bu müjdeyi verdikten sonra Rabbimiz buyurur ki: "Peygamberim! Sen onlara de ki: "Ben Allah'ın âyetlerini size tebliğ etmeme, Rabbimin emirlerini size duyurmama karşılık sizden herhangi bir ücret istemiyorum. Yaptığım bu hizmet karşılığında sizden bana bir şeyler, mal, mülk vermenizi, saraylar, köşkler ikram etmenizi, beni atlarınıza, develerinize bindirmenizi, beni sırtınızda taşımanızı, elimi, ayağımı öpmenizi, bana çaylar, kahveler ikram etmenizi istemi-yorum. Yaptığım bu görev karşılığında bana minnet duymanızı, bana bir teşekkür bile etmenizi istemiyorum. Sizden bana yapmanız gereken hiçbir şey istemiyorum. Ben sizden sadece yakınlarıma (kurba-ma) meveddet ya da yakınlığıma (kurbama) sevgi istiyorum." Bunun birkaç mânâsı üzerinde durulmuştur:

1. "Bu tebliğime karşılık ben sizden başka değil, sadece sizinle benim aramdaki akrabalık bağına saygı duyup, aramızdaki akrabalık bağını gözetip bana düşmanlık yapmamanızı istiyorum. Sizinle benim aramdaki akrabalık hatırına, Rabbim tarafından görevli bulunduğum bu dini tebliğ etmeme engel olmamanızı, bu konuda bana eziyet etmemenizi istiyorum. Aramızdaki bu akrabalık bağı hatırına, benim bu dâvetimi kabul etmezseniz bile, onu Allah

kullarına duyurmama engel olmayın. Aramızdaki bu akrabalık bağından ötürü hiç olmazsa bana yabancılardan daha fazla düşman kesilmeyin. Sizden tek istediğim benim önüme barikatlar koymamanız ve bu dini tebliğime imkân vermek sûretiyle kötülüğünüzü benden uzak tutmanızdır."

2. " Ben sizden hiç bir şey istemiyorum. Sadece yakınıma, yakınlığıma sevgi istiyorum. Yâni sizden benim yakın olduğuma yakınlık, sevdiğime sevgi, saydığıma saygı istiyorum. Sizden sadece sevdiğim Allah'ı sevmenizi, saydığım Rabbime saygı duymanızı, inandığım Rabbime inanmanızı istiyorum. Sizden başka hiçbir şey istemiyorum, sadece sizi çağırdığım dâvete icabet etmeniz, iman ve sâlih a-meller işleyerek yakınıma yaklaşmaya çalışmanız benim için yeterli olacaktır. Benim tüm derdim ve sizden tek istediğim işte budur. Ne para-pul, ne mal-mülk, ne rütbe, ne makam, ne teşekkür, ne minnet hiçbir şey istemiyorum. Sadece dâvetimi dinleyin ve benim sevip i-nandığım gibi bu dâvetin sahibine siz de iman edin. Sevdiğim Allah'ı sevmenizden ve sâlih amellerle ona yaklaşmaya çalışmanızdan başka bir şey istemiyorum."

3. Âyetin bir üçüncü mânâsı olarak, kimileri de bunu, "ben sizden akrabalarıma sevgi göstermenizi istiyorum, başka bir şey iste-miyorum," şeklinde anlamaya çalışmışlar, sonra da Rasûlullah'ın akrabaları konusunda ihtilâflara düşmüşlerdir. Kimileri Allah'ın Resûlünün kendilerine sevgi istediği bu akrabalarının Abdulmuttalip oğulları olduğunu, kimileri de Hz. Ali, Hz. Fatıma ve onların oğulları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin efendilerimiz olduğunu söylemişlerdir. Halbuki bu âyetin indiği dönemde Abdulmuttalip oğullarının pek çoğu Müslüman bile değildi. Hattâ Rasûlullah'ın en baş düşmanlarıydı onlar. Şimdi bu-na göre Allah'ın Resulü kâfir akrabaları için kâfirlerden sevgi istiyor-du mu diyeceğiz? Bu kesinlikle mümkün değildir. Öteki anlayışa gelince, yine bu âyetlerin geldiği dönemde Hz. Ali efendimizle Hz. Fa-tıma anamız evli bile değildi.

Tarihen sabittir ki, Hz. Ali efendimizle Hz. Fatıma annemizin evlenmeleri hicretin ikinci yılında, Bedir savaşından sonradır. Halbuki bu âyetler Mekke'de geliyordu. Sonra tüm insanlığı Allah'a ve Allah'ın dinine çağırmak için gelmiş, âlemlere rahmet olarak gönderilmiş bir peygamberin, şirk içinde yüzen bir toplumdan ilk olarak isteyeceği bu olmamalıydı herhalde.

Öyleyse en güzeli ve Allah elçisine en çok yakışanı, yakınlığa sevgi istemesiydi. Allah'a, İslâm'a sevgi ve iman istiyordu, sevdiği Allah'a o Allah'ın istediği biçimde iman ederek, o Allah'ın istediği biçimde kulluk yaparak onların da yaklaşmalarını istiyordu. Âyetin bundan sonraki bölümü de bu mânâyı doğruluyor.

“Kim güzel bir amel işlerse, kim bir iyilik kazanırsa, biz onun iyiliğini artıracağız.” buyuruyor Rabbimiz. İyilik yapanların iyiliklerini artıracağını müjdeliyor Rabbimiz. Yâni kullarım ne kadar sâlih ameller işlemeye koşarlarsa, ben onlara hedefledikleri, niyet ettikleri amellerden daha fazlasıyla onlara mukabelede bulunacağım. Onlar Allah’ın huzuruna ne kadar sâlih amel getirirlerse, Allah onun mükâfatını kat kat fazlasıyla onlara ödeyecektir. Bazan bire on, bazan bire yedi yüz, bazan da bire hesapsız ücret ödeyecektir Rabbimiz. Biliyoruz ki iyiliklerin kat sayısı farklıdır. Günâhların, kötülüklerin kat sayıları da farklıdır tabii. Hattâ Fussilet sûresinin 27. âyetinde Rabbimiz buyurur ki:

“Onlara yaptıklarının en kötüsü ile ceza vereceğiz.”

(Fussilet 27)

Amellerinin en kötüsü ile cezalandıracağız onları. Nasıl anlayacağız bunu? Allah en iyisini bilir, bu kâfirlerin, bu zalimlerin hayatlarında bazen işledikleri güzel ve faydalı işler de olabilir. Ama onların yaptıkları amellerin en kötüsüyle en çirkiniyle tüm amellerini çarpıvereceğiz, diyor Rabbimiz. Müminler için de böyle bir rahmetin olduğunu biliyoruz. Mü'minlerin de tüm amelleri, en iyi, en güzel, en ihlaslı yaptıkları bir amelle çarpılıverilecektir. Yâni bütün amelleri o en güzel amelle çarpılıverecek ve tüm amelleri o en güzel amel gibi kabul ediliverecektir. Ne büyük bir rahmet değil mi? Yâni kâfirler için de, müminler için de kat sayı, en iyi amelleri ve en kötü amelleri olacaktır. Mü'minler en güzel amelleri karşılığında mükâfat alırken, kâfirler de en kötü amelleriyle cezalandırılacaklardır. Düşünün, tüm ömrünüzde en iyi kıldığınız, en ihlaslı kıldığınız bir namazla tüm namazlarınız çarpılıverecek ve tüm namazlarınız bu en güzel namazınız gibi kabul ediliverecek.

Âyetin sonunda buyurur ki Rabbimiz: “Muhakkak ki Allah Ğa-fûr ve Şekûrdur.” Yâni sizler iyi amellere koşarken, sâlih ameller peşinde Rabbinizi razı etmeye çırpınırken bir takım kusurlarınız, eksiklikleriniz, hatalarınız, sürçmeleriniz, falsolarınız olsa da, unutmayın ki Allah Ğafûr’dur. Allah onları siler, yok farz eder, üzerlerini örtüverir, sizi bağışlayıverir. Bir de Allah Şekûrdur. Şükredendir Allah. Yâni teşekkür edendir, yaptıklarınızı karşılıksız bırakmayan, amellerinizi asla zayi etmeyendir.

Hal böyleyken onlar böyle bir Allah’la karşı karşıyayken:

24. “Yoksa ey Muhammed! Senin için Allah'a karşı yalan yere iftira etti mi derler? Allah dilerse senin kalbini mühürler, bâtılı da yok eder, hakkı sözleriyle gerçekleştirir. Doğrusu O, kalplerde olanı bilendir.”

Yoksa onlar, o müşrikler peygamberin yalan uydurup kendi uydurduğu bu sözleri Allah’a izâfe ederek, “O’na karşı yalan uydurdu,” mu diyorlar. Yâni onlar Allah hiç bir şey indirmemiştir, Allah zaten bir şey indirmez, Allah hayata karışmaz, Allah bize vahiy gönderip bizden bir şeyler istemez, Allah bu dünyayı

yaratmış, bizleri yaratmış ve sonra da bizi kendi halimize bırakmış, "bildiğiniz gibi keyfinize göre yaşayın" dediğini mi söylüyorlar?

Hal böyleyken, seni yalancılıkla ve Allah'a iftira etmekle mi suçluyorlar? "Peygamberim! Eğer gerçekten bu kâfirlerin iddia ettikleri gibi sen böyle bir konuda Allah'a yalan iftirada bulunmuş olsaydın, mutlaka senin o kalbini mühürler, dilini koparır, beynini damgalar ve bu Kur'an'ı sana unutturundurduk. Onu senin kalbinden söküp alırdık. Senin vahiy kaynağını kesip kuruturduk." Tehdidi görüyor musunuz? Peki kime yapılıyordu bu tehdit? Allah'ın yeryüzünde en çok sevdiği kuluna ve peygamberine değil mi? Öyleyse Allah'a yalan uyduranların vay haline. Allah demediği halde Allah böyle diyor demek sûretiyle ya da dediklerini demedi biçiminde gizlemek sûretiyle Allah'a yalan iftirada bulunanların vay haline!

Allah'ın dediklerini demedi, demediklerini de dedi şeklinde Allah'a yalan iftirada bulunmak… "Efendim, zaten Allah da bundan yanadır, Allah da bunu istemektedir," diyerek Allah'ın istemediklerini Allah istiyormuş pozisyonunda insanlara sunmak, Allah'a yalan iftirada bulunmak demektir.

"Efendim, Allah da demokrasiden yanadır, İslâm da laikliği önermektedir. Kur'an'da kesinlikle cihad emri yoktur. Allah böyle bir şeyi emretmemiştir. Bu çağda, bu devirde kesinlikle böyle çağdışı bir şeyi Kur'an emretmez! El kesme, göz çıkarma kesinlikle Kur'an'a yakışan şeyler değildir. Baş örtme de yoktur efendim! Nerden çıkarıyorlar bunu? Kur'an'da kesinlikle böyle bir emir yoktur. Kur'an'da yaşadığımız hayatı düzenleyen prensipler yoktur. Kur'an bu dünyaya karış-maz. Kur'an sadece bir ahlâk kitabıdır! Kur'an da demokratik bir sistem öneriyor efendim! Kur'an bundan başka bir şey demiyor ki!" diyerek, kimileri de bugün Allah'ın dediklerini demedi demediklerini de de-di demeye çalışıyorlar.

İşte bu da Allah'a yalan iftiradır. "Efendim ben Kur'an'ı başından sonuna kadar taradım, orada baş örtmeye dair bir tek emir bile bulamadım," diyen veya; "ben bu insanların kurtuluşu için bir tek yol biliyorum, o da demokrasidir, bunun dışında başka sıhhatli bir çıkış yolu bilmiyorum," diyen adamın iftirası, bütün bunlar Allah adına beyan ve Allah adına Allah'a yalan iftiralardır.

Yahudiler, Hıristiyanlar ve müşrikler baştan sona İslâm'dan uzak bir hayat yaşıyor ve diyorlardı ki, "işte bu yaşadığımız hayat Allah'ın istediği hayattır. İşte Allah'ın razı olduğu hayat budur, Allah kullarından böyle bir hayat ister. Bizler şu anda Allah'ın razı olduğu hayatı yaşıyoruz. Bizler Allah'ın elçisi Mûsâ'nın yolundayız, Îsâ'nın yolundayız. Bizler hanifleriz, yâni İbrahîm'in yolundayız." Bu sözleriyle Allah'a yalan iftirada bulunuyorlardı. Halbuki

yaşadıkları bu hayat ne Allah'ın istediği, ne de sözünü ettikleri peygamberlerle ilgisi olan bir hayattı. İşte bu da Allah'a yalan iftirada bulunmaktır.

Tıpkı bugün yaşadıkları hayat İslâm olmayan Müslümanların, "biz İslâm'ı yaşıyoruz, bu yaşadığımız hayat Allah'ın istediği hayattır," demeleri gibi. Halbuki namazımızdan tesettürümüze kadar, siyasal yapılanmamızdan ekonomik sistemlerimize, hukuk tarzımızdan kılık-kıyafet biçimimize, mücâdele metodumuzun meşruluğundan düğün-dernek anlayışlarımıza, beşerî ilişkilerimizden soframıza, çocuklarımızın eğitimine kadar yaşadığımız hayat bellidir.

Kur'an'da Allah'ın dediklerinin pek çoğunu insanlar değiştirmişler ve böylece Allah karşı yalan iftirada bulunmuşlardır. Meselâ Kur'an'daki zikir, takva, kıraat, ihsan, dua, lânet, şehit, velî, zikir, iman, kabul ve red, cennet ve cehennem kavramları, hattâ namaz kavramı bile değiştirilmiştir. Bu kavramlara Allah'ın yüklediği anlamlar unutulmuş ve farklı farklı anlamlar verilmiştir. Allah'ın âyetlerini, Allah'ın kelimelerini tahrif etmişler, dediklerine sanki demedi demediklerine de sanki dedi diyerek iftiralarda bulunmuşlardır.

Yâni bu Yahudi ve Hıristiyanlar veya bugünün ehl-i kitabı olan Müslümanlar eğer kitapla yaşamıyor, kitaplarıyla beraber değil, kitaplarından habersiz biz hayat yaşıyorlarsa, muhtemelen bu noktaya düşmüş olacaklardır. Çünkü bu kaçınılmaz bir sonuçtur. Yâni eğer adamın hem bağrına bastığı kitabı var, "ben kitapsız değilim," diyor, hem de kitabından, kitabının içeriğinden habersiz ve hattâ kitabına ilgisiz bir hayat yaşıyorsa, elbette kelâmı va'z olunduğu mânânın ötesine taşıracak, tahrifat yapmak zorunda kalacaktır.

Allah o âyetten ne kastederse etsin, o kendi kastını, kendi anlayışını o kelâma yüklemeye çalışacak ve aynen Yahudi'nin yaptığını yapacaktır. Adam, "kitabım var," diyor, okuyor kitabını, aklediyor, mânâyı anlıyor, ama düzenini bozmasın, hayatını değiştirmesin diye dön-dürüp dolaştırıp farklı mânâlara çekebileceği bir yol arıyor. "Efendim, işte burada tarikat anlatılıyor. Burada parti, şurada bilimsel çalışma, örgütsel anlatım, zengin olmak, şu âyetlerde filan makamlara oturmak, doktor olmak, mühendis olmak anlatılıyor," diyerek âyetleri hep anlamak istediği gibi anlamaya çalışıyorlar.

Ya da, "işte burada bizim şeyhimiz, bizim kavmimiz, bizim ırkımız, bizim haberimiz, bizim liderimiz anlatılıyor. Kısaca bu âyetler beni, bizi, kesinlikle hak olduğumuzu, hak yolda olduğumuzu, yanılmadığımızı anlatıyor," diyerek âyetleri hep kendi anlayışlarına, kendi düzenlerine uygulamaya çalışıyorlar. Meselâ birisi yüz âyet okuyor ama işin garibi hepsini yanlış okuyor. Âyeti okuyor adam ama âyetin ne anlama geldiğini hemen değiştiriyor. Âyetleri

gerçek anlamlarından uzaklaştırıp, kendi anlamak istediği gibi anlatmaya çalışıyor:

"Kim tâğutu küfreder ve Allah'a inanırsa böyle sapasağlam bir kulpa tutunmuştur ki, asla kopması yoktur. Allah işiten ve bilendir."
(Bakara 256)

Âyeti var ya, âyet-i kerîmede geçen bu sapasağlam kulp, şeyhin eliymiş, öyle diyor adam. Bu, tarihte hiç iddia edilmemiştir. Resul-i Ekrem efendimizden bu yana ümmetin tümü ittifak içindedir ki, bu sapa sağlam kulp Kur'andır. Herkes böyle söylüyor ama adam inadına böyle diyor. Allah korusun, adam kendi kendine mânâlandırıyor âyetleri. İşte bu, Allah korusun tıpkı Yahudi'nin yaptığını yapmak yâni âyetleri tahrif etmektir.

Burada Rabbimiz peygamberine bile böyle bir tehditte bulunuyorsa, Allah'a karşı yalan iftirada bulunanların vay haline! Allah bir şey demediği halde, bunu Allah söylüyor diyerek veya Allah'ın buyruklarını sanki Allah dememiş gibi gizleyerek Allah kullarına duyurmayanların, gizleyenlerin vay haline! Burada esasen peygamberine ve peygamber yolunun yolcusu olan bizlere bir yol gösteriyle birlikte, müşriklerle ince bir istihza söz konusudur. Yâni, "ey peygamberim, şu anda senin muhatapların Allah'a karşı böyle yalan iftirada bulundukları için biz onların kalplerini mühürleyiverdik. Sen de onlar gibi Allah'a karşı bir yalan uydurmaya kalkışsaydın, o zaman senin de kalbini mü-hürlerdik. Ama sen onlar gibi yalan uydurmadığın için, şu anda seni Rabbin desteklemekte ve onlara karşı kuvvetlendirmektedir." Sanki, "ey kâfirler! Siz hiç akletmez misiniz? Kalbi mühürlenmiş, dili koparılmış birinin sözüne benziyor mu bu Kur'an? Birisi bunu söyleyebilir mi?" denilmektedir.

Allah, bâtılı yok eder; indirdiği sözleriyle, âyetleriyle de hakkı gerçekleştirip bâtılın yerine hakim kılar. Yâni, ey peygamberim ve ey peygamber yolunun yolcuları! Siz yolunuza devam edin. Bâtıl taraftarlarının yaptıklarına ve söylediklerine aldırış etmeyin. Allah onları da, temsil ettikleri bâtılları da, bâtıl sistemlerini de yok edecek ve kesinlikle sizi onlara galip getirecektir. O'nun kelâmı nâzil olmaya devam ettikçe gönüllerde ameliyatlar gerçekleştirecek, oradaki küfür hücrelerini öldürecek ve sonunda hak mutlaka galip gelecektir. Muhakkak ki Allah kalplerde olanları bilendir. Sizin yolunuzu kesmeye çalışan kâfirlerin kalplerinden geçirdiklerini de bilir, sizin için gizli gizli kurdukları tuzaklarını, komplolarını da bilir. Siz hiç onu düşünmeyin ve yolunuza devam edin. Allah'a hiç bir şey gizli kalmaz, kalamaz. Eğer peygamber kalbinden Allah'a gizlice yalan uydurmayı düşünmüş ama bunu dışardan gizlemiş olsa bile, Allah onun kalbine muttalidir ve kesinlikle bu konuda ona imkân vermeyecektir. Öyleyse bu konuda şüphe edenlerin ve peygamberi reddetme konusunda bunu kendilerine mesnet yapmaya çalışanların

hiçbir haklılık yönleri yoktur, deniliyor. Sonra da Rabbimiz böyle davranan insanları tevbeye dâvet ediyor:

25,26. "Kullarının tevbesini kabul eden, kötülükleri affeden, yaptıklarınızı bilen, inanıp yararlı işler işleyenlerin duasını kabul eden, lütfuyla onların ecrini artıran O'dur. Ama, inkârcılar için çetin azap vardır."

Rabbimiz bundan sonra kullarını tevbeye dâvet ediyor. "Ey kullarım! Ey benim kitabıma karşı ilgisiz davranan, benim elçime karşı düşmanca tavır alan kullarım! Gelin bu anlayışlarınızdan, bu tutumlarınızdan vazgeçin! Benim elçime karşı gelişlerinizden, benim kitabıma karşı takındığınız bozuk düzen tavırlarınızdan vazgeçin. Hayatınızın yönünü değiştirin."

Tevbe budur zaten. Tevbe dönüş demektir. Günâha, isyana doğru giderken, bir anda kişinin Rabbine dönmesinin adına tavbe denir. Hz. Âdem de ağaca, Allah'ın yasakladığı bir eylemi gerçekleştirmeye, şeytanın adımları istikâmetinde giderken, bir anda Rabbine yö-neliverip O'nun razı olduğu hayata dönmüştü. Allah buyurur ki, "ey kullarım! Eğer hayat programlarınızı değiştirir, kitabıma, peygamberime karşı takındığınız bu tutumlarınızdan vazgeçer ve bana kulluğa yönelirseniz, ben sizin dönüşünüzü kabul edeceğim."

Tevbe, kişinin yaptığı kötülüklerden vazgeçmesi, Allah'tan ve O'nun hayat programından habersiz bir biçimde yaşadığı hayattan vazgeçip, böyle bir hayattan pişmanlık duyup bir daha o hayata dönmemek üzere karar vermesidir.

Tevbeyi ve Allah'a dönüşü hayatında sembolleştiren Hz. Adem hatasını anladı ve hemen pişman oldu. Allah da onu affetti. Demek ki tevbe, kişinin Allah'la ilişkisini düzeltmesinin adıdır. Bir insan için Allah'la yakın ilgiden mahrum olmaktan daha büyük bir hüsran olamaz. Günâh psikozu içinde yaşayıp, Allah'la diyalogunun kesilmesi kadar insanı kahreden başka bir şey düşünmek mümkün değildir. İnsanlar hata içinde olabilirler. Cehaletleri sebebiyle Allah'tan ve Allah-ın kendileri için gönderdiği hayat programından habersiz, kitabından ve elçisinden habersiz bir hayat yaşamış olabilirler. Bu yüzden de günâhların en büyüklerini işlemiş olabilirler.

Hattâ Allah'ı bırakıp, kendilerine başka tanrılar edinip onlara tapınacak hale bile gelebilirler. Ama bilelim ki, ne yaparlarsa yapsınlar, onlar için tevbe kapısı her zaman için açıktır. Yeniden Allah'a, Allah'ın kitabına dönebilme imkânları her zaman mevcuttur. Böylece ye-niden Allah'ın affına, Allah'ın merhametine ve nimetlerine ulaşma imkânları olabilecektir.

Bu durumda kişi, hemen kendisini yaratan ve imtihan için bu dünyaya getiren Rabbini hatırlayacak, O'nun kendisi için hayat programı olarak gönderdiği kitabıyla ilgi kuracak, Allah'ın kendisinden istediği kulluğun pratiği

dediğimiz peygamberiyle tanışacak ve bir daha eski hayatına dönmemek üzere Allah'a söz verecektir.

Nisâ sûresi, bu dönüşün günâhın hemen akabinde olması gerektiğini anlatır:

"Allah bilmeden kötülük işleyip de hemen arkasından tevbe edenlerin tevbesini kabul etmeyi üzerine almıştır. Allah, onların tevbesini kabul eder. Allah bilendir, Hakîm olandır."
(Nisâ 17)

Dikkat ederseniz, âyet-i kerîmede ***"min gariyb"*** ifadesi kullanılmaktadır. Yâni işlenen günâhın hemen arkasından tevbe edilmelidir. Muselâ kişi günâh işler işler de, artık o kötülüğü işleyemeyecek bir çağa geldikten sonra tevbe ederse elbette bu tevbenin Allah katında bir önemi olmayacaktır. Çünkü o kişi aslında o günahlardan isteyerek, gönlüyle vazgeçmemiş de onları işleyecek gücü, kuvveti kalmadığı için vazgeçmiştir. Zina edebilecek gücü kalmadığı için, içki içebilecek sıhhati kalmadığı için bunları bırakmıştır. Öyleyse kişi o günahları yapabilecek bir durumda iken Allah rızası için onları terk edecektir. O günahları işleyemeyecek bir yaşa kadar tevbesini geciktirmemelidir. Zaten dikkat ederseniz âyetin bundan sonraki bölümü o hususu anlatır.

"Kötülükleri işleyip dururken ölüm kendisine geldiği zaman: "İşte şimdi tevbe ettim!" diyen kimselerle kâfir olarak ölenlerin tevbeleri makbul değildir. İşte onlara elem verici bir azap hazırlanmıştır."
(Nisâ 18)

Öyleyse tevbelerimizi geciktirmemeli, Rabbimizle aramızı açmamalı ve her an Rabbimizle diyalog halinde olmalıyız.

Allah, tüm dönüşleri kabul eden, yaptıklarımızın tümünü bilen, kendisine yönelen, iman edip sâlih ameller işleyen kullarının dualarını kabul etmekte ve her an onların çağrılarına icabet etmektedir. Ama unutmayalım ki, kâfirler için şiddetli bir azap vardır.

27. "Eğer Allah rızkı kullarının hepsine bol bol verseydi, yeryüzünde azgınlık ederlerdi. Ama O, dilediğini bir ölçüye göre indirir. Doğrusu O, kullarından haberdardır, onları görendir."

Eğer Allah yeryüzünde kullarına bol bol rızıklar verip onların istedikleri her şeyi bol bol onlara ulaştırıverseydi, o kullar yeryüzünde şımarır, azar, isyan içine girer, fesat çıkarır, yeryüzünde dengeyi bozacak duruma gelirlerdi. Âyet-i

kerîmeden anlıyoruz ki, zenginlik, taşkınlık, şımarıklık sebebidir. Eğer Allah yerdeki kullarına her şeyi bol bol verseydi, istedikleri her şeyi bulabilecek, dilediklerini elde edebilecek ve istedikleri her şeyi yapabilecek bir duruma gelselerdi, şımaracak ve azgınlık içine gireceklerdi.

Yeryüzünde en çok şımaranlar, yeryüzünde Allah'a en çok isyan içine girip de yeryüzünde düzeni bozanlar da zenginlerdir. Yâni bu insanlar yeryüzünde kendilerine verilen azıcık zenginlik, azıcık güç ve kuvvet sonucunda bile Allah'a kafa tutmaya kalkışıyorlar da, Allah bunlara biraz daha fazlasını verseydi acaba bunlar ne yapacaklardı? Meselâ biraz daha fazla ömür verseydi, biraz daha fazla güç ve kuvvet verseydi, biraz daha fazla imkân ve saltanat verseydi acaba bu in-sanlar ne yapacak, nasıl davranacaklardı?

Lâkin Allah rızkı dilediği ölçüde indirir. Rızkı dilediği şekilde indirir ve kullarının her birine dilediği şekilde rızık takdir eder. Çünkü Allah kullarına Habîr ve Basîrdir. Şüphesiz ki Allah kullarının durumlarını, karakterlerini, onlara yarayan şeylerin neler olduğunu, herkese ne kadar vereceğini en iyi bilendir. Kulları hakkında en hayırlı şeyin ne olduğunu en iyi bilendir. İşte bu bilgisi ve hikmeti gereği kime ne vere-ceğini, ne kadar vereceğini, kimi neyle ve nasıl imtihan edeceğini en güzel bir şekilde takdir eder. Bu bilgisi ve hikmeti gereği, çok verilmesi gerekenlere çok verir, az verilmesi gerekenlere de az verir. Kimsenin O'na hesap sormaya, yol göstermeye, akıl vermeye hakkı da yetkisi de yoktur.

Nitekim bir hadis-i kutside Rabbimiz bu hususu şöyle anlatır:

"Kullarımdan öyleleri vardır ki zenginlikten başkası ona yaramaz. Eğer onu fakirleştirseydim bu fakirlik onun dinini bozardı. Yine kullarımdan öyleleri de vardır ki, onlara fakirlikten başkası yaramaz. Eğer onu zengin kılsaydım, bu zenginlik mutlaka onun dinini bozardı."
(İbni kesir 3/277)

Kimi insanlara neden fazla zenginlik verildiğinin hikmetini bu hadis-i kutsiden anlıyoruz. O kadar çok istiyor ki vermese dini gidecek adamın da, onun için veriyor Rabbimiz. Eğer insanlar dünyada Allah'ın takdirine razı olup onunla yetinmeye çalışsalar, en güzelini Allah'ın takdir ettiğini göreceklerdir. Ama insanlar Allah'ın takdirine razı olmuyorlar. Kimi insanların mallarını zekat dahi temizleyemiyor. Meselâ adam başkasının hakkına uzanmış, dükkanında çalıştırdıklarının haklarını vermemiştir. Sanki Allah belirlemiş gibi birilerinin belirlediği asgari ücreti vererek işçilerinin alın terini yemiştir.

Çünkü infak âyeti, zekat âyetinden önce gelmiştir. Adam infak etmediği, sadece zekatı hesap edip infakı göz ardı ettiği, yıllardır infakı ihmal ettiği için

mal birikimi söz konusu olmuştur. Zira bugüne ka-dar infak etseydi, belki bu kadar malı birikmeyecekti. Şimdi bu adam zekat değil, malının tümünü verse bile sorumluluktan kurtulamaz. Çünkü o mal zaten kendisinin değildir. Veya kendisinin olmayan malı artırdıkça artırmıştır. Ne bu malın aslı kendinindir, ne de artan kısım kendisinindir. Onu hak sahiplerine ulaştırmak zorundadır. Bu gerçeği anladıktan sonra hemen tevbe edip, meşru yoldan kazanıp, meşru yolda harcamaya başlayacak, elindeki birikiminin değerlendirmesini bu şekilde yapacaktır.

Rabbimiz bazen vererek imtihan eder, bazen de alarak imtihan eder. Bazen çok vererek, bazen de az vererek imtihan eder. Ancak şurasını asla unutmayalım ki, O'nun vermesi ayrı bir imtihan, alması ayrı bir imtihandır. Rabbimizin vererek imtihan etmesi, alarak imtihan etmesinden çok daha tehlikeli ve kaybetme şansı çok daha fazla olan bir imtihandır. Ama bunu bilmeyenler hep vererek imtihanından yanalar. Bu husus, En'âm sûresinde çok hoş anlatılır:

"Şüphesiz ki senden önce ümmetlere peygamberler göndermiştik; onları yalvarsınlar diye darlık ve sıkıntılara sokmuştuk. Hiç değilse onlara şiddetimiz geldiği zaman yalvarıp yakarmalı değil miydiler? Lâkin kalpleri katılaştı, şeytan da yaptıklarını onlara güzel gösterdi."

(En'âm 42,43)

Evet, önceki toplumlara da peygamberler gönderdik. Onlar kendilerine gönderilen bu peygamberlere değer vermediler, bu peygamberler ve onların kendilerine getirdiği mesajlarla ilgilenmediler. Hayat programlarını Allah'tan ve Allah'ın elçilerinden almaya yanaşmadılar. Allah'ı da, Allah'ın elçilerini de hayatlarına karıştırmamaya çalıştılar. "Allah hayata karışmaz, Allah âyet göndermez, Allah elçi göndermez," dediler. Onlar, Allah'ı ve elçilerini inkâr ettiler de, onlara merhametimizden dolayı akılları başlarına gelsin de bize dönmeyi anlasınlar diye onları fakirlik, kıtlık, açlık, geçim darlığı, hastalıklar, çeşitli afetler ve zaruretlerle yakalayıverdik. Onları, tevhid açığa çıksın, ka-bukları yırtılsın, küfürden, şirkten vazgeçsinler de iman etsinler, sığınacak kapıları kalmasın da bize sığınsınlar, yalvaracak, başvuracak, dövecek kapıları kalmasın da bize yalvarıp yakarsınlar diye türlü türlü sıkıntılara sokuverdik. Ama beri tarafta şeytan onlara sürekli amellerini süslü gösterdi, hayrı şer, şerri hayır, iyiliği kötülük kötülüğü, kötülüğü iyilik gösterdi de, adam olma ve uyanma istidatlarını kaybettiler. Biraz önce zikrettiğim o imtihanlar, kıtlıklar, yokluklar ve belâlar, onlarda sığınma, kulluk ve kurtuluş hissini, Allah'a yalvarıp yakarma hissini uyandıracak İlâhî uyarılardı.

Rabbimiz A'râf sûresinde bu hususu şöyle anlatır:

"Andolsun ki, biz de Firavun ailesini, ders alsınlar diye yıllarca kuraklığa ve ürün kıtlığına uğrattık."

(A'râf 130)

Bilelim ki bunların ilâhî uyarıcılığı devamlı değildir. Onun içindir ki, böyle bir durumla karşı karşıya gelen kişi hemen onu bir nimet bilmeli ve süratli bir şekilde uyanıp tevbe ve yalvarışlarla Allah'a yönelmeli ve durumunu düzeltmesini bilmelidir. Zira bu durum kısa bir süre sonra kaldırılıverir. Ya da esasen kısa bir süre sonra bu uyarının tesiri gittikçe azalır ve nihâyet o sınırlı müddet bitiverir. O sıkıntının uyarıcı özelliği kaybolur, bir alışkanlık ve tabii bir hal oluverir. Yâni kısa bir dönem sonra bu belâların, bu sıkıntıların terbiye edici hiçbir tesiri kalmaz.

Allah, tevbe etsinler, kendilerine gelsinler de Allah'a yalvarsınlar diye onlara belâlar, sıkıntılar gönderdi. Hiç değilse böyle bir du-rumdalarken yalvarıp yakarmalı değiller miydi? Ama gelin görün ki, bunların taşlaşmış kalplerini bu kıtlıklar, yokluklar, belâlar ve musîbetler bile Allah'a döndüremedi. Kalpleri taş gibi kaskatı kesildi de, şeytan amellerini kendilerine süslü göster ya da şeytan onlara bu gelenleri farklı biçimde yorumlattı. Meselâ Âd, Hûd, Lût kavmi, Eyke'liler, Allah'ın kendilerine ibret alsınlar diye gönderdiği bu belâları tabiat kanunları olarak yorumladılar. "Bunlar olağan şeylerdir. Daha önceki toplumlara da böyle şeyler gönderilmiştir," dediler.

Tıpkı şu anda bizim toplumun bu depremleri, bu felâketleri farklı yönde yorumlayıp onlardan ibret almaya yanaşmadıkları gibi. Şeytan ibret almalarını engelledi, amellerini, yaptıklarını onlara süslü gösterdi. Hayatlarından, durumlarından, amellerinden razı oldular. "Ne var bizim hayatımızda? İşte kulluk budur! İşte İslâm budur! İşte şu anda bizler Allah'ın bizden istediği hayatın içindeyiz. Bizler Allah'ın razı olduğu hayatı yaşıyoruz!" dediler.

"Onlar ne zaman ki kendilerine hatırlatılanları unuttular, biz de onlara her şeyin kapısını açıverdik. Onlar kendilerine verilenlerle sevinip coşmaya başlayınca da ansızın onları yakaladık da umutsuz kalıverdiler."

(En'âm 44)

Allah önce birbiri ardından uyarıcılar, açlıklar, kıtlıklar, belâlar ve musîbetler gönderir, fırsatlar yaratır, tembihlerde bulunur. Eğer onlar kendilerine gelen bu uyarılara aldırış etmez, tüm bu şiddetler onların kalplerini yumuşatmazsa, o sıkıntılardan ibret alıp Rabblerine dön-mezlerse, o zaman da Allah onlara her şeyin kapılarını açıverir. Allah diyor ki, onlara her şeyin kapılarını açıveririz. Öyle bir bolluk, öyle bir refah, öyle bir hürriyet veririz ki, tüm engelleri, tüm sıkıntıları kaldırıveririz. Paralar, mallar, mülkler, servetler, altınlar, gümüşler, atlar, arabalar, marklar, dolarlar, her taraftan üzerlerine rızıklar, nimetler yağmaya başlayıverir. Ne ararlarsa bulabilecek, ne isteseler de yapabilecek hale gelirler. Hastalık, dert, sıkıntı, açlık, fakirlik, hiçbir dertleri, hiç bir sıkıntıları kalmayıverir. İşleri açılır, ev alırlar, dükkan alırlar, şansları yaver

gider, milletvekili, bakan, dekan olurlar. Dünya nimetleri adına Cenâb-ı Hak bütün kapıları açıverir. Ferahlar, ne oldum delisi olurlar, bütün bunları kendilerinin yaptığını iddia ederek takdiri unutuverirler.

Bolluk da ayrı bir imtihandır. Adam, seyyar satıcı olarak başlar, üç tekerlekliyle işe başlar, sonunda Vehbi Koç, Sakıp Sabancı oluverir. Cenâb-ı Haktan hayırlısını istemek zorundayız. Çünkü Allah verir, ama bazen bu verdikleriyle kendisini unutturuverir. Bu da ayrı bir imtihandır; bunu hiçbir zaman hatırımızdan çıkarmamalıyız. Açılan her kapı, verilen her imkân eğer bize Allah'ı unutturuyorsa, o zaman çok korkmak zorundayız. Kur'an'da anlatılan bağ sahiplerini, bahçe sahiplerini unutmamalıyız.

Şunu hiç bir zaman hatırımızdan çıkarmamalıyız: Şiddet ve sıkıntılarla yapılan imtihan ayrı, bollukla yapılan imtihan ayrıdır. Bu bollukla yapılan imtihan, ötekisinden çok daha tehlikeli, çok daha zor bir imtihandır. Rabbimizin darlıkla, sıkıntıyla yaptığı imtihan, kalpleri yumuşatıp insanı Allah'a çevirmesi açısından onu başarmak belki kolaydır ama bu bollukla yaptığı imtihan insanların şımarıklılığını, müs-tekbirliğini artırdığı, insanı eyvallahsız hale getirdiği için bunu başarmak gerçekten çok zordur. Birinde sabır, diğerinde şükür gerekir. Sıkıntıya sabır, bolluk karşısında da verilen nimetler cinsinden şükür ister Allah.

Müslim'deki bir hadislerinde Allah'ın Resûlü:

"Mü'minin işlerine şaşılır. Zira mü'minin bütün işleri hayırdır. Bu hayır mü'minden başkası için yoktur. Başına musîbet cinsinden bir şeyler gelir, ona sabreder, mükâfat kazanır; yine kendisine nimet cinsinden bir şeyler gelir, onun için de Rabbine şükreder, yine mükâfat kazanır."

buyurur.

İbni Cerir'in rivâyetinde Allah'ın Resûlü başka bir hadislerinde de şöyle buyurur:

"Allah'ın, bir kulunun isyanına rağmen, ona onun sevdiği dünya nimetlerinden bolca verdiğini görürseniz, biliniz ki bu, onu cehenneme yaklaştırmak içindir."

Onlara her şeyin kapılarını açıveririz de hiç bir kayıt, hiç bir kaygı duymaz olurlar. Her türlü nimetlerin, refahın, bolluğun içine gömülürler. Bütün bu nimetleri kendilerine lütfeden Allah'a şükretmeyi akıllarının ucundan bile geçirmeden, kalpleri nimet vereni anmadan, nimet vericiden korkmadan sanki her şey kendilerininmiş gibi keyif çatmaya başlarlar. Gel keyfim gel! demeye

başlarlar. Zevklere dalarlar, şehvetlerinin peşinde solucanlar gibi kıvranmaya başlarlar. Sanki tüm bu nimetler kendilerininmiş, sanki ölüm gelmeyecekmiş, âhiret, hesap, kitap yokmuş gibi coşarlar taşarlar da:

"Kendilerine verilenlerle sevinip coşmaya başlayınca da ansızın onları yakalayıveririz de iblis gibi oluverirler."

Allah korusun, tüm ümitlerini yitirmiş, ümitsizlik ve mahrumiyet içinde donakalırlar. Sonsuz bir acı, onulmaz bir hasret içine gömülüverirler. İşte Nuh, Hûd, Lût kavmi, işte Sâlih'in (a.s) toplumu, işte Roma, işte Firavunlar, işte Nemrutlar ve işte Amerika, Almanya, Fransa…

Cenâb-ı Hak her ne kadar da Rasûlullah'ın zuhurundan sonra, böyle önceki toplumlar gibi toptan helâk etmiyorsa da, görüyoruz ki bugün bu toplumlar ruhî azaplar, ruhsal hastalıklar, psikolojik huzursuzluklar, ailevi yıkımlar, cinsel sapıklıklar, AIDS gibi sari mikroplarla helâk olmaktadırlar.

Allah buyurur ki, eğer kullarımıza böyle bol bol verseydik, onlar şımarıp kulluktan çıkıverirlerdi. Onun için biz ilmimiz ve hikmetimiz gereği rızkı ölçülü bir biçimde indirmekteyiz. Bu konuyla alâkalı sahâbenin bir sözünü nakil ederek cümlelerimizi noktalayalım. Sahâbeden ve tâbiînden pek çoğunun söylediği çok hoş bir söz vardır:

"Geçimin en hayırlısı sana yetecek kadar olup, seni meşgul etmeyen ve seni azgınlığa sevk etmeyendir."

Ne kadar hoş bir söz değil mi? Rabbimiz, bize yetecek, bizi meşgul etmeyecek, bizi kulluktan ve bizden istediği diğer emirleri icradan alıkoymayacak kadar versin inşallah. Allah korusun, kimi Müslümanlar malın, mülkün, dükkanın, tezgahın kölesi olmuşlar, akşama kadar satılmışlar. Ne ilim öğrenebilecek, ne Kur'an ve sünneti tanıyabilecek, ne çoluk çocuğunun dinî hayatıyla ilgilenebilecek, ne hanımlarını eğitebilecek, ne hasta ziyareti yapabilecek, ne birilerine âyet ve hadis götürebilecek, ne tebliğ edebilecek vakitleri kalmamış. Üstelik bu insanlar için bir durak noktası da yoktur. Yedi sülalesini besleyecek kadar parası da olduğu halde, hâlâ köleliği sürdürebilmektedir. Allah korusun, bu çok tehlikeli bir durumdur. Böyle bir kişinin malı da, mülkü de kendisinin helâkini hazırlayan bir belâdır; bunu hiç bir zaman hatırımızdan çıkarmayalım.

28. "Umutsuzluğa düşmelerinin ardından yağmuru indiren, rahmetini yayan O'dur. O, övülmeye lâyık olan dosttur."

Rabbimiz, kullarına ihsan buyurduğu nimetlerinden birini de bakın şöyle anlatıyor:

Allah, insanlara, ümitlerini kesip ümit inkisarına uğradıktan sonra, üzüntüden çatlamış dudaklarına, çoraklaşmış gönüllerine ve yine o nisbette çoraklaşmış arazilerine yağmuru indirdiğini anlatıyor. Tam ümitlerinin kesildiği ve çaresizlilikten kıvrandıkları bir anda Rab-bimiz Rahmetini indiriveriyor. Rabbimizin bereketli yağmurları yeryüzüne inmeye başlayınca da, hemen birdenbire yeryüzünün çehresi, tablosu değişiveriyor. Ümitsizlik içinde kırışmış yüzler, yağmursuzluk yüzünden çatlamış toprağın yüzü gülmeye, kupkuru kurular yeşermeye başlıyor. Böylece hem kullarının yüz çizgileri hem de toprağın yüzünün çizgileri değişiyor ve insanlar sevince boğuluyorlar.

Dikkat ederseniz, âyet-i kerîmede yağmur kelimesi "matar" olarak değil de "ğays" kelimesiyle ifade edilmiştir. Halbuki Arapça'da yağmur ğays değil, "matar"dır. Ama burada Rabbimiz "matar" yerine "ğays" ifadesini kullanmıştır. "Ğays" ifadesi, darda kalmış birisinin imdadına ve yardımına koşmak demektir. Allah, darda kalmış, ümitsizlikten çatlayacak hale gelmiş kullarının imdadına yetişiyor, kullarının imdadına rahmetini gönderiyor.

İşte bunu yapan Allah, övülmeye lâyık olan, hamd edilmeye lâyık olan velîdir. Sizin tüm işlerinizi üzerine alan, sizi sizden daha çok düşünen ve sizin adınıza, size danışmadan aldığı kararlarla sizi dünya ve âhirette mutlu etmeyi murad eden velînizdir. Var mı bunu becerebilecek başka birileri? Eğer sizin muhtaç olduğunuz, yağmuru yağdıracak Allah'tan başka birileri varsa, tamam onları da kendinize velî kabul edebilirsiniz. Onların da sizin adınıza aldığı kararlara uyabilir, onların arzularını da yerine getirebilirsiniz. Ama böyle birileri yoksa, o zaman sizin velîniz sadece Allah'tır. Velâyetinizi sadece Allah'a vermek zorundasınız. Sadece Allah'ın kararlarını uygulamak ve sadece O'nun çektiği yere gitmek zorundasınız.

İşte velînin anlamı budur. Velî, velâyeti altındaki kulları adına tek taraflı program yapan varlıktır. Bakın En'âm sûresinde Rabbimiz peygamberine ve onun şahsında bizlere şöyle buyurur:

"Gökleri ve yeri yaratan, doyurulmayıp doyuran Allah'tan başka bir velî mi edinirim?" de. "Doğrusu ben ilk Müslümanlardan olmakla emrolundum!" de. Asla şirk koşanlardan olma!"

En'âm 14)

Allah peygamberine emrediyor ve diyor ki: "Peygamberim, de ki, "ben Allah'tan başka bir velî mi bulayım kendime? Allah'tan başka bir velî mi edineyim? Yâni Allah'tan başka birinin rubûbiyetini kabul edip, onun hâkimiyetine boyun mu eğeyim? Allah'tan başka birilerini velî kabul edip de

ona kulluk mu edeyim? Boynumdaki ipin ucunu onun eline mi vereyim? Allah'tan başka birisini velî kabul edip de iradémi ona mı teslim edeyim? Hayatıma kulluk maddesi alacak, bana hayat programı belirleyecek Allah'tan başka kendime bir velî mi bulayım? Aile hayatım nasıl olsun diye sormaya ona mı gideyim? Hukuk düzenim, ekonomik anlayışım, siyasal yapılanmam, ticaretim, işim, aşım, mesleğim, kılık-kıyafetim, yemem-içmem, çocuklarıma karşı eğitimim, hanımımla münâsebetim nasıl olsun diye ona mı sorayım? Allah'tan başka kendime bir velî mi bulayım? Ya da hayatımda Allah-la beraber başkalarına da karışma alanı bırakıp, hayatıma Allah'tan başkalarına da karar verme hakkını vererek müşrik mi olayım? O Allah ki, göklerin ve yerin yaratıcısıdır. Göklerde ve yerde ne varsa hep-sinin var edicisi, göklerin ve yerlerin tek Rabbi, mutlak hakimi ve mutlak otoritesidir. O, rızık verendir, yağmur yağdıran, doyuran ve kendisi doyurulmak istemeyendir. O, doyurandır, besleyendir. Rızık, para, dükkan, at, araba, apartman, arsa, hava, su, güneş, yağmur, elma, armut, portakal verendir ama O bunların hiç birisine muhtaç olmayandır. Yâni O, doyurulmak istenmeyendir. Paramıza, pulumuza, yemeğimize, atımıza, arabamıza muhtaç olmayandır.

İşte velî budur. Velî, kişinin boynundaki ipin ucu elinde bulunan ve onun adına karar verme makamında olan varlık demektir. Velî, bir varlık adına ona danışmadan onun adına tek taraflı karar verme makamında olan varlık demektir.

Allah, mü'minlerin velîsidir. Kimileri bu kelimeye farklı anlamlar yüklemişlerse de velî, velâyet hakkına sahip olan varlık demektir. Meselâ ben çocuğumun velîsiyim. Onun adına ona danışmadan karar verme makamındayım. Velîsi olduğum ve adına ona sormadan karar verme makamında olan ben, ona istediğim şeyleri emreder, istediğim şeyleri yasaklarım. İstediğim okulda okutur, istediğim kişilerle arkadaşlık kurmasını sağlar, istediğim kişilerle ilişkisini yasaklarım. Allah da bizim Velîmizdir. Yâni bize sormadan bizim adımıza tek taraflı karar alma makamındadır. İstediğini emreder, istediklerini de yasaklar.

Öyle değil mi? Meselâ namazı emrederken bize danıştı mı Allah? Zinayı yasaklarken, "ey kullarım! Ben bunu yasak kılacağım! Ne dersiniz? Nasıl düşünürsünüz? Fikriniz nedir bu konuda?" diye bize sordu mu Allah? Hayır, Allah bizim Velîmizdir, velâyetimiz elinde olandır ve bizim adımıza aldığı kararlar konusunda bizlere asla danış-maz.

İşte velînin anlamı budur. Vali, vilâyet ifadeleri de buradan gelmektedir. Vali, vilâyette, velâyeti altında bulunan insanlar konusunda onlara danışmadan karar verme makamında olan kişi demektir. Ve:

"Kâfirlerin Müslümanlar üzerine velâyet hakkı yoktur."

âyeti de bunu anlatır. Yâni vilâyette vali olarak Müslümanlara sormadan, onlar adına karar verme makamına kâfirler oturtulmamalıdır.

"Mü'minler mü'minleri bırakıp ta kâfirleri velî edinmesinler..."
(Âl-i İmrân 28)

Yâni mü'minler mü'minleri bırakıp ta kâfirleri velâyet makamına, yâni kendilerine danışmadan kendileri adına karar verme makamına oturtmasınlar. Kâfirler karar verip, kâfirler kanun yapıp Müslümanlar da kendilerinden olmayan bu kâfirlerin yaptıkları kanunları uygulamaya kalkmasınlar. Âyetin sonunda da, eğer mü'minler bunu yaparlarsa, onların Allah katında en ufak bir değerlerinin kalmayacağı, Allah'ın yardımını da kaybedecekleri ifade edilmektedir.

Velî, vali budur. Vali karar verecek ve Müslümanlar da kendi adlarına bu valinin verdiği kararı uygulayacaktır. Öyleyse mü'minlere velî olacak, vali olacak, idareci olacak insanların mutlaka mü'minler-den olması emrediliyor.

Bu mânâları unutturmak için mi? Yâni mü'minlerin başına kâfirlerin de idareci olmasını sağlamak ve böylece mü'minleri köleleştirmek için mi bilmiyorum, insanlar bu velî kelimesini çok çarpıtmışlar. Velî deyince bugün insanlar hiç de bunu düşünmüyorlar. Velî, işte gökte alan, yerde yiyen, kaybı bilen, eteğine yapışılan, cennet olurla-yan, cehennem sınırlayan birileri olarak anlaşılıyor şimdi. Hep böyle anlattılar çünkü. Bu anlamı şeytana nasıl yükleyecekler, bunu merak ediyorum. Yâni eğer şimdi velî deyince bunlar anlaşılacaksa, Allah bir âyet-i kerîmesinde şeytanın velî olduğunu haber verir:
"Muhakkak ki, şeytanı inanmayanların velîsi kıldık."
(A'râf 27)

Yine aynı sûrede:
"Onlar Allah'ı bırakıp da şeytanı kendilerine velî edindiler."
(A'râf 30)

buyurulmakta ve şeytanın velî olduğu anlatılmaktadır. Eğer velî kelimesini az önceki mânâda anlayacaksak, şeytana nasıl velî diyeceğiz? Ama Allah'ın anlattığı son derece açıktır ki, şeytan kâfirlerin velîsidir. Yâni şeytan, onların hayatında, onlara danışmadan karar al-ma makamındadır. Ya da onlar, şeytanı kendi hayatlarında kendileri adına karar verme makamına oturtmuşlar, şeytan karar vermiş ve onlar uygulamışlardır.

Bu âyet-i kerîmenin devamında da, yine tâğutların kâfirlerin velîsi olduğu anlatılıyor. Eğer velî kelimesine az evvel ki anlamı yükleyecek olursak, acaba tâğutlara nasıl velî diyeceğiz? Allah, tâğutlar için velî diyor. Bu tâğutların kaybı

bilen, gökte uçan, denizde yürüyen, yeryüzünde Allah'ın ermiş kulları olduklarını nasıl söyleyebileceğiz? Ama velîyi Kur'an'ın ifade buyurduğu biçimde velâyet anlamında anladığımız zaman, bu tâğutların kâfirler adına karar verme makamında kişiler olduğunu anlamakta zorluk çekmeyeceğiz. Yâni bu kâfirler, tâ-ğutları kendilerine velî edinmişlerdir. Bu tâğutlar, velâyetleri altında o-lan bu kâfirler adına karar alır, bu kâfirler de kendileri adına karar alan bu tâğutların kararlarını uygularlar.

Allah peygamberine ve peygamber yolunun yolcusu olan bizlere şöyle dememizi emretmektedir: "De ki, ben Allah'tan başka birilerini kendime velî mi edineceğim? Ki o Allah doyuran, kendisi de doyurulmaya muhtaç olmayandır." Bakıyoruz, dünyada insanların velî kabul edip, aldıkları kararlara boyun büktükleri, kanunlarını uygulamaya, arzularını yerine getirmeye çalıştıkları insanlar, kendilerine bel bağladıkları varlıkları, velâyetleri altındaki kullarını, kölelerini, vatandaşlarını doyurmak ve beslemek şöyle dursun, kendileri bizzat onlardan beslenmek durumundadırlar. Kullarını korumak şöyle dursun, kendileri bizzat kullarının korumasına sığınmaktadırlar. Kullarından, "aman beni koruyun! Beni yıkmak isteyenlere karşı aman beni koruyun!" diye korunma talep etmektedirler.

Öyle değil mi? Hiçbir Firavun kullarından vergi almadıkça, destek almadıkça hayatta kalamaz. Hiçbir put, kendisine tapanlardan kendisine bir mozole istemedikçe tapınılmaya değer görülemez. Hiçbir sistem, bağlılarından oy istemedikçe, kullarından kabul istemedikçe yaşayamaz. Hiçbir âdet, hiçbir töre, hiçbir moda, bağlılarından talep görmedikçe yaşayamaz. Tüm yapay tanrılar, tüm sahte velîler, hayatlarını sürdürebilmek için hizmetçilerine, kullarına muhtaçtırlar. Kullarına ihtiyacı olmayan, tüm kullarının kendisine muhtaç olduğu velî sadece Allah'tır. O Allah ki, kimsenin yardımına, kimsenin desteğine muhtaç değildir.

"De ki peygamberim, "benim Allah'tan başka velîm yoktur." Ey Müslümanlar, siz de, "bizim, boyunlarımızdaki iplerin ucunu eline teslim edeceğimiz Allah'tan başka velîmiz yoktur. Velîmiz olan Allah Ha-mîd'dir. Gökte ve yerde övülendir. Hiç kimse kendisini övmese de, O kendi kendini övendir. Biz de sadece Allah'ı övecek, Allah'a hamde-deceğiz. Allah'a hamd etmek demek, onun istediği hayatı övmek, onun istediği hayatı kabullenmek demektir. Allah, bizi, sadece O'nu velî kabul eden, sadece O'nu razı etmeye çalışan ve sadece O'nun övdüğü hayatı yaşayan kullarından eylesin. Âmin.

29. "Gökleri, yeri ve ikisinde yaydığı canlıları yaratması varlığının delillerindendir. O dileyince, bunları bir araya toplamaya da kâdirdir."

Rabbimiz gökleri, yeri ve bu ikisindeki tüm varlıkları yaratmış ve yarattığı bu varlıkları göklerin ve yerin muhtelif yerlerine yayıvermiştir. Onları yaratan, onları yaşatıp koruyan, onların tümünü doyurup besleyen, onların tümünden haberdar olan, onların hepsinin hayat programlarını belirleyen, hareketlerine yön veren Allah, dilediği zaman onları toplamaya da kadirdir. Tüm bu varlıkları yaratmaya nasıl güç yetirmişse, onları öldükten sonra tekrar diriltip huzurunda toplamaya da güç yetirendir. Kıyamet günü ilkleri ve sonuncuları hesap, kitap için huzurunda toplayacaktır. Tıpkı sabahleyin kovanlarından yayılan arı ordusunun, akşamleyin kovanlarına toplanması veya yuvalarından ayrılan milyonlarca karıncanın akşam yuvalarında toplanmaları gibi. Önce yayan, sonra toplayacak olandır Allah. Yayan da O'dur, toplayacak olan da. Öyleyse hayat Allah'a aittir. Hayatın başlangıcı Allah'a ait olduğu gibi, sonucunu belirleme de O'na ait olacaktır.

Yeryüzünde her bir varlığı, her tür hayvanı, sınıf sınıf, cins cins, çeşit çeşit yaymasında da büyük âyetler vardır. Çeşit çeşit varlıklar, denizlerde ayrı, karalarda ayrı varlıklar yarattı Allah. Bilelim ki bütün bunlar âyettir. Tüm bu varlıklar Allah'ın âyetleridir. Haydi bakalım, bu insanlar bu varlıklardan bir tanesini yaratsınlar da görelim! Uzay, bilgisayar çağında olduklarını iddia eden, kendi tanrılıklarını ilân etmeye çalışan bu insanlar bir tek varlık yaratsınlar da görelim! O za-man onların tanrılıklarını biz de kutsayalım, o zaman biz de onların ö-nünde secdeye kapanalım!

Ama bakıyoruz ki, tüm bu âyetleri kapatıyorlar, gündeme ge-tirmiyorlar, örtüyorlar, kamufle ediyorlar ve kendi âyetlerini gündeme getirmek için ellerinden gelen her şeyi yapmaya çalışıyorlar. "Korkunç bir gelişme, müthiş bir gelişme, gökyüzüne çıkıyoruz, yeryüzüne iniyoruz" sihirbazlık numaralarıyla, insanlığın gözlerini büyülemeye çalışıyorlar. Böylece gerçek âyetler gündemden düşürülmüş, şeytan âyetleri her tarafı kaplamış ve sonunda da insanlar kendi kendilerine ibadet eder olmuşlar. Kutsiyet insana ait, üstünlük insana izâfe edilir olmuş. Halbuki bu insanların hiçbir konuda tek yetkisi dahi yoktur.

30,31. "Başınıza gelen herhangi bir musîbet ellerimizle işlediklerinizden ötürüdür. O, yine de çoğunu affeder. "Yeryüzünde O'nu âciz bırakamazsınız. Allah'tan başka bir dostunuz da, yardımcınız da yoktur."

Canınıza, malınıza gelen herhangi bir musîbet, sadece sizlerin ellerinizle işlemiş olduğunuz günâhlar yüzündendir. Günâhlar sadece ellerle işlenmez. Ama genellikle fiiller, elle işlendiği için burada eller ifadesi kullanılmıştır. Evet, mallarınız ve canlarınız konusunda size ulaşan musîbetler, ellerinizle işledikleriniz yüzündendir. Ama sizin ellerinizle işlediklerinizden pek çoğunu Allah affetmektedir. Ellerinizle işlediklerinizden pek çoğunu Allah görmezden geldiği, ciddiye almayıp affettiği için bunların cezasını size tattırmıyor. Eğer

Rabbiniz size bu kadar merhametiyle muamele etmeyip de, yaptığınız her bir günâh yüzünden hemen cezalandırılsaydınız, mutlaka hepiniz helâk olup giderdiniz. Kur'an'ın başka yerlerinde bu hususu anlatan âyetler vardır.

"Eğer Allah kazandıklarıyla insanları muâheze etmiş olsaydı, yeryüzünde hiçbir canlı kalmazdı. Lâkin Allah onları belli bir vakte kadar erteliyor."

(Fâtır 45)

"Eğer Allah zulümleri yüzünden yerdekileri hesaba çekecek olsaydı, yeryüzünde hiçbir canlı mahluk kalmaz-dı."

(Nahl 61)

Rabbimiz bizim işlediklerimizden pek çoğunu affetmekle birlikte, bazıları yüzünden mallarımıza ve canlarımıza bir şeyler göndermektedir. Bileceğiz ki, başımıza ne gelmişse kendi işlediklerimizden dolayı gelmektedir. Yine mü'minlere gelen musîbet ve sıkıntıların, onların günâhlarına kefaret olduğunu Resul-i Ekrem Efendimizin hadislerinden öğreniyoruz. Müslümanın başına, malına ve canına gelen dert, sıkıntı, hastalık, hattâ onun ayağına batan bir diken bile onun işlemiş olduğu bir günâha kefarettir. Bunlar sadece mü'minin günâhlarının silinmesine sebep olmakla kalmayıp, aynı zamanda onun Allah katında bir derece daha yükselmesine sebep olmaktadır. Allah'ın Resûlü, Hz. Ayşe'nin rivâyet ettiği bir hadislerinde şöyle buyurur:

"Kulun yeryüzünde günâhları çoğalıp onlara kefa-ret olacak bir şeyler bulunmadığı zaman, Allah onun günâhlarına kefaret olmak üzere onu bir üzüntüye uğratır. Böylece onun günâhlarını döküverir."

Kur'an-ı Kerimde pek çok âyet-i kerimesinde Rabbimiz kulları adına, mahlukatı adına rahmeti kendi nefsine yazdığını, farz kıldığını anlatır.

"O Allah rahmet etmeyi nefsine yazmıştır."

(En'âm 12)

Allah rahmeti nefsine yazmıştır. Zira mülkün sahibi odur. Bu konuda onu kimse zorlayamaz. Kimse onu minnet altında tutamaz. Mülkün sahibi olarak kendisi öyle dilemiş dünya ve âhirette mahlukatına rahmet etmeyi kendisine yazmıştır. Rabbimizin dünya ve âhirette kullarına muamelesinin temeli işte bu rahmettir.

Evet rahmet İslâm'ın ana umdesidir. Yaşadığımız bir tek saniye yoktur ki bizler Rabbimizin rahmeti altında olmayalım. Rabbimizin bizim adımıza rahmeti kendi üzerine yazdığını bildirmesi bile bir rahmet eseridir. Rabbimizin rahmeti önce insanın varlığında tecelli eder. İnsanın yoktan var edilişi, kendini bile bilmez bir varlık iken kendisine Allah bilgisinin ulaştırılması, kitap

gönderilmesi ve halife yapılması, tevbe ettiği takdirde günâhlarının affedilmesi, günâhlarına misliyle ce-za verilirken sevaplarına on misliyle bazen daha fazlasıyla mukabele edilmesi, günâhlarının iyiliklerle silinmesi, rahmetiyle cennete konulması evet bunların hepsi rahmet eseridir.

Sizler yeryüzünde kesinlikle Allah'ı aciz bırakamazsınız. Ne kadar tedbir alırsanız alın, kesinlikle Allah'ın size ulaştırmayı murad ettiği şeyleri kendinizden uzaklaştıramazsınız. O size ne ulaştırmayı kararlaştırmışsa, o mutlaka sizin başınıza gelecektir. Siz bu konuda Rabbinize teslim olmak zorundasınız. O'na itiraz edemez, O'na karşı gelemezsiniz. Başınıza ne gelmişse bilesiniz ki bu Allah'tandır. O'n-dan gelebilecek şeylere karşı sizi koruyacak Allah'tan başka ne bir velîniz ne de yardımcınız yoktur. O'na sığınmak, O'na teslim olmak ve O'nun takdirine razı olmak zorundasınız. Sadece O'nu velî bilmek, sadece O'nun koruması altına girmek ve sadece O'nun kararlarını uy-gulamak zorundasınız. Sadece O'nu razı etmeye çalışmak, sadece O'nun hatırını kazanmaya çalışmak, sadece O'nun razı olduğu hayat programını yaşamak zorundasınız. Çünkü göklerde ve yerde ne varsa hepsinin velîsi Allah'tır. Göklerde ve yerde O'ndan başka velî olmaya, O'ndan başka Rabb ve İlâh olmaya lâyık yoktur. İşte O'nun ye-gâne velî oluşuna, yegâne Rabb ve İlâh oluşuna bir-iki misal:

32,33,34. "Denizde yüce dağlar gibi gemilerin yürümesi O'nun varlığının delillerindendir. O, dilerse rüzgarı durdurur, yelkenle giden gemiler o zaman denizin yü-zünde durakalır. Bunlarda, sabırlı olan ve çok şükreden kimseler için deliller vardır. Yahut yaptıklarına karşılık onları ortadan kaldırır, bir çoğunu da bağışlar."

Sizin durumunuz da Allah'ın yeryüzünde koyduğu yasalarına boyun eğen bu gemilerden farklı değildir. O gemileri hareket ettiren, yürüten Allah'tır. Suya kaldırma ve gemileri yürütme yasasını koyan Allah'tır. Onları hareket ettiren rüzgarları gönderen Allah'tır. Allah dilerse, o gemileri hareket ettiren gücü durduruverir, yasaları kaldırıverir. O zaman onlar denizin üzerinde kalakalırlar. Veyahut da o gemileri yürüten rüzgarları fırtınaya çeviriverir de, o geminin içindekileri, kazandıkları günâhlar yüzünden denizin karına indiriverir. Ya da o geminin içindekileri kazanıp geldikleri ticaret mallarıyla birlikte denize gömüverir. Ama bununla birlikte bilesiniz ki, işlediklerinizden pek çoğunu Allah affetmektedir.

Denizdekilerin durumu böyle de, karadakilerin durumu faklı mı sanki? Gemileri hareket ettiren gücü alıverdiği gibi, sizi de hareket ettiren ruhlarınızı alıverdi mi, sizler de bir kadavra yığını gibi toprağın kahrına yuvarlanıverirsiniz. Veya şu anda sizin altınızdaki gemiyi de, yâni sizin altınızda, sizin emrinize Allah tarafından boyun büktürülüp sizin için uysallaştırılmış, zelûl kılınmış şu arz gemisini sallayıverir de, siz de onun kahrına gömülüverirsiniz. Yâni şu anda

yaşıyorsanız, bunu kendinizden zannetmeyin. Şu anda altınızdaki yeryüzü sizi üzerinden atmıyorsa, bunu kendinizden sanmayın. Size bunu sağlayan Allah'tır, bunu asla unutmayın.

Allah'ın bu tür âyetlerini sürekli gündemimizde tutmak zorundayız. Ama maalesef hiç kimse bu âyeti görmek istemiyor. Bu âyet üzerinde düşünen kimse kalmamış. İnsanlar gemilerden haberdardır; gemiler, firkateynler yapmışlar, füzeler, yeni yeni arabalar icat etmişlerdir. Ama şunu niye kabullenmek istemiyor, niye gündeme getirmek istemiyorlar? Bunların suyun üzerinde durabilme imkânını, suyun üzerinde batmadan durabilme yasasını Rabbim takdir etmemiş midir? Eğer onların istifade ettikleri bu yasayı Rabbim tespit etmese, her şeyi alabora ediverse, bu kanunları tepe taklak getiriverse, "artık suyun üzerinde hiç bir şey durmayacak!" deyiverse, bu insanlar ne yapabileceklerdir? Bunu hiç düşünmüyorlar mı? O zaman bu yaptıkları gemilerle nasıl övünebileceklerdi? Nasıl hava atabileceklerdi? Üstelik bu gemileri yapma ameliyesinin ilki de Rabbimize aittir. Gemilerin ilk planı, ilk projesi de Rabbimize aitti.

Rabbimiz, "bizim gözetimimizde yap bu işi," diyordu Hz. Nuh'a. Şu anda imal ettikleri füzeleriyle, arabalarıyla, uçaklarıyla, füzeleriyle, gemileriyle öğünen insanlar, Rabbimizin bir emriyle bütün yer altındaki petroller su haline gelse, ne hale gelir yaptıkları şeyler? Bunu hiç düşünmüyorlar mı? Düşünmeyecekler mi? O zaman bu yaptıkları şerler içinde, tavukların bile yaşayamayacağı şeyler haline gelecektir. Peki o zaman insanlar niye Allah'ın bu âyetlerinin bilincine ermek iste-miyorlar? Kendi yaptıklarıyla öğünen bu insanlar, niye bütün bu yaptıklarını Allah'ın yasalarına bağımlı olarak yaptıklarını anlamaya ya-naşmıyorlar? Demir olmasaydı, benzin olmasaydı, suya Allah tarafından bu kaldırma yasası, havaya sesi iletme gücü verilmeseydi ne anlama gelecekti bütün bu yaptıkları? Suyun üzerinde gemilerin yürüme yasasını, bu konudaki âyetleri zikretmiyorlar, gündeme getirmiyorlar da, kendi yapmış oldukları putların önünde secdeye kapanıp onlarla öğünmeye çalışıyorlar.

"Efendim, insanlık artık bilgisayar çağına geçmiştir, robot çağına fırlamıştır, insanlar kendilerinden daha hızlı düşünebilecek çağa ulaşmıştır," diyerek kendi kendilerini, kendi yaptıklarını putlaştırmaya, "en büyük benim! En büyük biziz! Benden başka, bizden başka büyük yoktur!" diyerek kendi kendilerine secde etmeye, kendi kendilerinin tanrılıklarını ilân etmeye başlamışlardır.

"Ama bütün bu âyetlerimizde sabreden ve şükreden kullarımız için ibretler vardır. Bütün bu âyetlerimizden ancak sabreden ve şükreden kullarımız ibret alır," diyor Rabb'ımız. Dikkat ederseniz, âyet-i kerîmede sabırla şükür

birlikte zikredilmektedir. Bundan şunu anlıyo-ruz: Kişi kötü gününde sabretmeli, iyi gününde de şükretmelidir. Yâni yukarda Allah tarafından insanın malına ve canına bir şeyler gönderileceği anlatılmıştı ya, işte kişinin malına ve canına bir musîbet geldiği zaman bunun kendi günâhları yüzünden geldiğini bilmeli, sabretmeli, isyan etmemeli ve Allah'a kulluğuna devam etmelidir. Hasta yatağında yatan bir sahâbenin yanına gelenler, onun bu haline üzüldüklerini beyan edince o sahâbenin: "Ben bu halime üzülmüyorum, zira bu benim yaptıklarımın karşılığıdır ve dünyada böylece beni onların cezasından kurtardığı, onu âhirete bırakmadığı için Rabbime hamd ediyo-rum" dediğini de biliyoruz.

Öyleyse böyle durumlarda sabredeceğiz. Bizler bir zafere ulaştığımız veya kendimize Allah tarafından iyi şeyler gönderildiği zaman da Allah'a şükretmeliyiz. "Bunlar bizden değil, sendendir ya Rab-bi!" diyerek O'na kulluğumuzu artırmaya ve teşekkür etmeye çalışacağız.

35. "Âyetlerimiz üzerinde tartışanlar, kendilerine kaçacak yer olmadığını bilsinler."

Evet bunu ne için yaparmış Allah? Yâni gerek denizde, gerekse karada yaptıklarına karşılık kimilerini helâk ederken, hemen cezalarını verirken, kimilerini de bağışladığını affettiğini anlatıyordu Rab-b'ımız. Bunu niye yaparmış: Âyetlerimiz üzerinde tartışanlar, Allah'la savaşa tutuşanlar, kendilerine O'ndan kaçıp kurtulacak bir yer olmadığını bilsinler, anlasınlar diye bunu yaptığını haber veriyor. Allah'la, Allah'ın âyetleriyle, kitabıyla, elçileri ve onların getirdikleri mesajla mü-câdeleye tutuşan, Allah'a, Allah'ın arzında hayat hakkı tanımak istemeyen, Allah'ın sistemini kaldırıp onun yerine kendi yasalarını hakim kılmak için mücâdele verenlerin âkıbetlerinin nasıl olduğunu, nasıl helâk edildiklerini Rabbimiz Mü'min sûresinde anlatmıştı.

Bundan sonraki âyetinde, Rabbimiz dünya hayatında insana verilenlerin tamamının birer imtihan sebebi olduğunu, sadece dünyanın geçici bir geçimlik olduğunu ve Allah katında olanların daha hayırlı, daha bâkî ve kalıcı olduğunu anlatacak:

36. "Size verilen herhangi bir şey, sadece dünya hayatının bir geçimliğidir. Allah katında inanıp Rabblerine güvenenler için olan mükâfat ise daha hayırlı, daha bâkidir.

Bunlar dünya hayatının metaıdır. Dünya, "denaet"ten türetilmiş bir kelimedir. Denaet de alçaklık demektir. Dünya kelimesi, bu kelimenin müennesi olunca, kancıkça ve alçakça bir hayatın gereksinimi anlamına gelmektedir. Bağlanmaya değmez demektir. Bir de o dünyanın süsleridir. Dünyanın süsünün Şeytan tarafından süslenmiş süsler olduğunu da hatırlarsak, yâni süsle alâkalı hemen şeytanın gündeme geldiğini düşünürsek, o zaman bunlara kanmamızın hiçbir anlamının olamadığını çok rahat anlayıvereceğiz demektir.

Bakıyoruz, bir varmış, bir yokmuş. Hadîd sûresinde de hatırlatıldığı kadarıyla, o dünya süsünün geçici ve aldatıcı olduğu beyan edilir. İşte bu denî, alçak, yakın, yaşadığınız hayat oyundur, eğlencedir, ziynettir, övünç vesilesidir, övünme vesilesidir. Paranız, malınız ve evlâtlarınızın çoğalması konusunda aranızda öğünme zeminidir. Peki ne gibiymiş? Allah bunu bize bir örnekle anlatıyor, diyor ki: Bir yağmur düşünün ki onun bitirdiği bitkiler çiftçileri sevindirir, bahçıvanı sevindirir. Ama sonra bir de bakarsın ki, boyun bükmüş, müsferran olmuş. Yâni görürsün ki sararmış solmuş. Sonra da bakarsın ki, hutame olmuş. Yâni odun olmuş, çerçöp olmuş.

İşte dünya bu. Hangi zevkiniz yarın da böyle devam ediyorsa, o âhirettir; hangi zevkiniz de yarına intikal etmiyorsa, işte o da dünyadır. Çocukken oynadığınız oyunları, attığınız goldeki sevinci, damat olurken giydiğiniz elbisedeki güzelliği, okula kaydolduğunuz günkü sevincinizi veya okulu bitirdiğiniz günkü sevincinizi düşünün, bugün hiçte anlamı yok değil mi onların? Yâni o günküler o günkü anlamını kaybetmişlerse, bunların hepsi dünya hayattır, hep geçici şeylerdir. Ama Allah'ın yanında hep hayırlı ve bâkî olanlar vardır.

Evet, dünyada size neler verilmişse, ne kadar verilmişse, dünyalıklardan ne kadarına sahip kılınmışsanız, unutmayın ki onların tamamı dünyada kalacak ve öbür tarafa intikal etmeyecektir. Bunların tamamı ölümle bitecek şeylerdir. Ama Allah katında olanlar bitmeyecek, tükenmeyecek, ölmeyecek, solmayacak, bâkî kalacak cinsten ni-metlerdir. Öyleyse, "sakın dünyanın ve dünyalıkların peşine takılıp da, âhirettekileri kaybetmeyin," diyor Rabbimiz.

Cennet tariflerinde kâfirler hep böyle kafa tutarmış. Karı kız mı? İstediğimi bulurum. Bağ bahçe mi? İstemediğim kadar var. Altlarından ırmaklar akan mı? Üstlerinden de ırmaklar akıtabilirim. Hattâ camdan köşkler içine saraylar da yaptırabilirim diyorlarmış, ama ***"Hâlidîne fîhâ ebedâ"*** olunca, işleri bitiyor onların. Çünkü belki dünyada bir şeyler bulurlar ama ne kadar bulurlar? Ne kadar bir süreyle istifade edebilirler o bulduklarından? Ölünceye kadar değil mi? Veya işte bazen de harp oluyor, darp oluyor, ihtiyarlık, ölüm, bayram, seyran oluyor adamın elinden alınıveriyor o. Ama âhiretteki, o ebedî yurda gidince her şey sürekli, sonsuz olacaktır.

Âhirette Rabbimizin hazırladığı bu gözlerin görmediği, kulakların işitmediği bâkî ve solmaz nimetler kimler için miş? Bütün bunlara kimler nail olacak mış?

Birincisi, bu nimetler Allah'a, Allah'ın istediği biçimde iman edip yalnız O'na güvenen ve tevekkül edenler içindir. Allah'ı vekil bilip, O'nun kendisi adına aldığı kararları aynen uygulayan, sadece O'na kulluk edip, sadece O'nu

dinleyen ve O'na güvenip bağlanan ve O'nun istediği bir hayatı yaşayan kimseler içindir.

Vekil, kişinin kendisine vekaletini teslim ettiği varlık demektir. Meselâ inançlarına ters bir hukukun uygulandığı ülkelerde yaşayan insanlar, eğer mahkeme huzurunda kendilerini savunamayacakları konusunda bir endişe duyar, birilerinin kendilerini daha iyi savunabileceğine inandıkları zaman, hukuku kendilerinden daha iyi bilen bir avukata kendilerini savunmak üzere vekalet verirler değil mi? Veya meselâ antika bir halı almak istiyorsak ve bu konuda da bilgimiz olmadığı için birilerinin bu antikadır diye bizi kandırmasından korkuyorsak, o zaman elbette bu konuda bizden daha fazla bilgi sahibi bir arkadaşımıza, "benim için şöyle bir antika halı alıver," diye vekalet veririz. Çünkü o antika konusunda bilgi sahibidir.

İşte bizim adımıza, bizim hayat programımız adına aldığı kararlar konusunda kendisine güvenebileceğimiz, yasalarına teslim olabileceğimiz, boyunlarımızdaki kulluk ipinin ucunu eline teslim edebileceğimiz ve çektiği yere gözü kapalı gidebileceğimiz bir tek varlık biliyoruz. O da, bizi bizden daha iyi bilen, bizim hayatımızı, bizim hayat programımızı herkesten daha iyi bilen, bilgisi tam olan, bilginin kaynağı olan Rabbimizdir. Çünkü O, bizim için bize en uygun, en faydalı, en yararlı, en güzel, en münasip ve en mütenasip kararları alandır.

Eğer böyle Rabb, İlâh olarak Allah'a iman eder, Allah'ı böyle güçlü kuvvetli bilir ve sadece O'nu hesaba katar, O'nun istediği hayatı yaşar, O'nun dışında her şeyin hatırını ayaklarınızın altına alabilirseniz, o zaman bilesiniz ki o Allah sizin her şeyinize vekildir. Bilesiniz ki sizin arkanızda Allah vardır. Sizin önünüzde Allah vardır. Dayanacağınız, güveneceğiniz Allah'tır. Sizi herkese karşı ve her şeye karşı koruyacak olan Allah'tır. Size yol gösterecek olan Allah'tır. Tarih boyunca dostlarını tüm düşmanlarına karşı nasıl korumuş ve galip getirmişse, sizi de koruyacaktır. Bu konuda en küçük bir şüpheniz olmasın.

37. "Ve büyük günâhlardan ve hayasızlıklardan çekinen, öfkelendiklerinde bile bağışlayanlar."

Rabbimizin hazırladığı o cennete lâyık olarak zikrettiği kullarının özellikleri sayılmaya devam ediliyor. Onlar kebair'den sakınanlardır. Günâhların büyüklerinden kenar olanlar, kenara çekilenler, onlara yakın durmayanlardır. İçtinap kelimesinde böyle bir anlam vardır. İşte mü'minlerin, cennetliklerin özelliklerden birisi de büyük günâhlardan sakınmaktır. Büyük günâhlar, işleyenlere kitap ve sünnette tehditler söz konusu olan günâhlar veya şer'i cezalar gerektiren veya Allah ve Resûlü tarafından açıkça günâh olarak beyan edilip, yasaklanan günâhlardır.

Rabbimiz bu âyet-i kerîmesinde büyük günâhlardan sakınanların cennete gideceklerini müjdelemektedir. Yine Nesâi'de İbni Hib-ban'dan Rasulullah Efendimizin şöyle buyurduğu rivâyet edilmektedir:

"Bir kul beş vakit namazını kılar, Ramazan orucunu tutar, malının zekatını verir ve yedi büyük haramdan da sakınırsa, ona cennetin bütün kapıları açılır ve o kul dilediği kapıdan girer."

Bu yedi büyük günâhla alâkalı olarak da şunlar sayılır: Zina, içki, sihir, iffetli bir mü'mine zina iftirası, haksız yere bir Müslümanı öldürmek, fâiz yemek, savaşta düşman karşısından kaçmak. Tabi büyük günâhlar bunlarla sınırlı değildir, başka hadislerde başkalarının da sayıldığını biliyoruz. Kimileri buna karşı gelmekte ve itiraz etmektedir. "Efendim, Allah'a karşı işlenen günâhın büyüğü küçüğü olmaz, günâhın kime karşı işlendiği önemlidir," filan demeye çalışıyorlarsa da, hadislerde geçtiği için böyle diyoruz.

Bakın Nisâ sûresinde de Rabbimiz büyük günâhları gündeme getirerek şöyle buyurur:

"Eğer sizler size yasak edilen (kebâir'den) büyük günâhlardan kaçınırsanız, seyyiâtınızı (kusurlarınızı) örter ve sizi şerefli bir yere yerleştiririz."
(Nisâ 31)

Günâhların en büyüğü küfür ve şirktir. Kişinin kendisini yaratan Rabbine karşı kulluk makamından çıkarıp gerek kendisine, gerek şeytanlara ve tâğutlara kulluk makamına indirgemesi günâhların en büyüğüdür. Allah'ın emir ve yasaklarına karşı kafa tutarcasına, Allah'a isyan bayrağı çekercesine hukukunu çiğneyen, Allah'la ilişkilerini kesen kişi büyük günâh işliyor demektir. Cennete gidenlerden olmak istiyorsak günâhlardan kaçacağız.

"Bir de onlar fahşadan, fuhuştan sakınanlardır," diyor Rabbi-miz. Fahşa; fuhuş, aşırılık, haddi aşmak demektir. Hangi konuda? Maddî, manevî her konuda. Meselâ eşya, mal, rızık talebinde aşırılık, bilgi toplama, mesken konusunda aşırılık, sevgi saygı konusunda insanları putlaştıracak biçimde aşırılık, on kişiyle devlet kurma hayallerine kapılarak hedefte aşırılık. Babaya, anaya karşı ya onların meşru isteklerini dinlememe hususunda aşırılıklar, ya da onların Allah'la çatışan her arzularını yerine getirerek onların putlaşmalarına imkân hazırlamak türünde çizgiyi aşma aşırılıkları.

Veya rızık konusunda Allah'a güvenmeyerek çocukları öldürme aşırılıkları ya da kadın-erkek ilişkilerinde zina dediğimiz aşırılıklar. Rabbimiz,

“bu aşırılıkların tümünden sakınanlar cennetliktirler,” diyor. Bilhassa kadın-erkek ilişkileri konusunda çok yanlışlarımız var. Meselâ bizim toplumda şu anda bu aşırılıkları kadınlar yaptığı zaman, onlara “fahişe” denirken, aynı şeyleri erkekler yaptıkları zaman onlara bir şey denmiyor. Halbuki bunları yapan kadına da erkeğe de fuhuş sahibi, yâni “fahişe” denir. Bugüne kadar sadece fahşa fuhuş denildiği zaman sadece kadın-erkek ilişkilerinde aşırılık, haddi aşma anlaşılmaktadır. Halbuki sadece bu konuda değil, her konuda aşırılıktan men ediyor Rabbimiz.

Gazaplandıkları zaman gazaplarını yenenler, öfkelendikleri za-man bağışlayanlardır onlar. Kin peşine düşmezler, Allah kullarının kusurlarına, noksanlıklarına karşı gazaplanmazlar, gazaplandıkları zaman da öfkelerini yenmesini bilirler.

Gazap; insanın öfke ile insanlıktan çıkığı andır. İnsanlık önündeki iki hadiseden birini seçme özelliğidir. Halbuki gazaplanınca seçme özelliği gider insandan. Dolayısıyla bu durumda insan insanlıktan çıkmıştır. Bundan sonra pek çok muharremat birbirini takip eder. Harpler, kavgalar, katl olayları, zulümler, düşmanlıklar, kazf, yalan isnadı, iftira, talak ve tüm fuhşiyyatlar gazaplanmanın sonunda meydana gelir. İşte böyle gazaplandığı, gazap makamında bulunduğu bir anda gazabına, kendisine sahip çıkarak gazabının gereğini yapmayan, Allah’ın kendisinden istediklerinin dışına çıkmayan kimseyi de Allah cehenneminden ve şeytandan emin kılacaktır.

Taberânî’nin Hz. Enes’ten rivâyet ettiği bir hadiste Allah Resûlü’nün şöyle buyurduğunu biliyoruz:

“Şu üç şey iman ahlâkındandır:
1. Öfkelendiği zaman öfkesine bâtıl sokmamak,
2. Hoşlandığı zaman sevgisinden hakkı çıkarmamak,
3. Kendisine ait olan şeyi almaya gücü yettiği halde almayıp vazgeçmek.”

Muteber kaynaklarda Hz. Îsâ’nın (a.s) Yahya’ya (a.s) bir tavsiyesinden söz edilir: ***“Ey Yahya, ben sana bir şey öğreteyim. Sakın gazaplanma!”*** Yahya (a.s) da: ***“Peki nasıl gazaplan-mayayım?”*** diye sorunca, Îsâ (a.s) şöyle buyurmuştu:

“Sana sende olan bir hata söylenince, bu bana hatırlatılan bir eksikliktir deyip Allah’tan bağışlanmanı dile. Sana sende olmayan bir şey söylenince de, Rabbine ham-det. Zira O, sende seni ayıpladıkları şeyi yaratmamıştır.”

Yine Buhârî ve Müslim’de Ebu Hureyre hadisinde Rasulullah bir misalle bu hususu zihinlere şöyle perçinler:

“Gerçek pehlivan, hasmının sırtını yere vuran değil, gücü yettiği halde gazabına sahip olandır.”

Başka hadislerinde de Allah’ın Resûlü şöyle buyurur:

“Gücü yettiği hale öfkesine sahip çıkan kişiye, kıya-met günü cennette Allah’ın onu mahlukât huzurunda çağıracağı ve istediği hûrinin kendisine verileceği, başka bir hadiste de gönlünün imanla doldurulacağı haberi verilir.”
(Ebu Dâvût, K. Edep 2/248)
Âl-i İmrân sûresinde bu hususu anlatırken bakın Rabbimiz şöyle buyurur:
“Onlar, bollukta ve yoklukta sarf ederler, öfkelerini yenerler, insanların kusurlarını affederler. Allah iyilik yapanları sever.
(Âl-i İmrân 134)

Yine Şûrâ sûresinde de Allah katındaki hayırlı ve bâkî olan cennet nimetlerinin sahiplerinin sıfatları sayılırken şöyle buyurulur:

Bunlar günâhlardan, hayasızlıklardan sakınan ve gazaplandık-larında da bağışlayanlardır. Kindar olmayan, kin ve intikam peşine düşmeyen, Allah kullarının hatalarının, noksanlıklarının ardına düşmeyen kimselerdir. Öfkelendikleri zaman öfkelerini yenmesini bilen insanlardır. Suçları örten, hataları bağışlayan kimselerdir.

Bu, hiç öfkelenmeyeceğiz demek değildir. Öfkelenilmesi gereken yerlerde de mutlaka öfkelenmek zorundayız. Allah’ın âyetleri çiğnendiği, Allah’ın diniyle, Allah’ın yasalarıyla, Allah’ın elçisiyle alay söz konusu olduğu, Allah’a düşmanlık söz konusu olduğu zaman bir Müs-lümanın öfkelenmesi vaciptir.

İşte Rabbimizin insan fıtratına koyduğu gazap yasası burada geçerlidir. Böyle yerlerde Müslüman gazaplanmalıdır. Diniyle alay edildiğini, Allah’ın âyetleriyle, Allah’ın şeriatıyla alay edildiğini gördüğü yerde bir Müslümanın yerinde duramaz hale gelip alaycıların beyinlerinde patlayacak bir bomba gibi gazaplanması gerekmektedir. Allah düşmanlarının suratlarında patlayacak bir şamar gibi gazaplanması gerekmektedir. Zaten böyle durumlarda gazaplanmayan bir kimsenin Müslümanlığından da şüphe edilir. Gözlerinin önünde Allah’ın emirlerinin çiğnenmesi karşısında gazaplanmamak zilletin ta kendisidir.

Hattâ İmam Şâfiî efendimiz, kızılması gereken bir durum görüp de kızmayan kimsenin eşek olduğunu söyler.

Allah'ın gazabının olduğu yerde Müslüman da gazaplanmak zorundadır. Mü'minler, Rabblerinin gazabıyla gazaplanan, rızası sebebiylede razı olan insanlardır. Bakın A'râf sûresinin 154. âyetinde, Allah'ın gazabını celbedecek bir konumda toplumunun kendisinin yokluğunda Allah'ı unutup onun yerine buzağıya tapındıklarını ve şirke düştüklerini görünce, Hz. Mûsâ'nın (a.s) son derece gazaplandığı, hattâ Tevrat levhâlârını elinden attığı ve gazabı dinince onları yeniden eline aldığı anlatılır. Elbette çevresindekilerin Allah'a kulluğu bırakıp da tâğutların peşine takıldıklarını, Allah yasalarını terk edip insan yasalarına kul, köle olduklarını, cennet yolunu terk edip süratlice cehenneme doğru gittiklerini gören bir Müslümanın bu duruma gazaplan-maması mümkün değildir. Bir Müslümanın böyle bir durumda rahat bir hayat yaşaması mümkün değildir. Bu durumu değiştirmek ve Allah'ın gazabından korunmak için elinden ne geliyorsa yapması gerekmektedir.

38. "Rabblerinin çağrısına cevap verenler ve namaz kılanlar için daha iyi ve daha süreklidir. Onların işleri aralarında danışma iledir. Kendilerine verdiğimiz rızıktan da sarf ederler."

Rabblerine icabet ederler, Rabblerinin çağrısına koşarlar. Sadece Rabblerinin dâvetine icabet eder, sadece Rabblerini dinlemeye, sadece Rablerinin çektiği yere gitmeye, sadece O'nun arzularını gerçekleştirmeye, sadece O'nun yasalarını uygulamaya koşarlar. Rablerinin kendilerini çağırdığı imana, teslimiyete, kulluğa, Kur'an'a, sünnete icabet ederler.

İşte bu icabetlerinin gereği olarak da namazı ikâme eder, namazı ayağa kaldırırlar. Namazın önündeki tüm engelleri kaldırır, çevrelerine namaz eğitimi verir, namaz konusunda emr-i bi'l ma'ruf yaparlar. Öyleyse bizler de Namazı ikâme edeceğiz. Namazın ikâmesini şöyle anlıyoruz: Namazı ikâme etmek, namazı ayağa kaldırmak, namaz ortamı hazırlamak demektir. Namazın önündeki engelleri kaldırmak için mücâdele vermek, namaz için emr-i bi'l ma'ruf yapmak, insanlara namaz eğitimi vermek ve namazı hayat programının odak noktası haline getirmek demektir. Hayat programının içine sıkıştırılmış bir namaz ya da namaza yer bırakmayacak bir hayat programı değil, namaza göre ayarlanmış bir hayat programını gerçekleştirmenin uğraşı içine girmek demektir.

Öyleyse ikâme edeceğimiz bir namazla dinimizin direğini dikmemiz emrediliyor âyet-i kerîmede. Yâni öyle bir namaz kılacağız ki, kıldığımız bu namaz hayatımıza hakim bir namaz, tüm hayatımızı düzenleyen bir namaz olacaktır. Değilse başka hadislerden ve âyetlerden öğreniyoruz ki, hayata etkili olmayan, hayatı düzenleme konusunda varlığından söz edilemeyen bir namaz, Allah'ın istediği bir namaz değildir.

Yine Rabblerinin emirlerine teslim ve icabetleri gereği:

Onların işleri kendi aralarında şûrâ, danışma iledir. O mü'min-ler kendi işlerini kendi aralarında hallederler. Problemlerini kendi kendilerine çözerler. İşlerini başkalarına havale etmezler. Kendileri gibi inanmayanları, kendileri gibi Rabblerine teslim olmayanları, Rableri-nin dâvetine icabet etmeyenleri asla kendileri adına karar alacak velâyet makamına getirmezler. Çünkü onlar, kâfir ve müşriklerin esareti altında bir hayata asla razı olmaz, onların yasalarını uygulamaya koy-mazlar. Ama gerek şahıslarını, gerekse toplumu ilgilendiren konularda da bağımsız davranarak kendi başlarına karar vermezler. Çünkü onlar dağınık ve parça parça değildirler.

Bu âyette şûrânın mü'minlerin özelliği olduğu vurgulanırken, Âl-i İmrân sûresinde de emir sığası ile kullanıldığını görüyoruz. Bakın Rabbimiz orada da şöyle buyurur:

"Allah'ın rahmetinden dolayı, ey Muhammed, sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba ve katı kalpli olsaydın, şüphesiz etrafından dağılır giderlerdi. Onları affet, onlara mağfiret dile, iş hakkında onlara danış, fakat karar verdin mi Allah'a güven. Doğrusu Allah güvenenleri sever."

(Âl-i İmrân 159)

Âyetin bu ifadesinden de anlaşılıyor ki şûrâ, istişâre, İslâm toplumunun vazgeçilmez bir özelliğidir. İslâm toplumunda şûrâsız, istişâresiz iş yapmak, Rabbimizin emrini çiğnemek anlamına gelmektedir. Allah'ın Resûlü, Rabbimizin bizzat şahsına hitap eden bu âyet gereği sürekli ashabıyla istişâre ederdi. Çünkü bir mesele İslâm toplumunu ilgilendiriyorsa, o konuda bir kişinin tek başına karar vermesi, ümmetin diğer üyelerine karşı işlenmiş bir haksızlıktır. O konuda en âdil, en doğru karara varabilmenin yolu, o konuda bilgi sahibi kimselerle istişâre etmektir.

İstişâre eden kişi en az hata eder. Yaptığı işlerin hiçbirisinde yalnız ve yardımcısız kalmaz. Ama istişâre etmeyen kişi, hem çok hata eder, hem de yapacağı işlerde hep yalnız kalır. Çünkü Müslümanların desteğini almadan, onayını almadan bir işe başlayan kişinin, başladığı işin sorumluluğunu hiç kimse üzerine almayacaktır. Neden? Çünkü o işe birlikte karar vermemişlerdir. "Bize mi danıştı, yapmasaydı" diyerek insanlar onu yalnız bırakacaklardır. Öyleyse hiçbir konuda kendimizi putlaştırmayalım, kendi görüşümüzü, kendi anlayışımızı temel kabul etmeyelim, bildiğimiz konu bile olsa, çevremizdeki Müslüman kardeşlerimizle istişâre edelim ki o konuda Müslümanların desteğini hep yanımızda bulalım inşallah.

"Mü'minlerin işleri kendi aralarında şûra iledir." İdareleri şûraya dayanır. Ashab-ı kiram Rasûlullah'a, Rasûlullah'ın uygulamasını bilenlere soruyor, işlerini, problemlerini, kitap ve sünnete havale ediyorlardı. Kitap ve sünnete bağlı bir hayat yaşıyorlardı. Öyleyse bizler de problemlerimizi kitaba ve sünnete

soracağız, kitap ve sünnete müracaat edeceğiz, kitap ve sünneti bilenlere danışarak bir hayat yaşayacağız inşallah. İşte bu, mü'minlerin vazgeçilmez özelliklerindendir.

Mü'minlerin bir başka özelliklerini de, bakın Rabbimiz bundan sonraki âyetinde şöyle gündeme getiriyor:

39. "Bir haksızlığa uğradıklarında, üstün gelmek için aralarında yardımlaşırlar."

O mü'minlerin gerek kendilerine, gerek mallarına, gerek dinlerine, çoluk-çocuklarına, namuslarına, iffetlerine, akıllarına, nesillerine yönelik bir haksızlık, zulüm, saldırı söz konusu olduğu zaman da hemen birleşerek, birbirlerine yardım ederek o tehlikeyi savuştururlar. Bir zulüm, bir haksızlık karşısında ellerini, dillerini, kalplerini, kalemlerini, güçlerini, adımlarını, yumruklarını, tükürüklerini birleştirerek onu defetmeye çalışırlar. Çünkü onlardan birine yapılmış bir zulüm, birine yapılmış bir haksızlık, hepsine birden yapılmış demektir. Onlar bir binanın tuğlaları gibi birbirlerine kenetlenmişlerdir. Onlar kâfirler için kolay yutulacak lokma değillerdir.

Evet, onlar aftan ve müsamahadan yanadırlar, karıncayı bile haksız yere incitmekten çekinirler ama dinlerine, inançlarına yapılacak bir saldırı karşısında her biri bir aslan kesilir ve küfrün beyninde patlayıverirler.

Mü'minler, zalime de mazluma da yardıma koşan insanlardır. Mazlumların haklarını alıvermek, zalimlerin de ellerini tutup zulümlerine engel olmak üzere mü'minler birbirlerine yardıma koşarlar.

40. "Bir kötülüğün karşılığı, aynı şekilde bir kötülüktür. Ama kim affeder ve barışırsa, onun ecri Allah'a aittir. Doğrusu O, zulmedenleri sevmez."

Kötülüğün karşılığı, cezası, aynen onun mislinden bir kötülüktür. Bir kötülüğe, bir zarara maruz kalan kişinin, aynen gördüğü zarar nisbetinde karşısındakine zarar verme ve karşılık verme hakkı vardır. Bu konuda haddi aşarak ileri gitmesi caiz değildir. Bir tokat atana kar-şılık iki tokat gibi haddi aşması caiz değildir.

Kendilerine kötülük yapanlara yaptıklarının aynısıyla mukabele izni veriyor Rabb'ımız. Ama günâh işleyene verilen bir zarar karşısında yine bir günâh işlenerek karşılık vermek caiz değildir. Yâni oğlunuzu öldüren birisinin bizzat kendisini ya da onun oğlunu öldürerek veya kızına kötülük yapanın,

kızına, yahut yakınlarından birisine aynen yapılanı yaparak karşılık vermek caiz değildir.

Ama böyle meşrû bir hakka sahip olduğu halde kendisine kötülük yapanı affeder, bağışlar ve onu ıslah etmeye yönelirse, artık onun ecri de Allah'a aittir. Yâni Allah bu tavrının karşılığını ecir olarak ona mutlaka ödeyecektir. Bu ifadesiyle Rabbimiz bizleri affa ve ıslaha çağırmaktadır. Mü'minler affederler, bağışlarlar. Günâhkârların kusurlarını affederler, bağışlarlar ve onları ıslah adına hareket ederler. Günâhkârların günâhlarını bertaraf etmeye, zalimlerin zulümlerine engel olmaya çalışırlar. Eğer onların bozulmalarına sebep, uygulanan eğitim sistemiyse, onu mutlaka düzeltmeye çalışırlar. Eğer hukuksa, sosyal yasaların dengesizliğiyse, onları düzeltme ve değiştirme adına çabalarlar.

Herhangi bir kimse bizim şahsımıza yönelik bir haksızlıkta, bir kötülükte bulunduğu, bir hakkımızı gasbettiği zaman, onu affederek ondan tüm haklarımızı alma adına zaman kaybedeceğimize, onun düzelmesini, onun ıslahını tüm haklarımıza tercih ederek onu affetmemiz güzeldir. Onu affedebiliriz, ama eğer Allah hakkı çiğnenmişse, Allah hukuku tecavüz edilmiş yâni Allah'a karşı bir suç işlenmişse, bu-nu affetme hakkımız ve selahiyetimiz yoktur. Meselâ birisi tüm şartları gerçekleşecek biçimde bir hırsızlık eylemi gerçekleştirerek Allah yasalarını çiğnemiş veya tüm şartları bulunan bir zina eylemi gerçekleştirmişse, bizim bunu affetmemiz ve Hudûdullah'ı uygulamaktan vazgeçmemiz mümkün değildir.

Meselâ Allah'ın yasasını çiğneyerek hırsızlık yapanın eli kesil-meli, zina eden de recm edilmelidir. Ama bu hırsızlık eylemini icra eden kişi, eğer tüm şartlarını gerçekleştirmemişse, o zaman da yine Allah yasaları gereği affedilmelidir. Rasûlullah Efendimizin:

"Şüphelerle haddi kaldırın, uygulamayın."

hadisi bunu anlatmaktadır. Nitekim Hz. Ömer Efendimiz kıtlık yıllarında gerçekleştirilen hırsızlık eylemlerine haddi uygulamamıştır. Meselâ İslâm, maktulün ailesine katili ondan diyet alarak affetmesi konusunda izin vermişse, onların onu affetmeleri güzel bir şeydir. Ama affederken de onu ıslah düşüncesi olmalıdır. Yâni, "ben seni senden korktuğum için değil, Allah için affediyorum, gel sen de durumunu düzeltip Allah'ın istediği bir kul olma yoluna gir," diyerek onun düzelmesini istemeliyiz.

41. "Zulüm gördükten sonra hakkını alan kimselere, işte onların aleyhine bir yol yoktur."

Önceki âyette zulme, haksızlığa maruz kalan kişi ya Allah'tan ya da Müslümanlardan yardım görerek hakkını çiğneyen zalimden hakkını almışsa,

artık hakkını aldığı zalimin üzerine yüklenmesinin anlamı yoktur. Ya da daha önce kendisine zulmeden kişi hidâyete er-miş, ıslah olup düzelmişse, artık onun üzerine yüklenerek, geçmişte yaptıklarını gündeme getirerek, “sen bana şöyle şöyle yapmıştın dün senin durumun şöyle şöyle şöyleydi, dün sen şöyle bir hayatın adamıydın,” diye önceki hayatını başına kakmanın anlamı yoktur diyor Rabbimiz. Bu konuda Müslümanlara bir yol yoktur, diyor.

42. “İnsanlara zulmedenlere, yeryüzünde haksız yere taşkınlık edenlere karşı durulmalıdır. İşte can yakıcı azap bunlaradır.”

Böyle bir yol ancak zulmedenler için geçerlidir. Yâni ya doğrudan doğruya Allah kullarına zulmeden veya demin ifade edildiği gibi haksızlığa, onun misliyle karşılık vermesi gerekirken, haddi aşarak karşısındakine karşılık verme konusunda ileri giden, haddi aşan kimseler için böyle bir yol vardır. Yeryüzünde haksızlıkla yürüyüp azgınlık ederek hırslarını tatmin etmeye çalışanlar hakkında bu yol vardır, di-yor Rabbimiz.

Yeryüzünde insanlara zulmeden, hak-hukuk, din-diyanet tanımayarak, Allah yasalarını, kitap-sünnet yasalarını çiğneyerek kendi arzularını, kendi hırslarını tatmin için çırpınan insanlara karşı mü’min-lere yol vardır, diyor Rabbimiz. Onları durdurmak, onların zulümlerine engel olmak, onların ellerini kırmak bir izin değil, emirdir. Zalimlerin zulümlerine engel olmak, mü’minlerin tümüne bir emirdir. Nerede bir zulüm varsa, yeryüzünün neresinde Allah kullarına yönelik bir hak-sızlık söz konusuysa, onu defetmek için mü’minler sürekli hareket halinde olmalıdırlar.

Değilse Allah korusun, mü’minler sadece kendi ülkelerini, sadece kendi durumlarını görüp ben iyiyim, ben zulme maruz değilim, bizim durumumuz iyidir diyerek yan gelip rahat yataklarında yatamazlar. Geçtiğimiz dönemlerde ecdadımız, yeryüzünün neresinde bir zulüm, bir haksızlık söz konusu olmuşsa, ülkelerinin zalimlerinden şikâyette bulunan insanların feryatlarını duyduklarında hemen onlara yardıma koşmuş ve onları zalimlerin zulümlerinden kurtarmışlardır. Ecdadımız, hem kendi toplumlarını ıslah etmiş, hem de çevrelerindeki zalimlerin burunlarını kırmışlardır. Rabbimiz, Müslümanlara bu görevi yüklemiştir. Hem kendi toplumlarında Allah kullarına zulmeden, Allah kullarının kulluğuna engel olmaya çalışan zalimlere, karşı hem de tüm yeryüzünde zulmeden insanlara karşı savaşmayı, onları düzeltmeyi Müslümanlara bir hak ve görev olarak vermiştir Rabbimiz.

Çünkü Rabbimiz zulmü kendisine haram kıldığı gibi, kullarına da haram kılmıştır. Zulüm, Allah’ın gönderdiği dinin zıddıdır. Allah dininin aslı tevhiddir. Allah’ın dininin temel esası, temel prensibi tevhid-dir. Onun zıddı ise zulümdür. Zulmün en şiddetlisi de şirktir. Öyleyse zulüm, tevhid inancına dayanan Allah’a

kulluğun zıddıdır, aksidir. Yeryüzünde en büyük zulüm, kişinin kendisini var eden Rabbine kulluk ortamından çıkarıp başkalarının kulluğu ortamında bulundurmasıdır.

Yeryüzünde en büyük zulüm, Kur'an'ın da ifadesiyle şirktir. Allah'a kulluk ortamından çıkmak, Allah'tan başkalarına kulluk yapmak, Allah'tan başkalarının hayat programlarını uygulamak, Allah'tan başkalarına yeryüzünde hâkimiyet yetkisi vermek, insanların din özgürlüklerini yasaklamak, din eğitimine yasaklar koymak, insanların mallarını, kanlarını sömürmek, insanları Allah'a kulluktan koparıp kendi yasalarına kulluğa zorlamak zulümdür ve bu tür zalimlerle savaşmak, onların boyunlarını kırmak, egemenliklerine son vermek, yeryüzünde Allah hâkimiyetini gerçekleştirmek üzere Müslümanların hareket halinde olmalarını istemektedir Rabbimiz. Zira Müslümanlar asla zulme boyun bükmezler. Yeryüzünde Allah'a kulluğu engelleyenlerle savaş-maktan asla vazgeçmez Müslümanlar.

Yeryüzünün neresinde olursa olsun zulüm varsa, Müslüman hiçbir şey yokmuş gibi yatağında rahat uyuyamaz. İşte bu âyet-i kerîmeden anlıyoruz ki, Rabbimiz Müslümanları bu zalimlerin üzerlerine gönderiyor, onlara yol gösteriyor. Dünyada bunların cezalarının verilmesini, boyunlarının kırılmasını istiyor. Ama bu zalimlerin cezası sadece bununla da kalmıyor:

Ayrıca onlar için kendisi de âhirette elem verici dayanılmaz bir azap hazırladığını haber veriyor.

43. "Ama sabredip bağışlayanın işi, işte bu, azmedilmeye değer işlerdendir."

Yâni Allah, kendisine kötülük yapan kimseleri, onları İslâm ahlâkıyla etkileyerek ıslah etmek, Müslümanlaştırmak maksadıyla büyüklük göstererek affetmek, gerçekten çok büyük, karar ve müsamaha sahibi kimselerin yapabileceği bir şeydir, diyor. Ecdadımızın tarihi bununla doludur. Müslümanların sabırlarını, müsamahâlârını gören nice inatçı kâfirler, İslâm'la şereflenme imkânı bulmuşlardır.

Kötülük yapanlara karşı iyilik yapmak, İslâm'a kazanma adına onları affetmek gerçekten zordur. Kötülüğe karşı iyilik yapmak her kişinin kârı değildir. Bu, ancak sabreden erlerin kârıdır. Ancak sabır erlerine bir vergidir. Yâni kendi nefsinden çok dâvâsını düşünen, insanların Allah dâvâsına gönül vermelerini şahsından ön planda tutan, dâvâsının gönüllerde ma'kes bulması ve muzaffer olması uğruna her şeyini fedâ edecek kadar sabreden kişiler ancak bu duruma ulaşabilir.

Kötülük yapana kötülükle mukabelede bulunmamak ihsandır. Hattâ kötülük yapanlara karşı kötülükle mukabelede bulunmadığınız gibi, üstelik

onlara iyilikte bulunmanız, mesajınızın gönüllere nüfuzunu sağlayacaktır. Sizin bu ihsanınız karşısında en zalim insanlar, en katı kalpliler bile eriyecek ve sonunda size düşmanlık besleyen insanların size sıcak bir dost olduğunu göreceksiniz. Dün sizi yok etmek isteyen zalimlerin, yarın sizin dâvânıza gönül verdiğini göreceksiniz. Meselâ böyle gözü dönmüş, gemi azıya almış, size kötülük yapmak isteyen birine karşı o anda söylenecek güzel bir söz, tatlı bir tebessüm, sakin bir konuşmanın, o anda birden bire ortamı değiştiriverdiği, kötülük yapmak isteyenin bile utanarak bu kötülükten vazgeçtiği çok görülmüştür. Öyleyse daha büyük kötülüklere fırsat vermemek, daha büyük felâketleri tevlit etmemek ve insanlara İslâm ahlâkını gösterip onların da Müslümanlaşmalarını sağlamak için kötülük karşısında kötülüğü değil, kötülük karşısında iyiliği tercih etmeliyiz. Zor da olsa buna kendimizi alıştırmalıyız, Allah yardımcımız olsun.

44. "Allah kimi saptırırsa, artık onun bundan sonra bir dostu olmaz. Azabı gördüklerinde, zalimlerin, "Dönecek bir yol yok mudur?" dediklerini görürsün."

Kim hür iradesiyle sapıklığı, dalâleti tercih eder de bu tercihine uygun olarak Allah da onu saptırmışsa, artık onu hidâyete ulaştıracak ne bir velîsi, ne bir dostu olamaz. Allah'ın saptırdığını kimse hidâyete ulaştıramaz. Onlar azabın içine girdiklerinde, azabı tattıklarında değil, daha azabı gördüklerinde korkularından diyecekler ki, "acaba bizim için bir dönüş var mıdır? Acaba şu azaptan geri dönüş imkânı var mıdır? Ya da acaba bizim için Rabbimizi razı etmek üzere dünyaya tekrar bir daha dönüş imkânı var mıdır?" Halbuki dönüş buradaydı. Allah buradaki dönüşleri kabul ediyordu. Kim olursa olsun, ne olursa olsun, ne kadar da günâh işlemiş olursa olsun dünyadaki dönüşleri kabul ediyordu Allah. Dünyada akıllarını başlarına alarak yaptıklarından tev-be ederek Rabblerine dönmeyen insanların, orada dönüş imkânları kalmamıştır. Şu anda açık olan bu tevbe ve dönüş kapısı, yarın ka-panmış olacaktır.

45. "Aşağılıktan başları öne eğilmiş, göz ucuyla gizli gizli etrafa bakarken, ateşe sunulduklarını görürsün. İnananlar, "Hüsranda olanlar, kıyamet günü kendilerini de hüsranda bırakanlardır," derler. İyi bilin ki, zalimler sürekli bir azab içindedirler."

Onların ateşe sürüldüğünü görürsün. Cehenneme sunulmakta, ateşe arz edilmektedirler. Yaşadıkları dünya hayatında Allah'a kulluğu reddedip, zulmü, dalâleti sapıklığı tercih etmiş bu insanları cehenneme yuvarlanırlarken görürsün. Aşağılıktan, zilletten, horluk ve hakirlikten ötürü boyun bükmüşler, suspus olmuşlar, başları önlerine düşmüş, korkudan göz ucuyla gizli gizli etraflarına bakarlar.

Alçakların tüm müstekbirlikleri bitmiş, tüm tâğutlukları son bul-muş, tüm zulümleri, şirretlikleri, azgınlıkları kalmamıştır. Ne Rabblık-ları ne İlâhlıkları,

ne krallıkları, ne egemenlikleri kalmış, ne biz biliriz-leri, ne biz yaparızları kalmıştır. Her şeyleri bitmiş, suspus olmuşlar ve korku içinde gizli gizli göz ucundan etraflarına bakmakta ve kendilerine bir yardımcı aramaktadırlar. Görmek istemedikleri bir âkıbeti, ateşi görmemek için gözlerini kapatmaya çalışıyorlar ama bunun bir gerçek olduğunu ve asla bundan kurtulamayacaklarını kesinlikle bildikleri için de bakmazlık da edemiyorlar, göz ucuyla ateşe bakıyorlar. Onları bu vaziyette perişanlık içinde gören Müslümanlar da şöyle diyecekler:

Hüsranda olanlar, dünyada da, ukbada da kaybedenler, kendilerini kötüye harcayıp kendi kendilerini kaybedenler, hem kendilerini, hem de ailelerini, ehillerini kaybetmiş, hem kendilerine, hem de ellerinin altında olanlara yazık edenlerdir. Bunlar, yaşadıkları dünya hayatında kendi kendilerine yazık eden insanlardır. Kendilerini yaratana kulluk makamından indirgeyip boşa götüren insanlardır.

Öyleyse hem kendimize hem de ehlimize acımak zorundayız. Hem kendimizi, hem de sorumluluğumuz altında olanları ateşten kurtarmak zorundayız. Kendimize ve ehlimize, hanımlarımıza, çocuklarımıza zaman ayırmak zorundayız. Böylece hem onları, hem de kendimizi kaybetmemeliyiz. Ateşe düşürmemeli, ziyan etmemeliyiz. Bunun için çabalamalı, kendi kendimizi ateşe sunmamalıyız. Aksi takdirde, Allah korusun bugün kendisini korumasını bilemeyen, kendisini kötüye harcayan kimseleri yarın hiç kimse koruyamayacak, hiç kimse yardım edemeyecektir. Bakın Allah buyurur ki:

46. "Onların, Allah'tan başka kendilerine yardım edecek dostları da yoktur. Allah'ın saptırdığı kimsenin çıkar yolu olmaz."

Artık onları Allah'tan, ya da Allah'a karşı koruyacak, yardım edecek ne bir dostları, ne de bir velîleri, işbirlikçileri yoktur. Artık o gün Allah berisinde tüm dostluklar, tüm ilişkiler bitmiştir. Allah kimi saptırmışsa onun için hiçbir yol yoktur artık. İnsan kendisini bu noktaya getirmemelidir. İnsan kendisini kendi hür iradesiyle Allah'ın saptıracağı bir noktaya getrdi mi ve Allah da onun için dalâleti yazdı mı artık onun çaresi yoktur. Bu noktaya gelmeden önce, kişi tüm imkânları, tüm fırsatları değerlendirecektir. Böyle değil de Allah'ın kendisini saptıracağı bir noktaya geldi mi, yâni Allah artık bunun adam olması geçti buyurdu mu, Ebu Leheb gibi artık onun kalbini mühürleyecek ve cehennemi ona yazıverecektir. Öyleyse ey Müslümanlar:

47. "Allah katından geri çevrilemeyecek günün gel-mesinden önce Rabbimizin çağrısına cevap verin. O gün hiçbirinize sığınacak yer bulunmaz, inkâr da edemezsiniz."

Sizler bu noktaya gelmeden, Allah katında geri çevrilmeyecek bir gün gelmeden önce Rabbinizin dâvetine icabet edin. Dönüşü mümkün olmayacak bir gün gelmeden önce Rabbimizin çağrısına kulak verin de kulluğa yönelin. Rabbinizin kitabına, hayat programına yönelin. Size hayat verecek Rabbinizin kitabına ve onun elçisinin örnek hayatına yönelin. O gün geldi mi, artık hiçbir sığınacak yer bulamayacaksınız. Yeryüzünde Rabbine sığınmayan kişi için o gün bir sığınak yoktur. Rabbine yönelmeyenlerin yönelecekleri bir melceleri olmayacaktır. O gün inkâr etmek de, reddetmek de asla mümkün olmayacaktır.

Dönüş buradadır. Buradaki dönüşler kabul edilmektedir. Burada Allah'a dönmeyenler, dönüş haklarını kaybetmişlerdir. Allah'tan, kitabından, örnek kulları elçilerinin hayatlarından habersizce bir hayat yaşayarak, hem kendi kendilerine zulmetmişler, hem kendi kendilerini saptırmışlar, hem de çevrelerine zulmedip onları da saptırmışlardır. Hem kendilerini, hem de çevrelerini ebediyen bitirmişlerdir.

48. "Ey Muhammed! Eğer yüz çevirirlerse bilsinler ki, Biz seni onlara bekçi göndermedik; sana düşen sadece tebliğdir. Doğrusu Biz insana katımızdan bir rahmet tattırırsak ona sevinir; ama elleriyle yaptıkları yüzünden başlarına bir kötülük gelirse işte o zaman görürsün ki, insan gerçekten pek nankördür."

"Ey peygamberim, eğer onlar yüz çevirir, senin getirdiğin mesajla, senin getirdiğin hayat programıyla ilgilenmez ve adam olmaya yanaşmazlarsa, sen onları kendine dert edinme. Onlar kendi kendilerini dert edinmediklerine göre, sen de kafana takma onları. Biz seni onlara bekçi kılmadık, muhafız kılmadık. Kendi kendisini korumayanı sen mi koruyacaksın? Kendi kendine acımayana sen mi acıyacaksın? Hayır hayır, bunlar adam olmuyorlar, bunlar istenilene gelmiyorlar, bunlar cehenneme doğru gidiyorlar, kendi kendilerine yazık ediyorlar diye kendi kendini harap etme. Sen zorla onları inandırmakla mükellef değilsin. Onların kâfirlikleri senden sorulmayacaktır, senin böyle bir sorumluluğun yoktur. Sana sadece düşen sadece tebliğdir. Senden istediğimiz biçimde onlara duyur o kadar.

İşte peygamberin konumu ve vazifesi budur. Tabii inanmayanlar karşısında peygamber yolunun yolcularının görevi de, bizim görevimiz de budur. Ancak tebliğ sadece teypçilik yapmak, sadece dille söylemek değildir. Hayatımızla, tavrımızla, ilgimizle, hediyelerimizle, yardımlarımızla, ziyaretlerimizle, fedâkârlıklarımızla, her şeyimizle onlara hakkı anlatmak, göstermek, sevdirmek, teşvik etmek, yönlendirmek zorunda olduğumuzu unutmayacağız.

Onların ıslah olmaları, üzerlerinde egemen olan Allah'ı anlayıp ona kulluğa ve teslimiyete yönelmeleri için katımızdan kendilerine hoşlarına gidecek

bir iyilik, bir rahmet tattırdığımız zaman onunla sevinir ama onlara kendi ellerinin takdim edip kazandıkları sebebiyle, kendi işledikleri günâhlar yüzünden bir kötülük isabet ettirdiğimiz zaman da, önceki tüm nimetlerimizi unutarak nankörler kesiliverirler. Dünyada kendilerine tattırdığımız bu nimetlerin farkına varıyorlar, onlarla sevinip coşuyorlar da kendileri için hazırladığımız ebedî hayatın nimetlerini niçin göz ardı ediyorlar?

Hayır hayır, ne zenginlik ne de fakirlik, ne iyilik ne de kötülük onları adam etmeye yetmiyor. Onları düşünmeye sevk etmiyor. Dü-şünmüyorlar, anlamıyorlar, anlamaya yanaşmıyorlar. Nankörlük ediyor, kendilerine sunulan bunca nimetlerin sahibine teşekküre yanaş-mıyorlar. Kâfirlik ediyorlar. Nimetler ellerine geçtiği zaman sevinip coşuyorlar da, o nimetler ellerinden alınınca da sanki onların sahibi ken-dileriymiş gibi feryad-u figanı basıp isyan etmeye, küfran-ı nimette bulunmaya çalışıyorlar. Tüm nimetlerin sahibinin Allah olduğunu anla-mıyorlar:

49. "Göklerin ve yerin hükümranlığı Allah'ındır. Dilediğini yaratır, dilediğine kız çocuk, dilediğine de erkek çocuk verir."

Göklerin ve yerin mülkü Allah'ındır. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'ındır. Mülkün sahibi Allah'tır. Kendilerinin sahibi de, sahip olduklarının sahibi de Allah'tır. Allah Mâliktir ve her şey O'nun mülküdür. Onlar ister kabul etsinler ister reddetsinler fark etmez; göklerde ve yerde ne varsa hepsi üzerinde söz sahibi, egemenlik sahibi Allah'tır. Tüm varlıkların boyunlarındaki kulluk iplerinin ucu elinde olan, tüm varlıkların kendisine boyun büktüğü ve yasalarına teslim olduğu varlık Allah'tır.

Allah bu egemenliği sebebiyle dilediğini yapan, dilediğini dilediği gibi yaratandır. Bu konuda kimse ona yardımcı olmadığı gibi, kim-senin etkisi altında da değildir. Göklerde ve yerde tek İlâh, tek Rabb ve egemen olan Allah, dilediğine kız çocukları, dilediklerine de erkek çocukları verir. Yeryüzünde hayatın devamı için Allah'ın koyduğu bir yasadır bu. Göklerde ve yerde egemen olan Allah'ın koyduğu bu yasaya hiç kimsenin karşı gelme, itiraz etme hakkı ve yetkisi yoktur. Bu kâfirler zannediyorlar mı ki her şey kendi ellerindedir? Zannediyorlar mı ki erkek çocuğuna, kız çocuğuna sahip olmak kendi ellerindedir? Hayır hayır, bu konuda hiç kimsenin bir müdahale gücü yoktur. Erkek ya da kız çocuklarımızı bize lütfeden Allah'tır. Çocuklarımızı bize veren O olduğu gibi, onları doyuran, onları rızklarını takdir eden de O'-dur. Ama Rabbimiz hikmeti, bunu belli bir yasa gereği insanların elinde takdir buyurduğu için, kâfirler rızkın da, çocukların da ellerinde olduğunu zannediyorlar. Peki biz kiminiz? Bizim elimiz ayağımız, aklımız fikrimiz, gücümüz kuvvetimiz kimin? Kim verdi bunları bize? Bunları da bize veren Allah değil mi? Her şeyimiz Allah'tan değil mi?

O halde göklerde ve yerde egemen olan Allah ne yaratmışsa, nasıl yaratmışsa, neyi nasıl takdir buyurmuşsa, bunların hiçbirisi rasgele değil, belli bir hikmet gereğidir. Hikmeti gereği bize kız çocuğu verdiği zaman buna itiraz ederek burun kıvırmamalıyız. Hiç çocuk vermediği zaman da isyan etmeye kalkışmamalıyız. Bu yasayı koyan, bunu takdir eden Allah'tır. Mü'mine düşen de sadece Allah'ın takdirine teslim olmaktır. "Madem ki Rabbim böyle istemiş, madem ki Rab-bim böyle takdir buyurmuş, hikmeti gereği bana bunu münasip görmüş, öyleyse en münasip imtihan eden Rabbimdir," deyip O'nun takdirine teslim olmak zorundayız. Sebeplerini işlemekle, sebeplerine tevessül etmekle beraber, teslim olmak zorundayız. Göklerde ve yerde yegâne egemenlik sahibi olan Allah, dilediğine kız verir, dilediklerine erkek çocuğu, dilediklerine de:

50. "Yahut hem kız hem erkek çocuk verir, dilediğini de kısır kılar. O, bilendir, her şeye kâdirdir."

Dilediklerine de hem kız, hem erkek çocuklar verir. Dilediklerine ikiz ikiz verir. Dilediklerini de akim kılar, hiç çocuk vermez. Bu konuda hiç kimsenin O'na hesap sorma hakkı yoktur. Çünkü her şey mülktür ve mâlik olan da sadece Allah'tır. Mülk olanın, mâlik olana hesap sorma hakkı yoktur. Allah dilemedikçe hiç kimsenin evlât sahibi olması mümkün değildir. Şüphesiz ki Allah her şeyi en iyi bilen ve her şeyi en iyi takdir edendir. Her ne dilerse yapan, yaratan, güç yetirendir.

Allah kullarına yeryüzünde rızıklar ve çocuklar vermek sûretiyle onları nîmetlendirmiştir. Bizler de Rabbimizin bu sonsuz ikramlarına karşılık onun bize sunduğu nimetlerini O'nun yolunda kullukta kullanarak O'na karşı nankörlük etmeyeceğiz. Çocuklarımızı O'nun bize bir lütfu olarak görüp onları sahibinin istediği gibi yetiştirerek, sahibinin istediği biçimde eğiterek O'na kulluğa yatırım yapacağız. Ama bakın bundan sonraki âyetinde Rabbimiz bize lütfettiği bir çocuktan, iki çocuktan daha hayırlı olan, gerek kendimizi, gerek çocuklarımızı cennete ulaştıracak en büyük bir nimetini gündeme getiriyor. Vahiy, kitap, hidâyet nimetini ki, bu nimet tüm nimetlerin başıdır. Bu nimet olmadan hiçbir nimete ulaşmak mümkün değildir. Bakın Allah şöyle buyurur:

51. "Allah bir insanla ancak vahiy sûretiyle veya perde arkasından konuşur, yahut bir elçi gönderir; izniyle dilediğini vahy eder. Doğrusu O yücedir, Hakîmdir."

Kendi bilgisi ve hikmeti, kendi koyduğu yasası gereği şu üç durumun dışında Allah hiçbir beşerle konuşmaz, hiçbir beşere söz söylemez. Buradaki Allah'ın konuştuğunu kastettiği elçisi Cebrâil de olabilir, insanlara insan cinsinden, beşer cinsinden gönderdiği elçileri de kastedilmiş olabilir.

Rabbimiz burada vahyin geliş şekillerini anlatıyor. Bu konuyu kitaplarımız uzun uzun anlatmışlardır. Ben burada çok fazla detaya inmeyeceğim. Allah, hiçbir beşere şu üç şekilden başka söz söylemez.

1. Bunlardan birincisi: deniyor.

Ancak vahiy halinde Allah kullarıyla konuşur buyuruluyor. Yâni elçileriyle doğrudan doğruya vasıtasız olarak konuşması, vahy etmesidir. Hızlıca ve gizlice kalbine doğdurması, ilka etmesi veya rüyasında göstermesi gibi. Hz. İbrahîm'e oğlunu kurban etme vahyinin rüyasında gösterilmesi, Hz. Yusuf'a peygamberliğinin rüyasında sunulması ve yine Rasulullah Efendimizin İsrâ hadisesi gibi.

buyuruluyor. Yâni perde arkasından söylemekle. Kulak, sesi, sözü işitir ama o anda sesin kimden geldiğini, konuşanın kim olduğunu göremez. Hz. Mûsâ'ya (a.s) Tur dağında Rabbimizin hitabı böyle olmuştu. Burada hitap kalbe değil de bizzat kulağın işitme gücüne yönelik olmaktadır. Rasûlullah Efendimizin şu beyanı da bunu anlatmaktadır:

"Vahiy bazen bana çan sesi gibi gelir."
(Buhârî, Bed'ul vahy 2)

Yahut bir Resul, tebliğ aracı bir elçi, bir melek göndererek izniyle dilediklerini vahy ettirmek sûretiyle konuşur ki, çoğu kez peygamberlerine vahyi bu şekilde göndermiştir. Tüm semavî kitaplar pey-gamberlere bu şekilde ulaştırılmıştır.

52. "Ey Muhammed! İşte sana da buyruğumuzla bir ruh (kalplere can veren bir kitap) gönderdik; sen, Kitab nedir, iman nedir önceleri bilmezdin. Fakat Biz onu, kullarımızdan dilediğimizi onunla doğru yola eriştirdiğimiz bir nûr kıldık. Şüphesiz sen doğru yola götürüyorsun."

Rabbimizin katından gönderdiği bu kitap ruhtur. Kur'an'ın bir adı da ruhtur. Bize bizi canlı tutacak bir ruh veren Rabbimiz bizi diriltecek, bizi diri tutacak bir ruh olarak bize kitap göndermiştir. Öyleyse kitap ruhtur, Kur'an ruhtur. Ancak bu kitaptan haberdar olan kişi diridir, ruh sahibidir, vahiyden nasibi olan kişi diridir, başkaları ölüdür, ruhsuzdur, diyoruz. Kur'an'ı tanımayan kişi, vahiyle tanışmayan kişi ölüdür.

Bir insan düşünün ki ölü. Bir insan düşünün ki ruhen ölü, bedenen ölü. Bir insan ki ruhtan, Allah'tan, peygamberden, kitaptan vahiyden habersiz. Allah diyor ki, böyle ölü iken kendisine hidâyet vererek biz insanı dirilttik. Yâni kâfirken Müslüman yaptık, diyor. Artık adam dirilmiştir, canlıdır. Tıpkı kupkuru bir toprağın Rahmân'ın rahmetiyle dirilip canlandığı gibi. Yağmur da Allah'ın başka bir âyetidir ve o âyetiyle nasıl ölü toprağa can veriyorsa, vahiyle de ölü insanları diriltiyor Allah. Artık vahyin, hidâyetin dirilttiği bu adam Allah'ı, kitabı, peygamberi, kendisini, çevresini, hayatı, ölümü, ölüm ötesi hayatı, varlığı, varlık gâyesini tanıyor.

Rabbimiz, biz ruh gönderdik, seni, insanı dirilttik diyor. Yâni kitabı ruh, dirilik yasası kıldık; seni ve senin yoluna tabi olanları onunla dirilttik, diyor.

"Ey peygamberim, sana bu kitap, bu dirilik yasası gelmeden önce kitap, iman, hidâyet, din, hayat, memat, hayat programı nedir bilmezdin! Kitap sahibi olmak şöyle dursun, kitabın nasıl bir şey olduğunu bilmiyordun." Allah Resûlü, Rabbimiz kendisine kendi bilgisini aktarana kadar ne din, kitap, risalet, ne hidâyet, hiçbirisinden haberdar değildi. Bütün bunları tasavvur bile etmesi mümkün değildi. Allah'ın Resûlü bütün bunları bilmiyordu da, Allah bildirdi.

Burada hemen şunu söyleyelim, yeryüzünün en âlimi Müslümanlardır. Yeryüzünün en âlim kimseleri, Allah bilgisine sahip olanlardır. Kâfirler ve müşrikler, yeryüzünün en cahil, en akılsız insanlarıdırlar. Kur'an'ın başka âyetlerinden öğreniyoruz ki, gerçek bilgi vahiydir. Gerçek bilgi, Allah'ın bildirdiği bilgidir. Allah bilgisinin dışında ne varsa hepsi zandan ibarettir. Ancak Allah bilgisine sahip olan, vahiy bilgisinden haberdar olan kişi âlimdir. Yâni ilim Müslümana aittir. Kur'-an'ı ve sünneti tanıyan kişi, vahiyden haberdar olan kişi dünyanın en âlim kişisidir. Vahiyden habersiz yaşayan insanlar, hem dünyalarını, hem de âhiretlerini berbat etmiş cahil ve sapık insanlardır. Kitap ve sünnetten, vahiyden habersiz kendilerine hayat programı yapmaya çalışan kimseler, hem dünyalarını, hem de ukbâlarını mahvetmiş zalimlerdir ve Allah zalimlere asla yol gösterecek değildir. Onlar dünyada da, âhirette de kaybetmiş kimselerdir.

Allah böyle vahiy bilgisine, kitap ve sünnete müracaat etmeyen, kendi zanlarıyla, kendi hevâ ve hevesleriyle bir hayat yaşayan zalim bir toplumu asla kurtuluşa ve düzlüğe ulaştırmayacaktır. Allah'ı, Allah'ın âyetlerini, Allah'ın hayat programını reddederek kendi kendilerine bilgisizce yasa belirlemeye kalkışan, kanun koyma, haram-he-lâl, hayat programı belirleme yetkisini kendilerinde gören zalim bir toplumu asla Allah kurtuluşa ulaştırmayacaktır. Böyle bir toplum ne hukukta, ne eğitimde, ne ekonomide, ne amelde, ne düşüncede kesinlikle doğruya ulaşamayacaktır. İyi şeyler yapmak için çırpınsalar da, Allah'ın yasalarından habersiz hareket ettiklerinden, istinat

noktası olarak Allah'ın kitabını tanımadıklarından ne yaparlarsa yapsınlar, hep batacaklardır. Karmaşa içinde bir hayat yaşamaktan asla kurtulamayacaklardır. Hiçbir konuda doğru ve sıhhatli bir noktaya varama-yaca, hiçbir konuda çözüme ulaşamayacaklardır. Çözümü bulduk sandıkça batacaklardır. Çünkü o toplum Allah'ın yasalarını reddetmiş, Allah'ın kendileri için gönderdiği ruhla ilişkiyi kesmiş ve zalim olmuştur.

Rabbimiz, biz o kitabı, o ruhu bir nûr, bir ışık kıldık ki kullarımızdan dilediğimizi onunla hidâyete iletiyoruz, diyor. Ayrıca bir de o kitabı, biz insanlar için yol gösterici, bir nûr kıldık. Ona rehberlik edecek, yaşadığı hayatta onun yolunu aydınlatacak, hayatı boyunca onu yalnız bırakmayacak bir nûr kıldık, diyor Allah. Artık yaşadığı hayatta insanlar arasında o nûrla, o kitapla, o vahiyle yürüyor ve onu o nûr karanlıklar arasında bırakmayıp aydınlığa çıkarıyor.

Kur'an ruhtur ve onu tanımayan kimse de ölüdür. Bir insan düşünün ki, önce ölüdür. Ama bu ölüm canın bedenden ayrılışı şeklinde bir ölüm değildir. Canları bedenlerindeyken ölüdür bu kâfirler. Mehmet Akif, bunlar için namaz kıldığı caminin imamına şöyle diyor-du: "Hoca bunları canlı zannetme sakın. Bunlar meyyit-i müteharriklerdir." Yâni kişi eğer vahiyle, Allah'la, peygamberle beraber değil, Kur'an'dan peygamberden ve onun ashabından örnek alacak kadar onlara yakınlık kurmuş değilse, Rasûlullah'ın ve sahâbesinin tatbikatını bilmiyorsa, ölüdür o insan. Kur'an'dan ayrı kalması sebebiyle ölüdür. Rasûlullah'ın hayat veren çağrısına uymamışsa, hayattan mahrumdur o insan. Çünkü Rabbimiz Enfâl sûresinde şöyle buyurur:

"Ey inananlar! Allah ve Peygamber, sizi, hayat verecek şeye çağırdığı zaman icabet edin."

(Enfâl 24)

Âyet-i kerîmeden anlıyoruz ki, Allah ve Resûlünün çağırdığı şey, hayat veren şeydir ve ondan mahrum olanlar da ölüdür. Yine biliyoruz ki, Kur'an'ın bir adı da ruhtur ve bu ruhla ilişkisi kesilmiş insan ölüdür. Zaten irtidat eden, Kur'an'dan irtibatını kesen kişi, ruh hakkını, hayatiyet hakkını kaybettiği için İslâm'da ölümü hakketmiş insandır. İşte böyle vahiyle, ruhla tanışamamış bir ölüyle, vahiyle dirilmiş kimse bir olur mu? diyor Rabb'ımız. Nûr sahibi bir Müslümanla bu nûrdan mahrum olan kâfir bir olur mu? Eline el feneri verilmiş ve onunla yürüyen bir adamla, karanlıkta el yordamıyla, düşe kalka yürümeye çalışan insan hiç bir olur mu?

"Şüphesiz ki ey peygamberim, sana ulaştırdığımız bu ruhla insanlara hidâyeti, sırât-ı müstakîmi gösteriyor, rehberlik ediyorsun. Sen Hakka, doğru yola, kılavuzluk, mihmandarlık ediyorsun. Hidâyet sadece Allah'a aittir. Kitap da, peygamber de, Kâbe de sadece hidâyet vasıtaları, hidâyet rehberleridir." Allah'ın Resûlü tüm hayatıyla bize hidâyet yolunu göstermiştir ama onun da

hidâyete ulaştırma yetkisi yoktur. "Ey peygamberim, sen ancak hidâyet yolunu gösterirsin. Bu öyle bir yol ki:

53. "Göklerde ve yerde bulunan her şey kendisinin olan Allah'ın yoluna. İyi bilin ki bütün işler sonunda Allah'a döner."

Bu yol Allah'ın yoludur. Göklerde ve yerdekilerin tümünün Rabbi olan, herkese ve her şeye egemen olan Allah'ın yoludur bu yol. Allah'ın seçip kendilerine vahyini aktardığı bu örnek kullarının yoluna giren, onların izlerinden giden insanlar, Allah yoluna, cennet yoluna girmiş ve Allah'ın rızasını kazanmışlar demektir.

Bu dünyada kendisine isyan eden, kitabını ve peygamberini tanımadan yaşamaya kalkışan Firavunları cezalandırdığı gibi, yarın âhirette de onları cezaların, azapların en dayanılmazının içine atacaktır.

Unutmayın ki işlerin tamamı sonunda O'na döndürülecektir. Ne yaparsanız yapın, nasıl yaşarsanız yaşayın, sonunda O'nun huzuruna gidecek ve yaşadığınız hayatın hesabını O'na ödeyecek, O'na hesap vereceksiniz. Hiç kimsenin O'nun sorgulamasından kaçıp kurtulması mümkün değildir.

Bu, dünyada da böyledir, âhirette de böyle olacaktır. Tüm işler Allah döndürülür. Hukukla ilgili tüm problemlerin çözümü Allah'tır, Allah'ın kitabıdır. Ekonomiyle ilgili tüm işler, siyasal ve sosyal yapılanmaların tümü Allah'a döndürülmelidir. Her şey Allah'ın değerlendirmesine tabi tutulmalıdır. Bugün böyle olduğu gibi, yarın da böyle olacaktır. Yaptıklarınızın tümünü yarın değerlendirecek ve bu değerlendirmenin sonucu olarak da yaşadığınız hayata göre ya cennet ya da cehennem takdiri yine Allah tarafından yapılacaktır. Allah'ın, cennetine lâyık gördükleri cennete uçarken, cehennemlik görülenler de hor, hakir mahluklar olarak cehenneme akacak ve dolacaklardır.

Rabbim bütün bu uyarılarıyla yol bulan, Allah'ın istediği kulluğu ve teslimiyeti gerçekleştirerek cennetine ve rızasına eren kullarından eylesin. Ve âhiru dâvana enilhamdü lillâhi Rabbil'âlemîn.